

Програма розвитку дітей раннього та дошкільного віку з порушеннями слуху

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ СПЕЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ І ПСИХОЛОГІЇ
ІМЕНІ МИКОЛИ ЯРМАЧЕНКА

**ПРОГРАМА РОЗВИТКУ
ДІТЕЙ РАННЬОГО ТА ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ
З ПОРУШЕННЯМИ СЛУХУ**

Київ

2023

УДК 376.015.3-056.263-053

*Рекомендовано до друку вченою радою Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України
(протокол №8 від 19.10.2023 р.)*

Авторський колектив: В. В. Жук (розділ 1), В. В. Литвинова (розділ 2), С. В. Литовченко (розділ 3).

Рецензенти:

Дмітрієва О. І. – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка;

Зганяйко І. Ф. – директор Комунального закладу «Черкаський навчально-реабілітаційний центр «Країна добра Черкаської обласної ради».

Жук В.В., Литвинова В.В., Литовченко С.В. Програма розвитку дітей раннього та дошкільного віку з порушеннями слуху. Київ, 2023. 188 с.

Програма розвитку дітей раннього та дошкільного віку з порушеннями слуху розроблена згідно сучасних світових та національних освітніх тенденції та складається з трьох розділів, які представляють найбільш актуальні складові роботи із дошкільниками з порушенням слуху.

Упровадження матеріалів сприятиме підвищенню якості дошкільної освіти дітей з порушеннями слуху, допоможе педагогам створити сприятливе освітнє середовище, спрямоване на попередження виникнення вторинних, третинних та ін. труднощів шляхом реалізації технологій підтримки та комунікації.

Адресовано педагогам закладів дошкільної освіти, фахівцям (консультантам) інклюзивно-ресурсних центрів, центрів раннього втручання, батькам дітей з порушеннями слуху, методичним працівникам.

УДК 376.015.3-056.263-053

© Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України, 2023

© Авторський колектив, 2023

ЗМІСТ

Вступ	4
Розділ 1. СЛУХОМОВЛЕННЄВИЙ РОЗВИТОК	6
Розділ 2. РОЗВИТОК МАТЕМАТИЧНИХ ЗДІБНОСТЕЙ	53
Розділ 3. СОЦІАЛЬНО-ОСОБИСТІСНИЙ РОЗВИТОК	159
Рекомендована література	172
Корисні ресурси	176
Додаток	180

Вступ

Актуальність розроблення матеріалів саме для дошкільної освіти дітей з порушеннями слуху зумовлено тим, що сьогодні значна увага приділяється розвитку дітей раннього та дошкільного віку, ранньому втручанню.

Програма розвитку дітей раннього та дошкільного віку з порушеннями слуху розроблена згідно сучасних світових та вітчизняних освітніх тенденцій. Вона ґрунтується на концептуальних положеннях, розроблених колективом співробітників відділу освіти дітей з порушеннями слуху Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України. Серед них: гнучкість програмних вимог, варіативність форм навчання, методичних підходів, індивідуальний добір комунікативних засобів, етапність розвитку, зумовлена поєднанням дії різних чинників (серед яких стан слуху, своєчасність та ефективність слухопротезування, спеціальної допомоги, мовні традиції родини тощо), а не лише віком та роком навчання дитини, розвивально-корекційна спрямованість організації життєдіяльності та ін.

Програма складається з трьох розділів, які представляють найбільш актуальні складові роботи із дошкільниками з порушенням слуху.

Програма структурована не за віком (фізичним чи психологічним), а за етапами, які дитина може проходити у своєму власному темпі (наприклад: за один рік, два роки, кілька місяців), в різному віці. Обов'язковою визнається лише послідовність проходження етапів, оскільки вона є логічно зумовленою і природною. Матеріал за кожним з чотирьох етапів представлено у таблицях, в межах етапів визначено основні компетенції розвитку дитини.

Провідним результатом реалізації дошкільної підготовки визнано розвиток особистості, пізнавальної діяльності, емоційно-вольової сфери, комунікації, соціальної компетентності, що є однією з ключових для початкової освіти. Відтак враховуємо наступність розвитку дитини від дошкільля до початкової школи.

Передбачено, що незважаючи на специфіку здійснення супроводу в умовах інклюзії та в спеціальних закладах (групах), сучасними вимогами до навчально-методичного забезпечення є універсальність, гнучкість, можливість адаптувати та/або модифікувати алгоритм його застосування відповідно до індивідуальних потреб кожної дитини.

Апробація методичних матеріалів відбувалася під час масових науково-практичних заходів (конгресів, конференцій, семінарів, майстер класів), курсів підвищення кваліфікації педагогів та шляхом публікацій у наукових виданнях.

Упровадження матеріалів сприятиме підвищенню якості дошкільної освіти дітей з порушеннями слуху, допоможе педагогам створити сприятливе освітнє середовище, спрямоване на попередження виникнення вторинних, третинних та ін. труднощів шляхом реалізації технологій підтримки, комунікації, індивідуалізованості педагогічного впливу.

Програма призначена для використання у спеціальних закладах дошкільної освіти для дітей з порушеннями слуху, спеціальних групах при закладах загального типу, закладах дошкільної освіти з інклюзивними групами, реабілітаційних центрах, центрах раннього втручання, ІРЦ та родинях, які виховують дітей з порушеннями слуху.

Розділ 1

СЛУХОМОВЛЕННЄВИЙ РОЗВИТОК

Валентина Жук

Слухомовленнєвий розвиток дітей з порушеннями слуху – міждисциплінарна проблема, роз'язання якої можливо на основі синтезу знань оториноларингології, в тому числі, отохірургії, аудіології, інженерії, загальної і спеціальної педагогіки і психології. Розділ програми розвитку дітей раннього та дошкільного віку з порушеннями слуху, присвячений слухомовленнєвому розвитку, розроблено для роботи з дітьми, слух який скориговано з допомогою засобів слухопротезування, слухових апаратів або/та систем кохлеарної імплантації. Запропонований зміст розраховано на реалізацію у різних інституційних умовах, спеціальних та інклюзивних дошкільних закладах освіти, а також у корекційно-розвивальній роботі вдома.

Поняття «слухомовленнєвий розвиток» розглядаємо як процес і результат опанування словесного мовлення з опорою на доступні слухові враження, що реалізується у взаємозв'язку з когнітивними (пізнавальні процеси і функції) й особистісними (мовленнєва компетентність) структурами та оцінюємо за критеріями сформованості компонентів мовленнєвої діяльності – сприймання і розуміння, активного мовлення. Показником слухомовленнєвого розвитку є сформованість слухомовленнєвих навичок: слухових та власне мовленнєвих. До слухових навичок відносимо навички слухання та інтерпретації акустичних сигналів, а саме: детекції (виявлення акустичних сигналів), диференціації (розрізнення акустичних сигналів), ідентифікації (впізнавання акустичних сигналів) та перцепції (відтворення незнайомих акустичних мовленнєвих сигналів), які утворюють ієрархічну систему (кожна наступна «надбудовується» на раніше сформовані), що забезпечує поступове збільшення

ваги слухового компонента розвитку словесного мовлення. До мовленнєвих - лексичні, граматичні, фонетичні навички, які забезпечують розуміння і продукування словесного мовлення. Поділ на слухові і мовленнєві навички є умовним, оскільки слухові навички формуються спочатку на немовленнєвому матеріалі, а потім відбувається їх трансфер (перенесення) на мовленнєвий матеріал. У формуванні слухомовленнєвих навичок провідну роль відіграють сенсорні і когнітивні компоненти, вищі психічні функції: слухова увага, слухова та слухомовленнєва пам'ять; фонематичні процеси; мисленнєві операції: порівняння, аналіз, синтез акустичних сигналів та мовних явищ, що знайшло відображення у розділі програми.

Зміст вибудовано за принципом поетапного розвитку сенсорних можливостей, тому він представлений не за роками навчання, а за етапами, які відображають поступовий розвиток та які кожна дитина проходить у своєму темпі, що відповідає принципам природовідповідності та онтогенетичному принципу у розумінні етапності слухомовленнєвого розвитку. Структурування змісту не за віком або рокам навчання, а за етапами дозволяє врахувати вплив значущих чинників (медико-технічних, психолого-педагогічних та інших), індивідуальні особливості та потреби дитини. Реалізація кожного етапу може потребувати меншого чи більшого часу. Одним з важливих чинників, від яких залежить швидкість переходу від одного етапу до іншого, є слуховий вік – період, у який дитина має можливість з допомогою слухового апарата або кохлеарного імпланта якісно сприймати на слух усі звуки словесного мовлення, вимовлені голосом нормальної сили на природній для спілкування відстані. Освітні цілі на кожному етапі визначені, але у будь-який час вони можуть бути змінені, «підлаштовані» під потреби конкретної дитини.

Під час розроблення змісту нами використано наступні принципи:

- оптимальної організації та змістового наповнення навчально-виховного процесу,

- універсальності концептуальних підходів (незалежно від виду закладу, етапу розвитку, форми отримання освіти тощо) та варіативності методик навчання,

- особистісної зорієнтованості,
- компетентнісного підходу,
- екологічності педагогічного впливу,
- пріоритету засвоєння способів отримання знань та їх гнучкого застосування над максимальним накопиченням знань,
- інтеграції змістових напрямів.

При розробленні розділу програми ми спиралися на наступні положення сучасної освітньої парадигми:

- перехід від навчання як запам'ятання та відтворення до навчання як розвитку (сенсорного, інтелектуального), що дозволяє використовувати засвоєне;
- зміна освітніх орієнтирів з врахування можливостей «середнього» учня до диференційованих способів викладання, що враховують потреби конкретної дитини;
- зростання ваги особистісно орієнтованої взаємодії (дорослого і дитини - вчителя і учня, батьків і дитини; дітей між собою).

Основними завданнями визначено:

- підсилення слухового компоненту в умовах слухо-зорового та слухового сприймання акустичних сигналів, в тому числі мовлення, та на цій основі
- розширення уявлень дітей про звуки довкілля,
- формування навичок орієнтування в акустичному середовищі,
- формування та удосконалення навичок розуміння та продукування мовлення та спілкування на слухо-зоровій та слуховій основі.

Серед важливих змістових аспектів варто відзначити спрямованість на

- збагачення слухового досвіду,
- формування комунікативних навичок дітей на слуховій основі,
- розповсюдження на усе широке середовище розвитку, включаючи корекційно-розвивальні заняття, щоденні рутини, повсякденне спілкування тощо,
- врахування індивідуальних особливих потреб, зокрема, зумовлених освітнім контекстом розвитку,
- для ранопротезованих дітей на початковому етапі акцент на спонтанний розвиток слуху й мовлення у природних умовах (що не виключає обов'язковості спеціальних занять),
- для пізнопротезованих дітей акцент на створенні умов для цілеспрямованого та спонтанного слухомовленневого розвитку (увага до акустичних сигналів, їх інтерпретування), які володіють словесним мовленням, переведення його на нову сенсорну (слухову) основу, удосконалення з використанням слухових вражень,
- для дітей, які не володіють словесним мовленням, поетапне (починаючи від домовленневих навичок, які створюють підґрунтя для подальшого мовленневого розвитку) формування мовлення на слуховій основі;
- для дітей, які до слухопротезування володіли словесним мовленням, поступове переведення сприймання та продукування мовлення із візуальної на слухову модальність, удосконалення мовлення відповідно до етапів слухомовленневого розвитку дітей з кохлеарними імплантами.

Виокремлено такі компоненти змісту:

- 1) комунікація, взаємодія,
- 2) сенсорний, пізнавальний розвиток,
- 3) розуміння та продукування мовлення,
- 4) вимова,
- 5) темп, ритм та інтонаційне оформлення мовлення.

У межах кожного змістового компоненту представлено наскрізні змістові напрями:

1) *формування центральних слухових механізмів, які лежать в основі сприймання акустичних сигналів, в тому числі мовленнєвих:*

- виявлення (є чи немає),
- локалізація у просторі,
- розрізнення (однакові-різні),
- впізнавання асемантичних сигналів (звуків довкілля, музичних інструментів, іграшок, голосів),
- виявлення характеристик (тихо-гучно, один-багато, довгий-короткий, безперервний-переривчастий, високий-низький, постійний-змінний),
- виявлення акустичних корелятивів на надсегментному (слів, речень) та сегментному (фонем, складів) рівнях,
- впізнавання знайомих мовних та мовленнєвих одиниць та утворень (фонем, слів, словосполучень, фраз),
- сприймання незнайомих мовленнєвих конструкцій;

2) *формування пізнавальних механізмів, які забезпечують розвиток слухомовленнєвих навичок:*

- слухова увага,
- слухова, слухо-мовленнева пам'ять,
- аналіз акустичних, в тому числі мовленнєвих, сигналів,
- співвіднесення слухового образу із джерелом звучання (що є джерелом сигналу, хто говорить) та значенням (що значить сигнал, яку реальність позначає мовленнева одиниця);

3) *формування комунікативно-мовленнєвих навичок:*

- мотивація до комунікації,
- навички міжособистісної взаємодії,

– засвоєння усіх сторін мовлення (лексичної, граматичної, фонетичної) та зв'язного мовлення.

Передбачено, що реалізація змістових напрямів відбуватиметься на тлі сприятливого збагаченого слухомовленнєвого середовища як провідного чинника впливу на слухомовленнєвий розвиток, метою якого є використання відновленого слуху, збагачення слухомовленнєвого досвіду, забезпечення мотивації та практики мовленнєвого спілкування із поступовим збільшенням слухового компонента.

Узагальненим визначенням результату освітньої роботи є сформованість певного виду компетенцій. У кожному напрямі зазначено які саме компетенції формуємо у дітей (поетапно).

Напрямок «комунікація, взаємодія» присвячений формуванню комунікативної та діалогічної компетенцій. Діалог розглядається як міжособистісна взаємодія, частина комунікації, тому діалогічна компетенція включена саме до напрямку «комунікація, взаємодія», а не напрямку, присвяченому розумінню та продукуванню мовлення (такий поділ є умовним, оскільки навички тісно пов'язані між собою і формуються у єдності).

Змістове наповнення напрямку «сенсорний, пізнавальний розвиток» передбачає діяльність, спрямовану на розвиток слухового сприймання як основи для мовленнєвого розвитку, а також усіх інших видів сенсорного сприймання (зорового, нюхового, смакового, дотикового, кінестетичного) як таких, що сприяють утворенню образного підґрунтя для опанування мовлення. Цей напрямок також містить вимоги до розвитку пізнавальної активності, мислення, пам'яті, уваги, тобто процесів та функцій, розвиток яких створює умови для засвоєння та використання мовлення дитиною.

У напрямі «розуміння та продукування мовлення» представлено шляхи формування мовленнєвої компетенції, до складу якої увійшли лексична, граматична та монологічна компетенції.

Звертаємо увагу на умовність поділу змісту на напрями та виділення окремих компетенцій у напрямках, адже для розуміння та продукування мовлення необхідно володіти також фонетичними навичками, навичками темпо-ритмічного оформлення мовлення, вміти правильно інтонувати речення тощо. Однак, з огляду на важливість фонетичної компетенції для того, аби мовлення дитини було зрозумілим, та труднощі її формування в умовах слухової депривації, вимові присвячено окремий напрям. Складність темпо-ритмічного та інтонаційного оформлення мовлення дітьми з порушеннями слуху та їх значущість зумовили виокремлення відповідних компетенцій.

Використання білінгвального (білінгвально-бімодального) словесно-жестового підходу передбачає обов'язкове рівноправне використання обох мов в освітньому процесі. Радимо педагогам враховувати мовленнєві і мовні потреби кожної дитини та запити батьків, добирати комунікативні засоби, орієнтуючись на освітні цілі, слухомовленнєві можливостей дитини, будувати освітній процес на засадах прийняття і врахування різноманітності, дотримання прав, передбачених законодавством. Якісному засвоєнню словесної та жестової мов у дошкільному віці сприяє словесно-жестовий та жестово-словесний переклад, застосовувати співставлення та порівняння особливостей словесної та жестової мов. Запропоновані прийоми є наскрізними, такими, що використовуються на всіх етапах, втілюються у кожному розділі змісту.

Вимоги щодо опанування жестової мови, а саме: зміст, види діяльності та очікувані результати (компетенції), не представлено у запропонованому нами змісті оскільки розділ присвячено розвитку саме словесного мовлення, вимоги щодо жестового вважаємо за доцільне розробляти окремо та презентувати в іншому розділі; запропонований зміст має універсальний характер, може бути застосований за різних методичних підходів, у тому числі для оптимально (вчасно і якісно) слухопротезованих ефективними високотехнологічними слуховими апаратами та кохлеарними імплантами дітей, для яких обрано слухомовленнєвий методичний підхід.

Передбачено, що зміст буде реалізовуватися не лише на корекційно-розвивальних заняттях, а й у повсякденному житті дитини, у закладі освіти та поза ним, враховуватися у навчальному процесі та братися до уваги усіма педагогами, які задіяні у корекційно-розвивальній роботі (у широкому розумінні) з дітьми.

Перший етап

На першому етапі мовленнєвого розвитку у дітей формується слухове сприймання, виникає цікавість до звуків довкілля, уважне сприймання мовлення, відбувається усвідомлення називної функції слів, реакція на звернення по імені, накопичується пасивний словниковий запас, усвідомлюється комунікативна функція мовлення, формується мотивація використовувати власний голос та залучатися до комунікації, з'являються перші слова, дитина починає використовувати елементарні форми мовлення для висловлення побажань та потреб.

Середовище перебування дитини має бути насиченим різноманітними звуками.

Важливо, щоб на цьому етапі дитина була слухопротезована, а параметри налаштування слухових апаратів або кохлеарних імплантів дозволяли дитині сприймати мовлення на комфортній відстані (не менше 4 м, бажано – 6 м та більше). Необхідно привчити дитину до постійного використання слухових апаратів або кохлеарних імплантів, батькам контролювати роботу приладів, звертатися до фахівців для перевірки та налаштування.

Основні досягненнями дитини на цьому етапі:

- виявлення наявності-відсутності акустичних сигналів (є чи немає);
- наявність умовно-рефлекторної реакції на звук;
- виявлення відмінності між акустичними сигналами (однакові-різні);
- розрізнення акустичних сигналів за окремими характеристиками, зокрема

- кількість звучань (один чи багато; один чи два; один, два чи три),
- тривалість звучання,
- цілісність – переривчастість звуку,
- висота звуку,
- інтенсивність (гучність) звуку,
- локалізація звуку;

✓ упізнавання звуків у різних акустичних умовах (без фонових звуків, на фоні шуму),

✓ вміння звернутися до дорослого, висловити власні побажання,

✓ розуміння слів - назв предметів оточення, повсякденних дій, окремих ознак предметів,

✓ називання свого імені, предметів оточення, повсякденних дій, окремих ознак предметів.

Для реалізації запропонованого змісту важливо забезпечити єдність вимог педколективу та батьків щодо використання словесного мовлення; заохочувати та залучати батьків до регулярного мовленнєвого спілкування з дітьми, допомагати у встановленні мовленнєвого контакту дитини з батьками; забезпечувати умови для спілкування дітей з порушенням слуху з дітьми із збереженим слухом.

Зміст <i>Що формуємо?</i>	Види діяльності <i>Як формуємо?</i>	Очікувані результати (компетенції) <i>Що дитина може?</i>
Комунікація, взаємодія комунікативна, діалогічна компетенції		
зоровий контакт дитини і дорослого; слуховий контакт дитини і дорослого; аудіо-візуальний контакт дитини з дорослим під час	створення позитивного емоційного тла спілкування через посмішку, доброзичливу інтонацію, демонстрацію зацікавленості; привертання уваги до	підтримує слухозоровий контакт з дорослим; затримує увагу на обличчі дорослого; реагує на голос дорослого;

<p>спілкування; повідомлення про потреби; емоційна реакція на комунікацію</p>	<p>обличчя дорослого; привертання уваги до голосу дорослого; називання дорослим присутніх людей, предметів оточення (іграшок, страв, меблів тощо) із супроводом вказівного жесту; емоційна підтримка реакції впізнавання дитини (повертає голівку, вказує на предмет); привчання дитини привертати до себе увагу, повідомляти дорослого про те, що є якась потреба, з допомогою голосу та доступних слів (наприклад: <i>гучним голосом або лепетним словом кликати дорослого</i>); забезпечення умов для зорового сприймання обличчя мовця, контексту спілкування та предмету називання; вправління у дотриманні черговості говоріння під час спілкування; привертання уваги до предмету обговорення (називання) з допомогою вказівного жесту та переведення погляду дитини з обличчя мовця на предмет, який назвали чи ситуацію, яку обговорюють</p>	<p>емоційно позитивно реагує на контакт з дорослим; звертає та затримує увагу на зверненому мовленні; привертає до себе увагу та повідомляє дорослого про свої потреби з допомогою голосу; реагує на звернення (повертається, підходить); підтримує спілкування доступними засобами; дотримується черговості під час спілкування</p>
<p>Сенсорний, пізнавальний розвиток сенсорно-пізнавальна компетенція</p>		
<p>формування зорової, смакової, слухової зосередженості;</p>	<p>створення різноманітного предметного, звукового та соціального середовища; привертання уваги дитини до смакових вражень під час</p>	<p>виявляє зорову, смакову, слухову зосередженість; демонструє умовно-рефлекторну реакцію на</p>

<p>формування умовно-рефлекторної реакції на неакустичні сигнали;</p>	<p>годування; повертання уваги дитини до тактильних вражень від торкання та прогладжування дорослим, торкання рукою дитини до різних безпечних предметів;</p>	<p>неакустичні та акустичні немовленнєві та мовленнєві сигнали; визначає джерела акустичних сигналів; впізнає знайомі немовленнєві та мовленнєві звуки;</p>
<p>формування умовно-рефлекторної реакції на немовленнєві звуки; формування умовно-рефлекторної реакції на мовленнєві звуки; сприймання різних (за тональністю, силою звучання, напрямком, відстанню до джерела звучання тощо)</p>	<p>привертання уваги дитини до вібрацій різного характеру (наприклад: <i>сприймання вібрацій, що супроводжують звук, різні за інтенсивністю, кількістю, джерелом, переривчасті та безперервні</i>); впізнавання малюком голосів людей близького оточення та їхніх; переміщення малюка (носити на руках по приміщенню, перевозити на вулиці) для розширення кола спостереження;</p>	<p>розрізняє немовленнєві та мовленнєві звуки; розрізняє різні за характером (тональністю, силою звучання, напрямком, відстанню до джерела звучання, цілісністю тощо); впізнає знайомі звуки у різних акустичних умовах (без фонових звуків, на фоні шуму); наслідує рухи, дії та мовленнєві сигнали дорослого</p>
<p>немовленнєвих та мовленнєвих звучань; впізнавання немовленнєвих та мовленнєвих звучань; визначення джерела звучання немовленнєвого та мовленнєвого характеру; розрізнення немовленнєвих та мовленнєвих звучань; розрізнення цілісних та переривчастих звучань,</p>	<p>привертання уваги дитини до людей і предметів, які оточують, рухаються; спонукання до розглядання дитиною предметів оточення та довколишнього простору; хватання та обмацування дитиною різних предметів задля набуття нею пізнавально-дослідницького досвіду; переміщення дитиною (наслідуючи дорослого та самостійно) іграшок та інших безпечних предметів з елементарним мовленнєвим супроводом дорослого; привчання до постійного використання індивідуальних засобів</p>	

<p>немовленнєвого та мовленнєвого характеру; розрізнення одного і багатьох звучань, немовленнєвого та мовленнєвого характеру</p>	<p>корекції слуху (слухових апаратів, мовленнєвих процесорів); зосередження уваги на сприйманні немовленнєвих звуків; привертання уваги малюка до немовленнєвих звуків у різних середовищах: звуків оселі, вулиці, лісу, дитячого майданчика, річки, голосів тварин тощо; сприймання різних за силою, джерелом, тембром та іншими характеристиками звучаннями (наприклад: звукових іграшок, музичних інструментів, звуків, створених постукуванням предметами, звуків, що супроводжують роботу побутової техніки, транспорту тощо); зосередження уваги дитини на звуко-вібраційних сигналах (наприклад: стук по підлозі, по столу, на якому лежить рука дитини, по стільчику, на якому сидить дитина); зосередження уваги малюка на сприйманні мовленнєвих звуків: мовлення членів родини, інших дітей, співу тощо; відпрацювання рухової реакції на світлові, вібраційні сигнали (наприклад: дитина повертається до джерела сигналу або плескає у долоньки, піднімає ручку, вимовляє доступний звук тощо);</p>	
--	---	--

<p>формування навичок наслідування;</p> <p>розвиток пам'яті</p>	<p>відпрацювання рухової реакції на немовленнєві та мовленнєві акустичні сигнали (наприклад: <i>дитина повертається до джерела звучання або плескає у долоньки, піднімає ручку, вимовляє доступний звук тощо</i>);</p> <p>тренування у впізнаванні малюком голосів людей близького оточення;</p> <p>тренування у розрізненні дитиною голосів членів родини та найближчого оточення;</p> <p>вправлення в упізнаванні звуків у різних акустичних умовах (без фонових звуків, на фоні шуму);</p> <p>спряжене та відображене виконання дій дорослим та дитиною (наприклад: <i>дорослий демонструє рухи руками, потім ці рухи виконують одночасно дорослий і дитина, після цього дитина повторює рухи за дорослим</i>);</p> <p>тренування у запам'ятанні немовленнєвого та мовленнєвого матеріалу (наприклад: <i>ігри типу «що змінилося?», «що сховали?», «чого не вистачає?» та інші</i>);</p> <p>багаторазове повторення дорослим у різних побутових та навчальних ситуаціях слів, словосполучень та речень типових простих конструкцій</p>	
<p>Розуміння та продукування мовлення</p>		

мовленнєва (лексична, граматична, монологічна) компетенція		
<p>формування навички звукового самонаслідування (гуління, лепету); формування навичок наслідування дій та слів дорослого; встановлення зв'язку між предметом, ознакою, дією та назвою;</p> <p>формування навички спряженого (одночасного, сполученого) промовляння; формування навички відображеного (відбитого, послідовного повторювання) промовляння;</p> <p>вироблення реакції на звернення по імені;</p> <p>впізнавання окремих слів; розрізнення знайомих слів;</p>	<p>підтримування та стимулювання дорослим дитячих вокалізацій (агукання, белькотання) (наприклад: <i>демонструвати емоційну підтримку, повторювати за дитиною, звертаючи увагу на вокалізації та мотивуючи їх вимовляти, повторювати</i>); називання дорослим та слухо-зорове сприймання дитиною назв предметів, їх ознак та дій, до яких привернута увага малюка; називання дорослим предметів з їх одночасною демонстрацією; називання дорослим предметів, а потім їх демонстрація (послідовно); спряжене промовляння окремих звуків та звукових комплексів дорослим і дитиною; спряжене промовляння окремих звуків та звукових комплексів дорослим і дитиною з руховим супроводом; відображене промовляння окремих звуків та звукових комплексів дорослим і дитиною з руховим супроводом та без нього; звертання до дитини по імені, багаторазове повторення імені дитини; мовленнєвий супровід продемонстрованого побаченого; промовляння дорослим, впізнавання та розрізнення</p>	<p>супроводжує вокалізаціями предметні дії з іграшками; спряжено з дорослим промовляє голосні звуки, деякі склади та слова; розуміє слова-назви предметів оточення та використання, повсякденних дій та окремих ознак предметів; називає (наближено) своє ім'я, предмети оточення, повсякденні дії, окремі ознаки предметів; у доступний спосіб звертається до близьких; висловлює власні побажання у доступний спосіб; розуміє та виконує окремі команди та прохання дорослого</p>

<p>формування базового активного словникового запасу</p>	<p>слів, несхожих за структурою (наприклад: <i>дорослий називає два предмета або дії (кіт – корова; ам – топ-топ-топ) лепетним або повним словом, залежно від можливостей дитини, а дитина демонструє реакцію впізнавання слова - повертає голівку, вказує на предмет, вимовляє «от» або «тут», або «це»;</i></p> <p>виконання дитиною прохань та дорослого (наприклад: „дай”, „покажи”) з використанням ситуативних підказок (наприклад: <i>продемонструвати дію, показати природній жест «дай» або вказівний жест</i>) та без них;</p> <p>називання власного імені;</p> <p>називання людей близького оточення, предметів та знайомих дій доступними мовленнєвими засобами (за можливостями наближено до норм української мови)</p>	
<p>Темп, ритм та інтонаційне оформлення мовлення <i>темпо-ритмічна та інтонаційна компетенції</i></p>		
<p>усвідомлення, розрізнення інтонацій</p>	<p>сприймання дитиною емоційно забарвленого (наприклад: <i>дорослий говорить привітно, лагідно або суворо, сумним голосом</i>), інтонаційно оформленого звернутого до неї мовлення дорослого, яке супроводжується відповідним виразом обличчя, з опорою на ситуацію спілкування, малюнки тощо;</p>	<p>розрізняє інтонації у мовленні дорослого; реагує на емоційне забарвлення мовлення дорослого; відтворює та імітує інтонації та емоційне забарвлення мовлення на доступному мовленнєвому матеріалі (за можливостями, від окремих звуків до коротких речень);</p>

	<p>впізнання і розрізнення дитиною інтонацій мовлення дорослого;</p> <p>відтворення інтонацій та емоційного забарвлення на матеріалі окремих голосних звуків (наприклад: <i>вимовляти «а» з окличною, питальною інтонацією, радісно, сумно, здивовано</i>);</p> <p>сприймання дитиною різних мовленнєвих інтонацій на матеріалі різних мовленнєвих одиниць, від вигуків до слів та речень, з опорою на споглядання (наприклад: <i>споглядання реальних життєвих ситуацій, інсценувань, малюнків</i>);</p> <p>відтворення простих немовленнєвих ритмів (наприклад: <i>створених з допомогою музичних іграшок, дерев'яних, пластикових, металевих паличок, виплесканих долонями, відстуканих кулачком по столу, ніжкою по підлозі</i>);</p> <p>ритмічна вимова складових рядків (наприклад: <i>спочатку вимовляє дорослий, потім разом із дорослим вимовляє дитина, а потім - дитина повторює за дорослим</i>);</p> <p>ритмічна вимова складових рядків з руховим супроводом (наприклад: <i>плескати у долоньки, розводити ручки, відстукувати кулачком по столу, підтупувати ніжкою по підлозі тощо</i>);</p>	<p>відтворює прості ритми з допомогою немовленнєвих та мовленнєвих звуків</p>
--	--	---

Вимова фонетична компетенція		
розвиток немовленнєвого дихання;	піддування пір'інок, ватних кульок, фігурок з паперу, підвішених на нитку; здування з долоні, зі столу ватних, пластикових кульок, помпончиків, паперових смужечок, коктейльних трубочок тощо; надування повітряних кульок, гумових іграшок; задування ватних кульок, помпончиків у «ворота», «будиночок» тощо; піддування паперових корабликів на воді; різкий видих та плавний подовжений видих (наприклад: <i>ігри «вітерець», «здуваємо кульбабку», «тушимо свічку» та ін.</i>); тренування видиху з допомогою тренажерів;	володіє навичкою тривалого видиху; володіє навичкою цілісного та переривчастого вимовляння окремих звуків та складових рядків на одному видиху; наслідує положення та рухи органів артикуляції дорослого; відтворює прості артикуляційні образи; вимовляє голосні звуки; вимовляє окремі склади та слова (з дотриманням норм української мови за можливостями дитини)
формування мовленнєвого дихання;	довге промовляння голосних звуків з опорою на іграшки та малюнки (наприклад: <i>а _____ - малятко плаче, о _____ - хлопчик здивувався, у _____ - пливе пароплав, е _____ - сердиться ведмідь, і _____ - пищить цуценя</i>);	
формування вміння наслідувати положення тіла та рухи органів артикуляції дорослого;	демонстрування дитині виразних (добре помітних) артикуляційних образів: закритого, відкритого рота, різних положень щелепи, губ, язика (наприклад: <i>гра «мавпочка» - демонстрація різних положень та рухів щелепи, губ, язика</i>);	
вимова голосних звуків;	одночасне (спряжене) та послідовне (відображене) виконання статичних та	

<p>вимова голосних та окремих приголосних звуків у складах та словах</p>	<p>динамічних артикуляційних вправ (наприклад: <i>гра «папужка» - повторювання положення та рухів щелепи, губ, язика</i>); протяжна вимова голосних звуків (спочатку дорослим, потім спряжено дорослим і дитиною, а потім послідовно дорослим і дитиною) з опорою на малюнки (наприклад: <i>a _____ - мама заколисує маля, o _____ - співає хор, у _____ - летить літак, е _____ - стогне дідусь, і _____ - пищить пташеня</i>); протяжна вимова голосних звуків з руховим супроводом (наприклад: <i>спочатку дорослий рухає ручки дитини - розводить в сторони, піднімає вгору тощо, потім дитина супроводжує вимову голосних звуків разом із дорослим, послідовно, наслідуючи дорослого та самотійно</i>); промовляння доступних складів та слів (з дотриманням норм української мови за можливостями дитини)</p>	
--	--	--

Другий етап

Другий етап характеризується накопиченням слухового досвіду, розвитком слухової уваги (мимовільної та довільної, селективної уваги) та слухової та слухомовленнєвої пам'яті (запам'ятання, впізнавання та відтворення не мовленнєвих та мовленнєвих звуків), звички аналізувати сприйняті звучання, розвитком фонематичного слуху, слухового контролю,

слухоартикуляційної координації, удосконаленням навичок реагування на різні звучання. Власне мовленнєвий розвиток спирається на розвиток потреби у мовленнєвому спілкуванні та соціально-комунікативних умінь.

Розвиток мовлення відбувається у природних ситуаціях спілкування, під час гри, щоденних рутинних справ. Комунікативні потреби дитини є визначальними у доборі мовленнєвих одиниць для засвоєння.

Вправи артикуляційної гімнастики, робота над диханням, голосом, ритмом, інтонацією проводиться в ігровій формі та додається згодом, доповнює (не передує та не замінює собою) роботу над розвитком мовлення у природних умовах спілкування.

Важливо усі види діяльності добирати з врахуванням слухових можливостей дитини. Слухові можливості вчасно та адекватно слухопротезованої дитини, що розвиваються завдяки правильній організації життєдіяльності, дозволяють їй сприймати мовлення на слух та опанувати мовлення на слуховій основі. Завдання дорослих - забезпечити регулярне тренування дитини у сприйманні різноманітних звуків, у тому числі мовлення. Тому у роботі з дітьми з кохлеарними імплантами на ранніх етапах розвитку не радять вивчати дактиль та використовувати жестову мову як базову, якщо вона не є мовою родини. Натомість, акцентується увага на створенні збагаченого звукового та мовленнєвого середовища для вправлення дитини у слуховому сприйманні, аналізі звукових сигналів, їх розпізнаванні, розрізненні та використанні словесного мовлення для соціально-комунікативного розвитку. Однак, словесно-жестова двомовність може стати у нагоді під час спілкування з іншими особами з порушенням слуху. Тому її опанування як другої може бути цілком доречним на наступних етапах. Таблички для глобального читання не є обов'язковими у роботі з такими дітьми. Вони можуть використовуватися як засіб навчання читання, але з обов'язковим мовленнєвим супроводом.

На другому етапі дитина має бути приучена до постійного використання СА або КІ та, якщо прилади перестали працювати, повідомити про те, що не чує, у доступний спосіб звернутися за допомогою до дорослого.

Серед надбань мовленнєвого розвитку другого етапу такі:

- ✓ розрізнення голосу людини й інших побутових сигналів;
- ✓ упізнання побутових сигналів;
- ✓ визначення різних характеристик немовленнєвих звуків;
- ✓ упізнання й розрізнення окремих звуків мовлення, інтонації, ритму мовлення, фонемних ознак (назалізованість, твердість-м'якість, місце артикуляції);
- ✓ упізнання ізольованих слів, слів у потоці мовлення;
- ✓ розуміння мовлення і розпізнавання побутових звуків в умовах додаткових шумів тощо;
- ✓ збагачення пасивного та активного словника;
- ✓ опанування речень простих граматичних конструкцій тощо

Зміст <i>Що формуємо?</i>	Види діяльності <i>Як формуємо?</i>	Очікувані результати <i>Що дитина може?</i>
Комунікація, взаємодія <i>комунікативна, діалогічна компетенції</i>		
формування комунікативних намірів; засвоєння елементарних правил спілкування; підтримування комунікації; ініціювання комунікації	підтримання діалогу доступними комунікативними засобами, побудованого з простих питань про дитину типу: <i>Як тебе звати? Як твоє прізвище? Скільки тобі років? Де мама?</i> (допускаються і заохочуються різні відповіді, наприклад: <i>Там. Мама там. Мама дома. та ін.</i>); висловлення побажань (доступними комунікативними засобами)	підтримує слухозоровий контакт з дорослими та іншими дітьми; реагує на звернення до себе; підтримує та ініціює комунікацію (у доступний спосіб) у процесі гри та повсякденної рутинної діяльності; дотримується правил спілкування (черговість реплік, делікатність)

	<p>реченнями типу: <i>Хочу Я хочу Я не хочу</i> ; висловлення прохань (доступними комунікативними засобами) реченнями типу: <i>Дай Дай мені Покажи</i> ; висловлення спонукань (доступними комунікативними засобами) реченнями типу: <i>Давай гратися</i></p>	<p>висловлювань, дотримання доцільної відстані, комфортного для сприймання темпу та гучності (за можливостями дитини) та ін.</p>
<p>Сенсорний, пізнавальний розвиток сенсорно-пізнавальна компетенція</p>		
<p>визначення джерела звучання; визначення напрямку надходження звуку; визначення гучності звучання; визначення тривалості звучання; визначення висоти звучань; визначення темпу промовляння; розвиток мовленнєвого дихання; засвоєння простих артикуляційних укладів; розвиток слухової уваги; розвиток слухової пам'яті</p>	<p>визначення джерел звучань (наприклад: <i>у іграх з музичними інструментами, з іграшками тварин на прикладі звуконаслідувань</i>); визначення тривалості звучання (коротко, довго) у грі та побуті (наприклад: <i>одна машина проїхала по короткій дорозі, а друга – по довгій; коли працює пиросос, гудить довго, а коли на підлогу упала іграшка, то звук був короткий</i>); визначення кількості звучань музичних інструментів, вимовлених звуків, складів (одне чи багато); розрізнення висоти звучань у іграх (наприклад: <i>тато говорить низьким голосом, а немовлятко плаче високим</i>); впізнавання голосів дітей та дорослих; спостереження за предметними діями дорослих (з натуральними предметами, іграшками) з</p>	<p>визначає кількість звучань (одне чи багато), джерело та напрям, висоту, темп та гучність (залежно від слухових можливостей на слух, на слухозоровій або слуховібраційній основі)</p>

	<p>мовленнєвим супроводом; наслідування дій дорослого із спряженим та відображеним приблизним промовлянням (від окремих звуків та контурів слів до наближеного промовляння); складання малюнків з частин (від двох частин до кількох) з називанням об'єктів та дій, які виконуються; групування предметів (натуральні предмети, іграшки, муляжі тощо) та малюнків за різними ознаками (належність до певної групи, ситуативний зв'язок, одна дія у виконанні різних осіб тощо); практичне розрізнення понять «є» - «немає», «один» - «багато», «малий» - «великий» та інших з добором відповідних зображень та предметів</p>	
<p>Розуміння та продукування мовлення мовленнєва (лексична, граматична, монологічна) компетенція</p>		
<p>розширення словникового запасу словами, які позначають побачене, пережите дитиною; практичне засвоєння понять „я”, „ти”; „один”, „багато”; практичне засвоєння запитань типу „Хто це?”, „Що це?”, „Де ...?”; практичне засвоєння значення</p>	<p>мовленнєвий супровід дорослими усіх побутових дій та режимних моментів дитини з використанням фраз простих типових конструкцій (типу: <i>будемо спати, Галя умивається, це ліжко</i> та ін.), запитань (типу: <i>Що це? Хочеш їсти? Що у Галі? Хто там? Де мама? та ін.</i>), спонукань (типу: <i>сядь, іди до мене, дай ..., візьми ...</i> та ін.), вітання, прощання тощо; вживання дорослими однакових слів та однотипних коротких речень</p>	<p>розуміє часто вживані прості висловлювання дорослого, які супроводжують щоденні побутові дії; розуміє прості запитання дорослого, які стосуються дій дитини, її побажань, оточення тощо (типу: <i>Що ...? Хто ...? Де ...? та ін.</i>) у доступний спосіб висловлює вітання, прощання; у доступний спосіб висловлює власні</p>

<p>спонукань типу „дай ...”, „візьми ...”, „іди сюди”, „сядь” тощо;</p> <p>опанування та використання у мовленні коротких речень (їх кількість та міра наближення до фонетичних та граматичних норм української мови залежить від можливостей дитини);</p> <p>усвідомлення значення однини та множини на практичному рівні;</p> <p>засвоєння дактилем; усно-дактильне називання предметів довкілля, основних ознак предметів довкілля, повсякденних побутових дій;</p> <p>усне називання предметів довкілля, основних ознак предметів довкілля, повсякденних побутових дій, емоцій, відчуттів (міра наближення до фонетичних та орфоепічних норм української мови залежить від можливостей дитини)</p>	<p>у різних ситуаціях та спонукання до їх вживання дитини;</p> <p>добір предметів до малюнків, їх називання;</p> <p>добір малюнків до предметів, їх називання;</p> <p>добір табличок для глобального читання до натуральних предметів, малюнків, іграшок тощо;</p> <p>виконання дій за спонуканням дорослого, висловленого у вигляді табличок для глобального читання;</p> <p>сприймання на слухозоровій основі та виконання дитиною доручень дорослого типу „візьми ...”, „дай ...”, „сядь”, „іди до мене”;</p> <p>повторення дитиною дактилем за дорослим з паралельним промовлянням (міра наближеності до фонетичної норми визначається можливостями дитини);</p> <p>усно-дактильне називання власного імені, прізвища предметів довкілля, повсякденних побутових дій та основних ознак предметів довкілля;</p> <p>називання за спонуканням дорослого, самостійне називання дитиною предметів довкілля, повсякденних побутових дій, ознак предметів довкілля тощо під час гри, щоденних рутинних справ, у різних життєвих ситуаціях;</p>	<p>побажання та прохання; підтримує діалог, побудований з найпростіших знайомих реплік;</p> <p>виконує дії за спонуканням дорослого, висловленим у вигляді табличок для глобального читання, усно-дактильно або усно (типу: „візьми ...”, „дай ...”, „сядь”, „іди до мене”);</p> <p>розуміє значення займенників „я” і „ти” та вживає їх у доступних мовленнєвих одиницях;</p> <p>відповідає на запитання типу „Хто це?”, „Що це?”, „Де ...?”;</p> <p>називає власне ім'я та прізвище, предмети довкілля, щоденні дії, деякі ознаки предметів, емоції та настрої власні та інших;</p> <p>супроводжує мовленням (доступним дитині – від вокалізацій та окремих слів до коротких речень) ігрові дії</p>
--	---	---

вправляння у вживанні займенників „я” і „ти” (в формі табличок, усній та дактильній формах) окремо, у словосполученнях та коротких реченнях типу: «*Це я.*» «*Це ти.*» «*Я тут.*» «*Ти там.*» «*Я іду.*» «*Ти стоїш.*»;

тренування в усвідомленні та називанні відчуттів, емоцій та настрою словами типу (власних та інших людей): *боляче, холодно, тепло, гаряче, сумно, весело; злий, радісний, здивований тощо;*

сприймання запитань типу „*Хто це?*”, „*Що це?*” (в формі табличок, усній та дактильній формах) та відповіді на них;

сприймання запитань типу „*Де ...?*” (в формі табличок, усній та дактильній формах) та відповіді на них;

вправляння в упізнаванні імен дітей та дорослих (в формі табличок, усній та дактильній формах) у грі та у природних ситуаціях спілкування;

називання (міра наближеності до норм української мови залежить від можливостей дитини) власного імені та прізвища;

називання із спряженим, відображеним та самотійним промовлянням предметів довкілля (приблизне, від окремих звуків та контурів слів, або наближене до норм мови

	<p>промовляння); називання із спряженим, відображеним та самотійним промовлянням повсякденних побутових дій (приблизне від окремих звуків та контурів слів або наближене до норм мови промовляння); називання із спряженим, відображеним та самотійним промовлянням ознак предметів довкілля (приблизне від окремих звуків та контурів слів або наближене до норм мови промовляння); називання дій, які виконуються (доступними комунікативними засобами) реченнями типу: <i>Я їм. Я граюся. Я малюю.</i>; називання дій, які будуть виконуються (доступними комунікативними засобами) реченнями типу: <i>Будемо спати. Я буду їсти.</i>; називання дій, які щойно виконувалися (доступними комунікативними засобами) реченнями типу: <i>Я їла. Я гралася. Я малювала.</i>; висловлення власних вподобань висловлюваннями типу <i>я люблю ..., я не люблю ..., мені подобається ..., мені не подобається ...</i>.</p>	
<p>Вимова фонетична компетенція</p>		
<p>розвиток мовленнєвого дихання;</p>	<p>тренування подовженого видиху у грі (наприклад: <i>дме вітерець – короткий видих, дме вітер – триваліший видих, завірюха – сильний</i></p>	<p>володіє навичкою подовженого видиху, достатнього для промовляння висловлювань;</p>

<p>формування артикуляційних укладів;</p> <p>формування навичок володіння голосом;</p> <p>удосконалення навичок спряженого та відображеного промовляння;</p> <p>вимова голосних та</p>	<p><i>тривалий видих</i>); тронування у довгому промовлянні голосних та приголосних звуків у грі (наприклад: <i>пливе пароплав: у _____, летить муха: з _____</i>); спостереження за положеннями та рухами органів артикуляції співрозмовника; відтворення положень органів артикуляції та їх рухів – перед дзеркалом спряжено, відтворено, – орієнтуючись на символічні зображення артикулем, – по пам'яті під час вимовляння знайомих звуків; тронування у зміні сили гучності (тихе, середньої гучності, гучне промовляння) промовляння голосних звуків у грі (наприклад: <i>дівчинка говорить мамі по секрету, пошепки, а хлопчик кличе маму, яка далеко, гучно</i>); тронування у зміні тривалості (коротко, довго) промовляння голосних звуків у грі (наприклад: <i>імітуємо як звучить дзвінок, коли натискаємо, щоб нам відчинили двері (з_ - коротко) та як дзвенить комар, коли летить (з _____ - довго)</i>); спряжене та відображене промовляння звуків, складів, слів та коротких речень (їх</p>	<p>правильно вимовляє усі голосні звуки та деякі приголосні звуки (кількість та які саме визначається індивідуально)</p>
--	--	--

приголосних звуків	кількість та міра наближення до фонетичних та граматичних норм української мови залежить від можливостей дитини); вправлення у правильній вимові голосних та приголосних (їх кількість визначається слухомовленнєвими можливостями дитини) звуків у різних позиціях у складах, словах та реченнях	
Темп, ритм та інтонаційне оформлення мовлення <i>темпо-ритмічна та інтонаційна компетенції</i>		
<p>відтворення ритмів;</p> <p>опанування навичок дотримання різного темпу мовлення</p> <p>розуміння розповідної, питальної та спонукальної інтонацій інтонаційне оформлення мовлення</p>	<p>вправлення у відтворенні простих ритмів на матеріалі ритмічних складових рядків (наприклад: <i>па, па-па, па-па-па (плескання у долоні), ла, ла-ла, ла-ла-ла (спів), та, та-та, та-та-та («стукаємо молотком»)</i>);</p> <p>відтворення різного темпу промовляння (повільно, швидко) у грі (наприклад: <i>імітуємо як ведмідь іде повільно, а ведмежатко біжить швидко, вимовляємо туп-туп-туп у повільному, а потім швидкому темпі</i>);</p> <p>відтворення відображено за дорослим різних інтонацій у висловлюваннях;</p> <p>розрізнення питальної, розповідної та спонукальної інтонації в іграх, під час природного спілкування (практично);</p> <p>вправлення у інтонуванні власних висловлювань, вживаючи питальну, спонукальну та інші інтонації</p>	<p>дотримується ритмічного малюнку знайомих слів та коротких речень;</p> <p>використовує різний темп промовляння для ритмічного та емоційного оформлення висловлювань;</p> <p>інтонаційно оформлює власні висловлювання</p>

Третій етап

На цьому етапі пасивний словниковий запас дитини дозволяє їй значною мірою розуміти звернене мовлення та використовувати словесне мовлення для задоволення потреби у спілкуванні, встановлення продуктивної взаємодії з дорослими та іншими дітьми.

Необхідно продовжувати формувати навички слухо-зорового сприймання усного мовлення з орієнтацією на видимі артикуляційні образи, доступні звукові сигнали, вібраційні відчуття; вивчати з дитиною нові слова з образним підкріпленням та у мовленнєвому контексті; розвивати немовленнєве та мовленнєве дихання; навчати дитину володіти власним голосом через регулювання його сили, тривалості звучання; слідкувати за дотриманням нормального темпу говоріння; сприяти активному пізнанню дитиною довкілля; вправляти дитину у правильному промовлянні; удосконалювати навички наслідування артикуляційних рухів дорослих; допомагати дитині у подолання недоліків голосоутворення, звуковимови; привчати до природного темпу говоріння, ритму та мелодики мовлення.

Дитина повинна навчитися берегти слухове обладнання, за необхідності самостійно знімати та одягати СА або мовленнєвий процесор КІ, повідомляти дорослого про те, що апарат перестав працювати.

Зміст <i>Що формуємо?</i>	Види діяльності <i>Як формуємо?</i>	Очікувані результати <i>Що дитина може?</i>
Комунікація, взаємодія комунікативна, діалогічна компетенції		
спілкування на побутові теми; робота у парі, у групі; ініціювання гри та участь у грі (парами, у групі)	ініціювання та підтримання діалогів на близькі теми (кількість реплік визначається можливостями дитини); виконання практичних завдань у парах;	ініціює та підтримує розмови на близькі теми; відповідає на запитання в межах знайомого мовленнєвого матеріалу; працює у парі, у групі, виконуючи свої функції;

	виконання практичних завдань у групі; залучення до групових ігор, ігор у парі; розігрування сюжетів із життя, казкових сюжетів, відповідних віковим інтересам	звертається за допомогою до дорослого, інших дітей, використовуючи доступні комунікативні засоби; бере участь у рольовій грі; дотримується правил колективних ігор; дотримується правил ведення діалогу
Сенсорний, пізнавальний розвиток <i>сенсорно-пізнавальна компетенція</i>		
впізнавання та розрізнення акустичних сигналів; розвиток пам'яті на матеріалі, що вивчається; розвиток уваги; розвиток уяву дитини; розвиток зорового сприймання; розвиток кінестетичних відчуттів; групування;	впізнавання та розрізнення на слух музичних інструментів, звучання іграшок; впізнавання та розрізнення знайомих голосів людей; впізнавання та розрізнення голосів тварин; визначення джерела, кількості звучань, напряму звучання, гучності та тривалості звучання; розрізнення цілісного та переривчастого звучання; сприймання вібрацій, зосередження уваги на їх особливостях (силі, тривалості, ритмі тощо); отримання інформації через смак, запах, використання прийомів обмацування, постукування, уважного розглядання та ін.; запам'ятання предметів, малюнків, рухів, дій та їх відтворення; вивчення чистомовок, віршиків та їх декламування; запам'ятання послідовності	впізнає та розрізняє на слух знайомі акустичні (мовленнєві та немовленнєві) сигнали (у відповідності до слухових можливостей); розпізнає акустичні сигнали за різними характеристиками; групує малюнки, предмети за різними ознаками (належність до певної групи, ситуативний зв'язок, одна дія у виконанні різних осіб тощо); виявляє цікавість до нового; володіє елементарними способами отримання нових знань

<p>усвідомлення логічної послідовності подій, дій у реальному житті; пізнавальна активність</p>	<p>подій з розповіді, короткого тексту; добір елементів до цілого (наприклад: <i>дібрати хвости до тварин, ручки до сумок тощо</i>); складання малюнків з частин; добір предметів, які підходять за формою, кольором, призначенням, іншими ознаками; вилучення зайвих предметів, малюнків з ряду однотипових; групування малюнків, предметів за різними ознаками (належність до певної групи, ситуативний зв'язок, одна дія у виконанні різних осіб тощо); викладання серій сюжетних малюнків (наприклад: <i>хлопчик побачив пташеня під деревом, хлопчик кладе пташеня у гніздо, пташка годує пташеня у гнізді</i>); викладання малюнків з дотриманням правильної послідовності (наприклад: <i>посадили зернятко, зійшла рослинка, зацвіла рослина, з'явився плід; маленька дівчинка, жінка, бабуся тощо</i>); обстеження предметів, виявлення їх ознак (за зразком, сумісно, самостійно)</p>	
<p>Розуміння та продукування мовлення мовленнєва (лексична, граматична, монологічна) компетенція</p>		
<p>практичне засвоєння простих речень (різною</p>	<p>запам'ятання і розказування дитиною коротких дитячих римованих забавлянок, які</p>	<p>розказує та супроводжує діями короткі дитячі забавлянки, чистомовки;</p>

<p>мірою наближених до фонетичних та граматичних норм української мови) та їх вживання у мовленні; практичне засвоєння слів з приблизним або точним (за можливостями дитини) дотриманням їх структури та фонетичного оформлення; глобальне читання слів; глобальне читання простих коротких речень (1, 2, 3 слова, залежно від можливостей дитини), доступних за змістом дитині; вивчення звуків українського алфавіту та букв, що їх позначають (без називання букв з озвученням звуків, які ними позначаються); аналітичне читання складів та слів; розширення словникового запасу дитини назвами тварин, предметів побутового вжитку, кольорів, назвами дій, ознак, чисел та ін.;</p>	<p>супроводжуються певними рухами та діями (наприклад: „Сорока-ворона”, „Ладусі-ладусі”, „Кую, кую чобіток”); глобальне сприймання слів з табличок: добір малюнків до табличок із словами; добір табличок із словами до малюнків; інсценування дій, які позначаються словами, сприйнятими глобально з табличок; складання слів з букв різної азбуки; складання словосполучень із слів, надрукованих на табличках за малюнками; складання речень із слів, надрукованих на табличках за малюнками; співвідносити звуки, букви та дактильні знаки ізольовано, у складах та у словах; називання імен дітей, дорослих, іграшок, предметів побутового вжитку, частин тіла, продуктів та страв, тварин тощо (приблизно або наближено до норми, залежно від можливостей дитини); називання побаченого на малюнку; коментування подій, що</p>	<p>глобально читає знайомий мовленнєвий матеріал, інсценує дії, позначені знайомими словами; складає словосполучення та короткі речення за малюнками із слів, надрукованих на табличках; складає слова з букв різної азбуки за зразком; знає імена дітей, дорослих, назви іграшок, предметів побутового вжитку, частин тіла, продуктів та страв, тварин тощо у називає їх у доступний спосіб; коментує побачене (на малюнку або у реальному житті) окремими словами, словосполученнями та короткими реченнями (типу: <i>ім'я + дія</i> (типу: <i>Оля спить</i>), <i>назва тварини + дія</i> (типу: <i>кіт їсть</i>), <i>людина + дія</i> (типу: <i>бабуся читає</i>), <i>предмет + ознака</i> (типу: <i>яблуко червоне</i>) та ін.); розуміє прохання та доручення дорослого, висловлені усно-дактильно або усно та повідомляє у доступний спосіб про їх виконання; описує предмети за ознаками кольору, форми, розміру тощо; розповідає про себе, про свою родину у</p>
--	--	--

<p>засвоєння простих часто вживаних конструкцій словосполучень та речень</p>	<p>відбуваються у реальному житті дитини словосполученнями та короткими реченнями, в яких поєднується <i>ім'я і дія</i> (типу: <i>Оля спить</i>), <i>назва тварини і дія</i> (типу: <i>кіт їсть</i>), <i>людина і дія</i> (типу: <i>бабуся читає</i>), <i>предмет і ознака</i> (типу: <i>яблуко червоне</i>) та ін.;</p> <p>виконання дитиною доручень, висловлених усно-дактильно та усно; повідомлення про виконання доручень; впізнавання предметів та явищ за описом; називання узагальнюючими словами груп предметів, їх використання у мовленні (напр.: <i>люди, іграшки, меблі, посуд, тварини, транспорт, продукти, предмети гігієни, рослини, овочі, фрукти</i> та/або інші за вибором педагога); опис предметів за ознаками кольору, форми, розміру тощо з узгодженням слів у словосполученнях та реченнях; декламація коротких дитячих віршиків, чистомовок; відгадування загадок; розповідь про себе, про свою родину; добір табличок для глобального сприймання до предметів, малюнків, дій; добір предметів, малюнків до табличок для глобального сприймання;</p>	<p>доступний спосіб; розуміє пояснення правил гри, супроводжує мовленням ігрові дії, відтворює з мовленнєвим супроводом рольові відносини у грі</p>
--	---	---

	<p>практичне використання у мовленні понять „було”, „є”, „буде”(у конструкціях типу: „ми спали”, „ми читаємо”, „ми будемо гуляти”);</p> <p>практичне використання дитиною у мовленні слів в однині та множині;</p> <p>засвоєння узагальнюючих слів та називання груп предметів узагальнюючими словами;</p> <p>відповіді на запитання типу „Хто ...?”, „Що ...?”, „Де ...?”, „Що робить ...?”, „Що робив (робила) ...?”, „Що буде (будеш, будемо) робити?”, „Який (яка, яке) ...?”, „Чий (чия, чий, чий) ...?” в межах знайомого мовленнєвого матеріалу</p>	
<p>Вимова фонетична компетенція</p>		
<p>формування навичок спряженого та відображеного промовляння; говоріння голосом нормальної гучності, висоти; формування та уточнення звуковимови</p>	<p>спряжене та відображене промовляння слів, словосполучень, речень; вимовляння звуків, складів, слів, коротких речень: тихе вимовляння, гучне вимовляння, вимовляння голосом звичайної сили; утримання уваги на положенні органів артикуляції співрозмовника</p>	<p>володіє власним голосом (змінює його силу, тривалість та характер звучання); дотримується правильної звуковимови голосних та приголосних (відповідно до слухомовленнєвих можливостей дитини)</p>
<p>Темп, ритм та інтонаційне оформлення мовлення темпо-ритмічна та інтонаційна компетенції</p>		
<p>говоріння у природному темпі; відтворення немовленнєвих та мовленнєвих ритмів;</p>	<p>інсценування ситуацій з різним темпом з мовленнєвим супроводом (наприклад: <i>іде легенький дощик</i> – <i>к-к-к...</i> (<i>промовляти повільно</i>), <i>іде</i></p>	<p>відтворює швидкий та повільний темп на немовленнєвому та мовленнєвому матеріалі; регулює темп говоріння (повільно, швидко у</p>

інтонування речень; дотримання наголосу у слові;	<p><i>сильний дощ – к-к-к (промовляти швидко));</i> повільне, швидке промовляння, промовляння у середньому темпі ланцюжків складів, знайомих слів; відтворення немовленнєвих ритмічних рядків (наприклад: <i>відстукування. відплескування</i>); промовляння ритмічних рядків складів з виділенням наголосу; впізнавання та видтворення лагідної, сердитої та інших інтонацій у гри-інсценуванні; виділення голосом наголошеного складу з дотриманням ритму слова (наприклад: промовляння слів різної ритмічної структури з поступовим ускладненням – від простої до складної – разом з педагогом (спряжено) та послідовно за педагогом (відображено)</p>	відповідності до можливостей дитини); розрізняє інтонації у мовленні дорослого; вирізняє та виділяє у слові наголошений склад, дотримується ритму слова
--	---	---

Четвертий етап

Четвертий етап є підготовчим до школи. На цьому етапі, за оптимальних умов, дитина з порушенням слуху за своїм розвитком наближається до вимог Базового компонента дошкільної освіти. Міра наближення залежить від низки чинників, серед яких провідне значення мають діагностика слуху у перший місяць життя, раннє оптимальне слухопротезування та рання педагогічна допомога. Дитина з порушенням слуху і надалі потребуватиме спеціальної допомоги і додаткової підтримки, обсяг та зміст якої варто визначати

індивідуально. Така підтримка може надаватися у спеціальних або інклюзивних умовах із залученням спеціальних педагогів.

Зважаючи на те, що мовлення не формується відокремлено від соціально-комунікативного, пізнавального розвитку, серед очікуваних досягнень дитини, крім власне мовленнєвих, ми вказуємо і ті, що тісно пов'язані ним, є основою для виникнення і удосконалення мовлення:

- ✓ сформовані первинні навички соціально визнаної поведінки, у тому числі мовленнєвої;
- ✓ розуміння емоцій та почуттів, власних та інших людей, їх причин, способів вираження та реагування на них;
- ✓ уміння співпереживати, висловлювати співчуття, надавати підтримку, використовуючи доступні комунікативні засоби;
- ✓ вміння долучатися до спільної діяльності з однолітками та дорослими, взаємодіяти для досягнення спільного результату, використовуючи доступні комунікативні засоби;
- ✓ уміння узгоджувати свої інтереси, бажання, дії з іншими членами суспільства, домовлятися, використовуючи доступні комунікативні засоби;
- ✓ володіння елементарними способами пізнання дійсності, сформованість елементарних уявлень, еталонів, що відображають ознаки, властивості та взаємовідношення предметів і об'єктів довколишнього світу (як предметно-образного підґрунтя для розвитку мовлення);
- ✓ володіння прийомами наочно-дієвого, наочно-образного, словесно-логічного мислення;
- ✓ практичне засвоєння елементарних правил культури мовлення, спілкування та користування мовою у різних життєвих ситуаціях.

Власне мовленнєві досягнення дитини на цьому етапі забезпечують можливість використовувати словесну мову як засіб пізнання та спосіб

міжособистісної взаємодії, висловлювати свої бажання, думки, прохання, прагнення, наміри, користуватися мовою у різних життєвих ситуаціях (навчальних, побутових тощо). Для цього дитина повинна навчитися розуміти звернене мовлення, усне та писемне (тією чи іншою мірою), розповідати, пояснювати, розмірковувати, давати словесні оцінки, використовувати як мовні, так і позамовні (міміка, жести, рухи) та інтонаційні засоби виразності, дотримуватися правил мовленнєвого етикету.

З огляду на те, що опанування мовлення відбувається під час його вмотивованого практичного використання, важливо забезпечити єдність підходів педагогічного колективу дитячої дошкільної установи та батьків і близького оточення дитини щодо використання словесного мовлення. Оскільки батькам, зазвичай, без фахової допомоги буває складно встановлювати мовленнєвий контакт з дитиною з порушенням слуху, педагоги мають регулярно консультувати батьків, навчати різним способам комунікації. Команда супроводу повинна інформувати батьків щодо перспектив розвитку, допомагати приймати обґрунтовані рішення у виборі освітнього шляху дитини. Дорослі повинні забезпечити умови для спілкування дітей з порушенням слуху із однолітками із збереженим слухом для того, щоб попередити виникнення соціальних та мовленнєвих бар'єрів, мотивувати до опанування словесного мовлення, сприяти поширенню інклюзивності.

Зміст <i>Що формуємо?</i>	Види діяльності <i>Як формуємо?</i>	Очікувані результати <i>Що дитина може?</i>
Комунікація, взаємодія <i>комунікативна, діалогічна компетенції</i>		
використання словесного мовлення з комунікативною метою у різних побутових та навчальних ситуаціях; звертання до дорослих та дітей; висловлення власних побажань, потреб,	звертання по імені до дітей, по-батькові до дорослих з комунікативною метою; спілкування дорослих з дитиною з використанням засобів словесного мовлення різноманітне за	долучається до спільної діяльності, використовує мовлення для узгодження дій під час спільної діяльності; виконує завдання у парі, у групі, з допомогою словесного мовлення домовляється із

<p>прохань (міра наближення до фонетичних та граматичних норм української мови визначається можливостями дитини); вміння давати відповіді на знайомі і зрозумілі запитання співрозмовника; підтримання та ініціювання діалогу; навички взаємодії, роботи у парі, у групі</p>	<p>тематикою та узгоджене з інтересами та потребами дитини; підтримання та ініціювання діалогу на близьку тему у побутових, навчальних ситуаціях, під час інсценувань тощо; повідомлення про свої потреби, бажання (наприклад: <i>«я хочу пити»</i>, <i>«я хочу гратися»</i>, <i>«мені холодно»</i>, <i>«боляче» тощо»</i>); висловлення прохань (наприклад: <i>«дай олівці»</i>, <i>«візьми на руки» тощо»</i>); підтримка, допомога іншим дітям та дорослим із відповідним мовленнєвим супроводом</p>	<p>напарником, координує дії; розуміє правила парних та колективних ігор, дотримується їх вимог; здійснює комунікацію з партнерами по грі; супроводжує мовленням парні та колективні ігри; дотримується правил спілкування та мовленнєвого етикету; усвідомлює та враховує емоційний стан співрозмовника; розуміє власні емоції та емоції інших, називає основні з них; демонструє співчуття, підтримує доступними комунікативними засобами; за необхідністю допомагає дітям та дорослим та супроводжує допомогу доступними комунікативними засобами; розуміє репліки співрозмовника, побудовані із знайомого матеріалу; підтримує та ініціює спілкування</p>
<p>Сенсорний, пізнавальний розвиток сенсорно-пізнавальна компетенція</p>		
<p>сприймання і розуміння акустичних сигналів; знання сенсорних еталонів; порівняння за різними ознаками; класифікація за</p>	<p>розрізнення на слух музичних інструментів (кількість залежить від можливостей дитини, збільшується порівняно із попереднім етапом); розрізнення на слух</p>	<p>впізнає та розрізняє знайомі акустичні сигнали; знає назви сенсорних еталонів: колір, форма, величина; вміє порівнювати</p>

<p>кількісними та якісними ознаками; оперування множинами (посуд, одяг, тварини тощо); часова послідовність подій; розвиток дрібної моторики; орієнтування у просторі; орієнтування на аркуші паперу; оптичні уявлення; пізнавальна активність; групування; запам'ятання; причинно-наслідкові зв'язки між різними явищами в природному та соціальному довкіллі</p>	<p>голосів людей, зокрема, чоловічих, жіночих, дитячих (кількість запропонованих варіантів збільшується порівняно із попереднім етапом); розрізнення на слух голосів тварин (кількість запропонованих варіантів збільшується порівняно із попереднім етапом); впізнавання та розрізнення на слух побутових звуків, звуків вулиці та ін.; розрізнення на слух, слухо-зорово або слухо-зоро-вібраційно знайомих слів несхожих та схожих за структурою та звучанням; розвиток тактильних відчуттів через сприймання вібрацій, зосередження уваги на їх особливостях (силі, напрямку, тривалості, ритмі тощо); отримання інформації через смак, запах, використовуючи прийом обмацування, постукування, уважного розглядання та ін.; порівняння предметів за кольором, формою, величиною, знаходження спільного та відмінного; групування предметів за кількісними та якісними</p>	<p>предмети за кольором, формою, величиною; групує предмети, малюнки, слова за певними ознаками; оперує множинами (посуд, одяг, тварини тощо); упорядковує об'єкти в напрямі зростання чи зменшення певної ознаки; використовує у мовленні словесні позначення просторових категорій (місцеположення, віддаленість); визначає своє місцезнаходження відносно об'єктів, що її оточують, розташування предметів і об'єктів у просторі (близько, далеко, ліворуч, праворуч, всередині, під, над, біля, зверху, знизу, назад, вперед); усвідомлює часову послідовність подій з життя або подій, описаних у тексті (з допомогою педагога, з опорою на малюнки або самостійно); встановлює причинно-наслідкові зв'язки між різними явищами в природному та соціальному довкіллі; робить прості узагальнення; орієнтується у площині аркушу паперу;</p>
--	---	---

	<p>ознаками; упорядкування об'єктів в напрямі зростання чи зменшення заданої ознаки; вправляння у використанні словесних позначень просторових категорій (місцеположення, віддаленість); визначення свого місцезнаходження відносно об'єктів, що оточують; визначення розташування предметів і об'єктів у просторі (близько, далеко, ліворуч, праворуч, всередині, під, над, біля, зверху, знизу, назад, вперед); встановлення часової послідовності подій з життя або подій, описаних у тексті; обведення контурних ліній; розфарбовування малюнків; написання ліній (різної довжини, прямих, похилих, хвилястих) та елементів письмових букв; заштриховування геометричних фігур; обведення контурів малюнків, геометричних фігур з трафаретом, по контурним крапкам, рискам; малювання;</p>	<p>співвідносить знайомий мовленнєвий матеріал, сприйнятий слухозорово (або слухозоровібраційно) з відповідними предметами, малюнками; затримує увагу на предметах оточення, тому, що відбувається навкруги; зосереджує увагу на зверненому мовленні; під час сприймання зверненого мовлення звертає увагу на положення органів артикуляції; запам'ятовує предмети і слова у доступній кількості; рівень розвитку дрібної моторики дозволяє здійснювати самообслуговування у межах вікових орієнтирів (одягатися, роздягатися, умиватися, прибирати іграшки тощо), малювати, обводити, розфарбовувати, писати друкованими або писемними літерами (за можливостями дитини), вирізати, наклеювати, ліпити тощо; виявляє інтерес до довкілля, оточуючих та самої себе; планує та здійснює пізнавальну діяльність, яка відповідає</p>
--	---	---

	<p>групування предметів, малюнків, слів за різними ознаками; запам'ятовування слів парами, малими групами, об'єднаними за принципом логічних зв'язків (наприклад: <i>хліб, ніж, стіл</i>); сприйманні зразків простих узагальнень; вправлення у доборі узагальнюючих слів (наприклад: <i>вибір із запропонованих дорослим слів, самостійний добір узагальнюючих слів із числа знайомих</i>); малювання, обведення контурів, розфарбовування, письмо друкованими або писемними літерами (за можливостями дитини), вирізування з паперу, наклеювання, склеювання, ліплення з доступним мовленнєвим супроводом</p>	<p>уподобанням та віковим можливостям</p>
<p>Розуміння та продукування мовлення мовленнєва (лексична, граматична, монологічна) компетенція</p>		
<p>сприймання та розуміння усного мовлення; використання у мовленні засвоєних раніше слів; розуміння реплік співрозмовника, які за складністю відповідають можливостям дитини; запам'ятання і</p>	<p>слухо-зорове (або слухо-зоро-вібраційне) сприймання та розуміння усного мовлення з орієнтацією на видимі артикуляційні образи, доступні звукові сигнали, вібраційні відчуття; вживання у мовленні назв тварин та їх дітей, назв предметів</p>	<p>орієнтується на знайомі слова і конструкції для усвідомлення змісту зверненого мовлення; орієнтується на видимі артикуляційні образи, доступні звукові сигнали, вібраційні відчуття під час сприймання мовлення; з'ясовує значення незрозумілих слів,</p>

<p>розказування коротких дитячих віршиків, римованих забавлянок; висловлення думок за допомогою засобів словесного мовлення (міра наближення до фонетичних та граматичних норм української мови визначається можливостями дитини); розширення словникового запасу словами, що належать до різних частин мови; співставлення звуків, букв, дактилем; практичне засвоєння слів з дотриманням їх структури; практичне опанування різних типів висловлювань; усвідомлення універсальності мовленнєвих одиниць та можливості їх використання у різних конструкціях; засвоєння основних типів простих синтаксичних конструкцій (практично); узгодження слів у словосполученнях та реченнях (практично); читання букв (вимовляння звуків без називання букв); читання складів; аналітичне читання слів, речень, текстів;</p>	<p>побутового вжитку, кольорів, дій, ознак, чисел та ін. (кількість відповідає можливостям дитини); практичне вживання у мовленні під час спілкування різних частин мови (кількість визначається за можливостями дитини); називання предметів довкілля, їх ознак, повсякденних дій; називання імен оточуючих; називання груп предметів узагальнюючими словами та слів, що входять до цих груп (наприклад: <i>люди: дівчинка, хлопчик, жінка (або тьотя), чоловік (або дядя), бабуся, дідусь; іграшки: лялька, кубики, смурфик, зайчик; аналогічно - меблі, посуд, тварини, транспорт, продукти, предмети гігієни, рослини, овочі, фрукти та/або інші за вибором педагога</i>) (кількість слів у групах та груп добирається з врахуванням можливостей дитини, поступово збільшується); добір слів протилежного значення (наприклад: <i>із кількох слів дитина знаходить пари</i></p>	<p>(запитує у дорослого, розглядає ілюстрації, звертає увагу на ситуацію спілкування тощо); користується дактильним мовленням як допоміжним засобом спілкування; вживає пестливі та лагідні слова; використовує у мовленні слова – продукти власної дитячої словотворчості (бажаний, але не обов'язковий результат); добирає малюнки до прочитаних (глобально або аналітично) слів; інсценізує дії, які позначаються знайомими словами; відповідає на запитання про себе, родину, самопочуття, побут, враження з особистого досвіду, тощо; бере участь у інсценуванні коротких діалогів на близьку тематику; звертається із запитанням, проханням у різних побутових та навчальних ситуаціях (<i>дай олівець, де Коля?</i> тощо); дає відповіді на запитання типу <i>хто це? що це?</i> у межах знайомого мовленнєвого</p>
---	---	--

<p>написання друкованих букв; написання слів друкованими буквами; написання коротких речень (розмір і зміст відповідає можливостям дитини) друкованими буквами; звернення до іншої особи з комунікативною метою; відповіді на запитання; розповідь; переказ</p>	<p><i>протилежного значення, за необхідності можуть бути використані малюнки</i>); запам'ятання та називання назв та ознак кожної пори року; використання у навчальних та побутових ситуаціях назв предметів вжитку (кількість слів поступово зростає); використання у навчальних та ігрових ситуаціях назв тварин та їхніх дітей; практичне використання у навчальних, ігрових та побутових ситуаціях слів, які означають згоду, заперечення, вибачення, подяку, вітання; практичне застосування слів, якими позначається часова послідовність подій (таких як: <i>вчора, сьогодні, завтра, раніше, пізніше, зараз, спочатку, тепер, давно, скоро</i>); використання назв пір року, днів тижня, частин доби; відповіді на запитання типу <i>«Хто це?», «Що це?»;</i> <i>«Де ...?»</i>, <i>«Коли ...?»;</i> <i>«Що робить ...?»</i>, <i>«Що робив (робила) ...?»</i>, <i>«Що буде (будеш,</i></p>	<p>матеріалу; дає відповіді на запитання за змістом картини, художнього твору; називає імена родичів, дітей групи, друзів та ін., звертається по імені до дітей, по-батькові до педагогів, інших дорослих (відповідно до сімейних, культурних традицій); повідомляє про свої бажання, виконану роботу тощо, використовуючи доступні комунікативні засоби; робить опис предметів доступними мовленнєвими засобами (з допомогою дорослого або самостійно); розповідає про події із власного життя; визначає дійових осіб коротких оповідань або розповідей (наприклад: <i>про кого ...? хто ...?</i>); відтворює послідовність подій малюнками; бере участь у інсценуваннях коротких текстів (дитячих оповідань, казок) із доступним мовленнєвим супроводом; переказує прості короткі тексти, використовуючи знайомий мовленнєвий матеріал; висловлює оцінні</p>
---	---	--

	<p><i>будемо) робити?»</i> <i>«Який (яка, яке) ...?»</i>, <i>«Чий (чия, чие, чий) ...?»</i> у межах знайомого мовленнєвого матеріалу; відповіді на запитання за змістом картини, художнього твору; складання речень із слів, надрукованих на табличках та їх промовляння; переказування простих коротких текстів з використанням опорних малюнків, слів, запитань, плану (малюнкового, словесного тощо); розповідання про себе, події власного життя; промовляння чистомовок та скоромовок; декламування віршів; розповідання казок з використанням доступних мовленнєвих засобів; списування друкованих букв, буквосполучень, слів, речень; складання речень за малюнком, за демонстрацією дій, їх промовляння та записування друкованими буквами (наприклад: <i>за зразком, з дозованою допомогою дорослого або самостійно</i>); складання речень за</p>	<p>судження стосовно різних явищ, подій, поведінки людей, героїв художніх творів; складає слова з різної азбуки за зразком, самостійно по пам'яті; читає (сприймає слова, словосполучення, речення) глобально з табличок; читає поскладово слова різної складової структури; позначає звуки друкованими (або писемними, за можливостями дитини) буквами; записує знайомі слова по пам'яті; записує друкованими (або писемними, за можливостями дитини) буквами короткі речення; дотримується правил гігієни письма</p>
--	---	---

	<p>заданим початком, їх записування, промовляння;</p> <p>опис предметів за ознаками кольору, форми, розміру та ін. з узгодженням слів у словосполученнях та реченнях (кількість ознак збільшується у порівнянні з попереднім періодом);</p> <p>вживання у мовленні займенників „твій (твоя, твоє, твої)”, „мій (моя, моє, мої)”, „наш (наша, наше, наші)”, „її (його, їх);</p> <p>впізнавання предметів та явищ за описом (кількість предметів та ознак збільшується у порівнянні з попереднім етапом);</p> <p>виконання доручень, висловлених усно-дактильно та усно;</p> <p>повідомлення про виконання доручень дорослого;</p> <p>обговорення (доступними мовленнєвими засобами) цікавих подій з власного досвіду та життя близьких людей;</p> <p>усна розповідь про пережите, побачене;</p> <p>розповідь за серією малюнків (зміст та кількість малюнків залежить від можливостей дитини);</p> <p>декламування</p>	
--	---	--

	<p>забавлянок, чистомовок; декламування загадок, коротких дитячих віршів; списування букв, складів, слів друкованими літерами; дотримання гігієнічних норм під час письма та малювання: правильно тримає ручку, олівець у руці, розташовує зошит на робочому столі; складання слів з розрізної азбуки за зразком, самостійно по пам'яті; аналітичне читання букв, складів, слів, простих коротких речень у комфортному темпі (1, 2, 3 слова, залежно від можливостей дитини), доступних за змістом дитині; читання коротких текстів (зміст та обсяг визначається можливостями дитини); добір ілюстрацій до речень або логічних частин (фрагментів) тексту; участь у драматизації коротких текстів побутового характеру та казкових сюжетів (розмір, зміст та складність мовленнєвого матеріалу добирається відповідно до можливостей дитини) з мовленнєвим</p>	
--	--	--

	<p>супроводом; читання, слухо-зорове сприймання казок з наступним колективним аналізом їх змісту з використанням доступних комунікативних засобів; встановлення логічної послідовності подій, які відбуваються з дитиною та у казкових сюжетах (наприклад: з допомогою малюнків, словесного мовлення, інших комунікативних засобів); переказування текстів коротких оповідань та казок з опорою на малюнковий план, з використанням опорних слів, запитань; використання словесного мовлення для спілкування у різних побутових та навчальних ситуаціях</p>	
<p>Вимова фонетична компетенція</p>		
<p>немовленнєвий та мовленнєвий видих; володіння голосом; формування правильної звуковимови; вимова звуків української мови у мовленнєвих одиницях різної складності</p>	<p>ознайомлення з назвами, будовою та призначенням органів артикуляції; тренування подовженого економного видиху; вправління у регулюванні сили видиху та його спрямованості; вправління у регулюванні сили,</p>	<p>вимовляє усі голосні та усі або більшість приголосних звуків (відповідно до слухомовленнєвих можливостей дитини) ізолювано, у складах, слова та реченнях; використовує навички привильної звуковимови під час спілкування у навчальних та побутових ситуаціях</p>

	<p>висоти голосу, тривалості промовляння; вправляння у правильній вимові звуків у різних мовленнєвих одиницях (словах, реченнях) у мовленні під час спілкування, декламування чистомовок, віршів; розрізнення голосних і приголосних звуків, їх схематичне позначення</p>	
<p>Темп, ритм та інтонаційне оформлення мовлення <i>темпо-ритмічна та інтонаційна компетенції</i></p>		
<p>керування темпом власного мовлення; розуміння інтонацій; інтонування мовлення; ритмічне оформлення мовлення</p>	<p>вправляння у дотриманні природного темпу говоріння; вживання у мовленні з відповідним інтонуванням фраз, що містять:</p> <ul style="list-style-type: none"> • запитання, • спонукання, • повідомлення, • заперечення; <p>говоріння у природному темпі у різних побутових та навчальних ситуаціях; виділення голосом наголошених складів у словах різної складової структури; вимовляння окремих звуків, складів, слів, речень голосом різної інтенсивності (тихо, середньої гучності, гучно); вправляння у правильній звуковикові</p>	<p>регулює силу голосу; має сформоване мовленнєве дихання; вимовляє усі (або більшість) звуки української мови (точність вимовляння залежить від можливостей дитини); говорить у природному темпі; спостерігає за інтонацією мовлення співрозмовника; розрізняє і відтворює питальну, окличну, спонукальну, розповідну інтонації; вживає у мовленні фрази, що містять запитання, спонукання, повідомлення, заперечення</p>

	у навчальних та побутових ситуаціях; відтворювання темпу та ритмів не мовленнєвих та мовленнєвих звучань; промовляння рядків складів, слів, чистомовок тощо у різному темпі (повільно, середня швидкість, швидко)	
--	---	--

Розділ 2

РОЗВИТОК МАТЕМАТИЧНИХ ЗДІБНОСТЕЙ

Віра Литвинова

Розвиток математичних здібностей у дітей дошкільного віку з порушеннями слуху має дуже важливе значення для підготовки до школи. Навіть щоденне життя вимагає вільного опанування певними математичними знаннями, вміннями та навичками.

У розвитку математичних здібностей дітей з порушеннями слуху насамперед необхідно звертати увагу на такі фактори як: мисленнєві, емоційні, вольові і психофізичні можливості. Необхідно привчати дітей організовувати свою діяльність, доводити справу до кінця, не дивлячись на виникнення труднощів, привчати до здійснення самоконтролю на всіх етапах діяльності.

Уповільнене оволодіння словесною мовою як засобом мисленнєвої діяльності у розвитку розумових здібностей дітей з порушеннями слуху, веде до того, що в якості засобів мислення особливе значення набувають предметні дії, природні жести, жестова мова. Важливе місце на цьому етапі навчання в структурі математичних здібностей належить наочному мисленню. Умінню встановлювати різні співвідносини між предметами по їхнім просторовим ознакам, знаходити тотожність, схожість, різницю не тільки в окремих ознаках, але й у відносинах між ними. Уже на рівні наочного мислення необхідно виробляти такі якості, як гнучкість, узагальнення й диференціації, перенос та переключення мисленневих дій.

Поступово у дітей починає розвиватися словесно-логічне мислення. Вони починають оперувати поняттями, встановлювати логічні відносини. Діти, не зважаючи на часткову втрату слуху починають усвідомлювати математичну інформацію:

- ✓ у них з'являється здатність до логічного мислення у сфері кількісних і просторових відношень, числової і знакової символіки;
- ✓ здатність до узагальнення математичних об'єктів, відносин і дій;
- ✓ здатність до згортання процесу математичного міркування й системи відповідних дій;
- ✓ здатність мислити згорненими структурами;
- ✓ гнучкість мисленнєвих процесів у математичній діяльності;
- ✓ здібність до перебудови направленості мисленнєвого процесу з прямої на зворотною (оберненість);
- ✓ навчаються збереженню математичної інформації, розвивають математичну пам'ять.

Мовлення має особливо велике значення для оволодіння основними математичними поняттями, операціями та діями. Показником гарного засвоєння математичного матеріалу є навички оперування мовленнєвими засобами для вираження тих чи інших об'єктивних відносин, даних наочно чи в майбутньому описаних у тексті математичних завдань (найпростіші задачі). Оперування мовними засобами, нехай навіть у найпростішому вигляді, свідчить про розвиток словесно-логічного (понятійного) мислення.

Обов'язковим компонентом засвоєння математичного матеріалу є вміння мислити обернено при виконанні різних математичних завдань (при переліку предметів, виконанні арифметичних дій, при аналізі змісту задач та їх рішенні, при співвідношенні проміжних і кінцевих результатів із вихідними даними).

Засвоєння матеріалу виявляється також у ступені згорнутості головних математичних операцій: здійснюються вони дітьми легко в пам'яті з використанням раціональних прийомів чи шляхом довгого приліковування й відліковування з наочними порами (паличками, кульками, іграшками і т. ін.).

Необхідною умовою розвитку пізнавальної діяльності дітей із порушеннями слуху є навчання та їхнє привчання до навичок самостійної роботи і зокрема з книгою. Необхідно вчити дітей роздивлятися й аналізувати малюнок, відрізняти у них головне від другорядного, знаходити відповіді на потрібне питання, застосовувати на практиці одержані відомості.

Особливу увагу потрібно приділити розвитку самостійності пізнавальної діяльності при вивченні чи закріпленні нового матеріалу. На початку такої діяльності виконання для дітей навіть не складних, але незнайомих інструкцій дорослих, чи в книзі, зошиті сприймаються як незнайомий матеріал і тому вимагають обов'язкового втручання з боку дорослих. Лише варіативність завдань і клопітка робота по складанню відповідей змушує дітей замислюватися над змістом запитань і відповідей, привчає до свідомого сприймання матеріалу, спонукає дітей до самостійного логічного мислення та більш глибокого осмислення навчального матеріалу, породжує в них певну установку на необхідність виконання таких завдань,

Основними видами діяльності, де діти оволодівають елементарними математичними уявленнями є: гра, спеціальні вправи з іграшками чи предметами, спостереження в природі, побутові ситуації тощо.

Програма структурується загальною для всіх етапів роботи рамкою-схемою яка містить:

зміст (чого навчаємо);

методика (що формуємо, як формуємо та навчаємо);

очікувані результати (що дитина знає, може, вміє), показники компетентності дитини.

Кожен етап розвитку, в залежності від вікових особливостей дитини та засвоєння нею необхідних знань і навичок, складається з блоків: 1) множини, 2) орієнтування у просторі, 3) величини, 4) орієнтування в часі, 6) геометричні фігури, 7) числа та лічба, 8) ситуативно-практичні задачі.

Матеріали кожного наступного поетапного змістового блоку закріплюють та розширюють знання та вміння дитини, поглиблюють її розвиток, враховуючи в той же час її індивідуальні, вікові, психофізичні можливості та корекційну спрямованість навчально-виховного процесу

Перший етап

Зміст <i>Що формуємо?</i>	Види діяльності <i>Як формуємо?</i>	Очікувані результати <i>Що дитина може?</i>
<p>Обстеження дитиною предметів на дотик.</p> <p>Розвиток дрібної моторики рук.</p> <p>Зорове та тактильне обстеження предметів, іграшок, книжок-розгорток.</p> <p>Знаходження предметів та іграшок однакових за формою і величиною.</p> <p>Жестові та словесні позначення деяких предметів, іграшок, дій.</p> <p>Зорове обстеження</p>	<p style="text-align: center;">Величини</p> <p>Стимулювати бажання дитини обстежувати доступні предмети на дотик. <i>(Показувати дитині різноманітні яскраві іграшки, предмети. Давати дитині обмацувати іграшки виконані з різних матеріалів та різних форм.)</i></p> <p>Розвивати дрібну моторику рук, яка сприятиме в подальшому виникненню цілеспрямованих дій. <i>(Давати дитині хапати, утримувати різні зручні для хапання предмети.)</i></p> <p>Викликати зацікавленість в зоровому та тактильному обстеженні нових предметів, іграшок, книжок-розгорток. <i>(Направленими жестами пригортати увагу дитини до предметів, іграшок, книжок-розгорток.)</i></p> <p>Привчати виконувати дії, пов'язані зі знаходженням предметів та іграшок однакових за формою та величиною. <i>(Серед невеликих іграшок, або предметів поставити два однакові яскраві предмети і дати можливість вибрати їх.)</i></p> <p>Ознайомлювати з жестовими та словесними позначеннями деяких</p>	<p>Роздивляється зосереджуючи увагу на яскравих предметах, іграшках.</p> <p>Намагається пізнати певні властивості предметів, вдається до активних дій з ними (кидає, рве папір, штовхає, стукає, крутить, трясє і т. ін.. З цікавістю розглядає нові речі, іграшки.</p> <p>Комплексом похваллення відповідає на одержані враження.</p> <p>Вибирає з великої кількості найяскравіші, найбільші предмети.</p> <p>Протягом короткого часу може зосереджуватись на нових предметах, іграшках, книжках-розгортках.</p> <p>Виявляє свої емоції, дивується новому.</p> <p>Супроводжує зором яскраві та динамічні явища природи.</p> <p>Обстежує предмети</p>

<p>безпечних об'єктів природи.</p> <p>Встановлення елементарних причинно-наслідкових зв'язків між своїми діями та наслідками їх для себе.</p> <p>Розвиток слухового сприймання немовними звуками.</p> <p>Оволодіння новими діями з предметами, їх функціями та призначенням.</p> <p>Постійне значення предметів.</p> <p>Заміщення одного предмета іншими.</p> <p>Складоритм назв предметів.</p> <p>Використання знайомих сюжетних іграшок у відповідності до їхнього функціонального призначення.</p> <p>Запам'ятовування та впізнання предметів і людей.</p> <p>Добір пари за аналогією.</p> <p>Звітування про виконану роботу.</p> <p>Уявлення за величиною</p>	<p>речей, іграшок, дій.</p> <p>Заохочувати до зорового обстеження безпечних об'єктів природи. <i>(Показувати дитині різноманітні квіти, куці, листя і т. ін.. Давати обмацувати їх.)</i></p> <p>Працювати над встановленням елементарних причинно-наслідкових зв'язків між своїми діями та наслідками їх для себе і для інших. <i>(Перекинув чашку з водою на себе - став мокрим.)</i></p> <p>Розвивати слухове сприймання немовними звуками. <i>(Звуки різних музичних інструментів, вуличних шумів, звуки різних тварин, птахів.)</i></p> <p>Виховувати інтерес до оволодіння новими діями з предметами, їх функціями та призначенням. <i>(Тримати ложку, користуватися нею.)</i></p> <p>Сприяти засвоєнню постійного значення предмета.</p> <p>Навчати заміщувати одні предмети іншими. <i>(Замість відеречка дати іншу ємкість).</i></p> <p>Розвивати пізнавальні процеси дитини: сприймання, увагу, пам'ять, уяву.</p> <p>Вправляти у засвоєні складоритму назв предметів.</p> <p>Привчати правильно використовувати знайомі сюжетні іграшки відповідно до їх функціонального призначення.</p> <p>Привчати обстежувати предмети зором, дотиком, рухом.</p> <p>Вправляти у запам'ятовуванні та впізнанні предметів і людей за характерними ознаками. (</p> <p>Формувати вміння добирати пари за аналогією.</p> <p>Привчати коротко звітувати про</p>	<p>природи, прагне увійти з ними в контакт.</p> <p>Ознайомлений з деякими жестовими позначеннями речей, іграшок, дій.</p> <p>Прагне отримати від дорослого пояснення щодо незрозумілого.</p> <p>Затихає, або активністю рук і ніг реагує на різні звуки.</p> <p>Виявляє зацікавленість до нових предметів.</p> <p>При необхідності може виконати дію заміщення предметів (лопатку - совочком і т. ін.)</p> <p>Запам'ятовує і розпізнає предмети за їхніми характерними ознаками та властивостями.</p> <p>Цікавиться різними речами та їх особливостями.</p> <p>Діє з предметами побуту, іграшками.</p> <p>Правильно використовує знайомі сюжетні іграшки відповідно до їх функціонального призначення.</p> <p>Розпізнає знайомі предмети та знайомих людей.</p> <p>Впізнає рідних, знає призначення посуду і т. ін..</p> <p>З допомогою добирає пари за аналогією.</p> <p>Звітує про виконану</p>
---	--	---

<p>(великий, малий).</p> <p>Порівняння величин: більший, менший.</p> <p>Складоритм назв предметів та слів які позначають величини.</p> <p>Розрізнення величин у природі.</p> <p>Автоматизація правильної вимови звуків.</p> <p>Добирання пари до предмета за аналогією, групування їх за однією з ознак.</p> <p>Обстеження предметів природи зором, дотиком, рухом.</p> <p>Визначення відмінностей у предметах природи.</p> <p>Розвиток образного та логічного мислення на домовленнєвому рівні.</p> <p>Жестові позначення предметів, слів, що позначають величини.</p> <p>Збирання невеличкої</p>	<p>виконану роботу (жестом по можливості словом).</p> <p>Розвивати елементарні уявлення за величиною (<i>великий, малий</i>). (<i>Великий стіл - маленький стіл, велика лялька - мала лялька.</i>)</p> <p>Вправляти у порівнянні величин: <i>більший, менший</i>, шляхом накладання та прикладання. (<i>Гра «Цікавий будиночок», «Одягни ляльку»</i>)</p> <p>Вправляти у засвоєні складоритму назв предметів, слів які позначають величини.</p> <p>З метою усвідомлення величини та форми вчити розрізняти рослини, тварин, людей. (<i>Дерево більше куца, собака більше кота, мама більше дитини і т ін..</i>)</p> <p>Дбати про автоматизацію правильної вимови звуків, які дитина опановує.</p> <p>Заохочувати добирати пару до предмета за аналогією, групувати їх за однією з ознак. (<i>Знайди такий самий м'яч.</i>)</p> <p>Закріплювати вміння обстежувати предмети природи зором, дотиком, рухом.</p> <p>Вчити помічати істотні відмінності у предметах природи. (<i>На цьому дереві зелене листя, а на цьому - жовте.</i>)</p> <p>Дбати про розвиток допитливості, здатності виробляти елементарні узагальнення.</p> <p>Працювати над розвитком образного та логічного мислення на домовленнєвому рівні.</p> <p>Навчати та закріплювати жестові позначення предметів, слів, що позначають величини.</p> <p>Вправляти в засвоєні словника, вводити слова у словосполучення,</p>	<p>роботу (жестом по можливості словом).</p> <p>Розуміє і розрізняє поняття: великий, малий.</p> <p>Може порівнювати величин: <i>більший, менший</i>, шляхом накладання та прикладання.</p> <p>Ознайомлений зі складоритмом назв предметів та словами які позначають величини.</p> <p>Усвідомлення величин в оточуючій природі.</p> <p>Правильно вимовляє перші навчені звуки.</p> <p>Вміє добирати пару до предмета за аналогією, групує їх (з допомогою дорослого) за однією з ознак.</p> <p>Обстежує предмети природи зором, дотиком, рухом.</p> <p>З допомогою запитань дорослого може відмічати істотні відмінності у предметах природи.</p> <p>Проявляє допитливість, здатність виробляти елементарні узагальнення.</p> <p>Проявляє логічне мислення під час гри, виконанні завдання.</p> <p>Знає жестові позначення предметів,</p>
--	---	---

<p>пірамідки, розбірної іграшки. Позитивне реагування на оцінку дорослими виконання завдань.</p>	<p>короткі речення. (<i>Велике дерево, мала квітка.</i>) Сприятти на рівні зорового та тактильного рівня (з допомогою дорослого) збирає невеличку пірамідку, розбірну іграшку. Дбати про зацікавленість до оцінки дорослими здібностей і виконанні завдань.</p>	<p>слів, що позначають величини. На рівні зорового та тактильного рівня (з допомогою дорослого) збирає невеличку пірамідку Проявляє інтерес до конструювання. Позитивно реагує на оцінку дорослими здібностей і виконання завдань.</p>
Орієнтування у просторі		
<p>Співвідношення рухів руки з величиною та формою предмета. Активні дії у довкіллі. Запам'ятовування рис обличчя рідних людей. Орієнтування на власному тілі та тілі рідних людей. Орієнтування в оточуючому довкіллі. Самостійна орієнтація на власному тілі. Жестові</p>	<p>Вправляти у співвідношенні рухів руки з величиною та формою предмета. (<i>Давати дитині іграшки та предмети різної, зручної для дитини, величини. Ставити іграшки на різній відстані від дитини.</i>) Спонукаати до подальших активних дій у довкіллі. Викликати зацікавленість, запам'ятовування рис обличчя рідних людей. Формувати вміння в орієнтуванні на власному тілі – показувати <i>очі, ніс, вуха волосся, ноги та руки.</i> (<i>Прикладати долоню, або пальчик дитини до свого носа (ока, волосся, вуха, руки, ноги), а потім до носа (ока, волосся, вуха, руки, ноги) дитини. При показі необхідно чітко проговорювати назву, звертаючи увагу дитини на своє обличчя.</i>) Вчити показувати пальцем на знайомі речі. Розвивати вміння показувати пальчиком очі, ніс, вуха волосся, ноги та руки. Ознайомлювати з жестовими позначеннями деяких дій, речей.</p>	<p>Співвідносить свої рухи з величиною та формою предметів, іграшок. Самостійно тягнеться до предмету, іграшки, яка його зацікавила. Використовує різні способи для досягнення мети. Уважно вдивляється в обличчя рідних людей, торкається пальцем різних частин їхнього тіла. Реагує на знайомі жестові позначення дій. Робить перші намагання повторити дії дорослого, радіє своїй вправності. Показує пальцем на знайомі речі в оточуючому його довкіллі. Орієнтується на собі у відповідь на жест дорослого показує ті чи інші частини тіла,</p>

<p>позначення деяких дій, речей. Елементарні причинно-наслідкові зв'язки між своїми діями та їх наслідками для себе та інших. Співвіднесення кількох предметів у просторі.</p> <p>Наочно-дійове мислення на домовленнєвому рівні.</p> <p>Самостійні ігри, рівень гри «поряд».</p> <p>Складоритм слів.</p> <p>Визначення напрямків відносно себе: попереду, позаду, угорі, вниз.</p> <p>Засвоєння словника, та його вживання у словосполученнях, коротких реченнях.</p> <p>Коротке звітування про виконану роботу.</p> <p>Поняття: на, під, поряд, за, високо, низько.</p>	<p>Привчати показувати різні частини свого тіла у відповідь на жестові позначення дорослого.</p> <p>Формувати розуміння відповідності - невідповідності певної дії, призначенню предмета.</p> <p>Розвивати співвіднесення кількох предметів у просторі. (<i>Складання пірамідки, закривання коробки кришкою, складання збірно-розбірних іграшок.</i>)</p> <p>Надавати свободу дій з різноманітними речами.</p> <p>Розвивати наочно-дійове мислення.</p> <p>Працювати над розвитком образного та логічного мислення на домовленнєвому рівні. (<i>Виконання завдань на рівні природних жестів</i>).</p> <p>Привчати розважати себе грою, не заважати іншим дітям (рівень гри «поряд»).</p> <p>Вправляти у засвоєні складоритму слів, що позначають просторові відносини.</p> <p>Привчати до вживання слів (за можливостями дитини), жестів, які передають основні напрямки відносно себе: <i>попереду, позаду, угорі, вниз</i>.</p> <p>Вправляти в засвоєні словника, вводити слова у словосполучення, короткі речення. (<i>Іграшка попереду. Світло вгорі. Ведмедик позаду і т. ін..</i>)</p> <p>Привчати коротко звітувати про виконану роботу. (<i>Поклав. Взяв. Дав.</i>)</p> <p>Формувати уявлення про знаходження предметів у просторі: <i>на, під, поряд, за, високо, низько</i>.</p> <p>Сприятти засвоєнню понять</p>	<p>обличчя.</p> <p>Ознайомлений(а) та розуміє деякі жестові позначеннями дій, речей.</p> <p>Встановлює елементарні причинно-наслідкові зв'язки між своїми діями та результатами.</p> <p>Складає (з допомогою дорослих) пірамідку, закриває коробку кришкою, складає збірно-розбірні іграшки.</p> <p>Подобається виконувати різноманітні дії з речами.</p> <p>Розважає себе грою (рівень гри «поряд»).</p> <p>Ознайомлений із складоритмом слів, що позначають просторові відносини.</p> <p>Орієнтується у просторі, реагує на жести, слова, що позначають просторові відносини.</p> <p>Використовує жест, слово (за можливостями), що позначають просторові відносини.</p> <p>Коротко звітує про виконану роботу.</p> <p>Розуміє та може використовувати поняття: високо, низько, на, під, поряд,</p>
---	---	---

<p>Встановлення елементарних причинно-наслідкових зв'язків між своїми діями та наслідками їх для себе і для інших. Розрізнення рухів: літає, повзає, бігає, ходить.</p> <p>Напрямки руху: вперед, назад, угору, вниз. Напрямки руху в ігровій діяльності.</p> <p>Правильна вимова з'явившихся звуків.</p>	<p>положень предметів природи у просторі: на, під, за, поряд, високо, низько. Ознайомлювати із складоритмом слів, що позначають просторові відносини Працювати над встановленням елементарних причинно-наслідкових зв'язків між своїми діями та наслідками їх для себе і для інших. Вчити розрізняти рухи: <i>літає, повзає, бігає, ходить. (Пташки літають. Мама ходить. Маля повзає і т. ін..)</i> Працювати над засвоєнням основних напрямків руху: <i>вперед, назад, угору, вниз.</i> Закріплювати знання напрямків руху під час рухливих ігор і завдань дорослих. Заохочувати щодо переходу від ігор «поряд» до ігор «разом». Дбати про автоматизацію правильної вимови з'явившихся у дитини звуків. Удосконалювати орієнтацію в основних напрямках відносно себе та у своєму положенні в просторі.</p>	<p>за.</p> <p>Розрізняє складоритмом слів, що позначають просторові відносини</p> <p>Виробляє елементарні задуми та реалізує їх у спілкуванні з дорослими.</p> <p>Розрізняє рухи тварин, людей, знає їх жестові позначення.</p> <p>Знає напрямки руху: вперед, назад, угору, вниз. Використовує поняття напрямків руху під час ігор та при виконанні завдань. Проявляє тенденції щодо переходу від ігор «поряд» до ігор «разом».</p>
Орієнтування в часі		
<p>Явища об'єктів природи та їхні жестові позначення. Властивості води, льоду, снігу, піску.</p> <p>Запам'ятовування та розуміння явищ, які споглядає.</p>	<p>Вправляти у запам'ятовуванні явищ об'єктів природи та їхніми жестовими позначеннями. Ознайомлювати з елементарними уявленнями про властивості <i>води, льоду, снігу, піску. (Вода мокра, вона летиться. Льод твердий, холодний. Сніг м'який, швидко тане. Пісок сиплеться).</i> Розвивати пам'ять шляхом запам'ятовування та розуміння явищ, які споглядає. <i>(Влітку світить сонце - жарко. Взимку</i></p>	<p>Знає природні явища та їхні жестові позначення. Знає жестові позначення станів погоди. Має елементарні уявлення про властивості води, льоду, снігу, піску</p> <p>Розуміє явища які споглядає (дощ, сніг -</p>

<p>Словесні позначення станів погоди та пір року.</p> <p>Складоритм слів, що позначають стан погоди та пори року.</p> <p>Впізнання на малюнках та з пам'яті явищ об'єктів природи за характерними ознаками.</p> <p>Звітування про виконану роботу</p> <p>Орієнтування в часі: спочатку, потім, довго, тепер.</p> <p>Вплив на довкілля та наслідки впливу.</p> <p>Орієнтація в минулому -</p>	<p><i>падає сніг - холодно. Восени льє дощ - мокро. І таке інше.)</i></p> <p>Працювати над розвитком образного та логічного мислення на домовленнєвому рівні.</p> <p>Навчати словесним позначенням станів погоди та пір року (<i>Дощ, сніг, жарко, холодно, літо, зима.</i>).</p> <p>Ознайомлювати зі складоритмом слів, що позначають стан погоди та пори року.</p> <p>Дбати про автоматизацію правильної вимови звуків, раніше опанованих дитиною.</p> <p>Розвивати здібності до впізнання на малюнках та з пам'яті явищ об'єктів природи за характерними ознаками.</p> <p>Привчати коротко звітувати про виконану роботу. (<i>Намалював, одягнув, приніс, взяв і т. ін..</i>)</p> <p>Формувати найпростіші уявлення орієнтування в часі: <i>спочатку, потім, довго, тепер.</i> (<i>Спочатку візьми папір, потім візьмеш олівець.</i>)</p> <p>Вправляти у засвоєні складоритму назв термінів часу.</p> <p>Заохочувати до прагнення впливати на довкілля, позначатися на ньому та виявляти зацікавленість до наслідків впливу.</p> <p>(<i>Спочатку сніг, лід в руці тане, потім з'являється замість снігу, льоду вода. На сонці земля біля квітки тверда, суха, тепер квітка сохне. Спочатку поливаємо землю водою, потім земля стала мокра. Довго чекали поки квітка розквітла.</i>)</p> <p>Привчати до елементарної орієнтації в минулому - теперішньому майбутньому часі.</p>	<p>моро, сонце - жарко, вітер - дерева гнуться, хмари - похмуро, іде дощ).</p> <p>Ознайомлений зі словесними позначеннями та складоритмом слів, що позначають стан погоди та пори року.</p> <p>Називає, або показує жестом стани погоди</p> <p>Розуміє, що одяг і ігри у дворі залежать від стану погоди.</p> <p>Намагається словесно (за можливостями), або жестово звітувати про виконану роботу.</p> <p>Орієнтується в часі (спочатку, потім, довго, тепер).</p> <p>Ознайомлений із складоритмом назв термінів часу.</p> <p>Виявляє цікавість, намагається вплинути на довкілля, спостерігає наслідки впливу.</p> <p>Використовує у спілкуванні з іншими поняття, пов'язані з позначеннями часу.</p> <p>Ознайомлений з орієнтацією в</p>
--	---	---

<p>теперішньому та майбутньому часі.</p> <p>Засвоєння словника.</p>	<p>Вправляти в засвоєні словника (за можливостями дитини), вводити слова у словосполучення, короткі речення. <i>(Падав сніг. Потім пішов дощ. Буде холодно і мокро.)</i></p>	<p>минулому - теперішньому майбутньому часі.</p> <p>Користується словником та жестовою мовами.</p>
<p>Геометричні фігури</p>		
<p>Елементарні уявлення про плоскі геометричні фігури: круг, квадрат, трикутник.</p> <p>Порівняння плоских геометричних фігур способами накладання та прикладання.</p> <p>Об'ємні геометричні фігури: куля, куб.</p> <p>Обстеження об'ємних геометричних фігур: кулі, куба.</p> <p>Порівняння об'ємних геометричних фігур.</p> <p>Знаходження предметів іграшок</p>	<p>Формувати елементарні уявлення про плоскі геометричні фігури: <i>круг, квадрат, трикутник.</i></p> <p>Стимулювати бажання дитини обстежувати плоскі геометричні фігури на дотик.</p> <p>Розвивати дрібну моторику рук.</p> <p>Викликати зацікавленість в зоровому та тактильному обстеженні плоских геометричних фігур.</p> <p>Працювати над розвитком образного та логічного мислення на домовленнєвому рівні.</p> <p>Вправляти в умінні порівнювати плоскі геометричні фігури способом накладання та прикладання. <i>(Звертати увагу дітей на те, що у круга немає кутів, а у квадрата і у трикутника є кути.)</i></p> <p>Вправляти у засвоєні складоритму назв плоских геометричних фігур та їх жестовими позначеннями.</p> <p>Формувати елементарні уявлення про об'ємні геометричні фігури: <i>куля, куб.</i></p> <p>Викликати зацікавленість в зоровому та тактильному обстеженні об'ємних геометричних фігур: <i>кулі, куба. (Різноманітні, кольорові кулі, кубики.)</i></p> <p>Вправляти в умінні порівнювати об'ємні геометричні фігури. <i>(У кубиків є кути.)</i></p> <p>Привчати виконувати дії,</p>	<p>Має уявлення про плоскі геометричні фігури: круг, квадрат, трикутник.</p> <p>Обстежує плоскі геометричні фігури на дотик.</p> <p>Порівнює плоскі геометричні фігури способами накладання та прикладання.</p> <p>Ознайомлений зі складоритмом назв плоских геометричних фігур та їх жестовими позначеннями.</p> <p>Має елементарні уявлення про об'ємні геометричні фігури: куля, куб.</p> <p>Виконує різноманітні дії з кулями, кубиками.</p> <p>Порівнює об'ємні геометричні фігури.</p>

<p>та малюнків які мають форму, або схожі на геометричні фігури. Жестові та словесні позначення геометричних фігур.</p> <p>Заміщення одних предметів іншими за розміром, кольором.</p> <p>Засвоєння словника назв геометричних фігур та використання їх у словосполученнях, коротких реченнях.</p> <p>Коротке звітування про виконану роботу. Порівняння геометричних фігур з площинними зображеннями основних предметів довкілля.</p>	<p>пов'язані зі знаходженням предметів іграшок та малюнків які мають форму, або схожі на геометричних фігур. (<i>На що схожий м'яч? На що схожий дах будинку? І т. ін..</i>)</p> <p>Ознайомлювати з жестовими та словесними позначеннями геометричних фігур. Виховувати інтерес до оволодіння новими діями з предметами, їх функціями, що схожі на геометричні фігури.</p> <p>Навчати заміщувати одні предмети іншими за розміром, кольором. (<i>Замість маленького зеленого кубика дати великий червоний.</i>).</p> <p>Розвивати пізнавальні процеси дитини: сприймання, увагу, пам'ять, уяву.</p> <p>Вправляти в засвоєні словника, вводити слова у словосполучення, короткі речення, використовуючи жестові позначення при необхідності. (<i>Мала куля. Великий куб. Дай червоний квадрат.</i>)</p> <p>Дбати про автоматизацію правильної вимови з'явившихся звуків.</p> <p>Привчати коротко звітувати про виконану роботу. (<i>Взяв куб. поклав кулю. І т. д..</i>)</p> <p>Збагачувати розуміння понять об'ємних і площинних геометричних фігур через порівняння та впізнання площинних зображень основних предметів довкілля.</p>	<p>Орієнтується в об'ємі предметів найближчого оточення (шар, куб).</p> <p>Ознайомлений з словесними та жестовими позначеннями геометричних фігур.</p> <p>При необхідності замінює одні предмети іншими.</p> <p>Ознайомлений з назвами геометричних фігур та використовує їх у словосполученнях, коротких реченнях, використовуючи жестові позначення при необхідності.</p> <p>Може словесно(за можливостями), жестово звітувати про виконану роботу. З допомогою дорослого порівнює геометричні фігури з площинними зображеннями основних предметів довкілля.</p>
Множини		
<p>Множини: багато, мало, один.</p>	<p>Формувати елементарні уявлення про множини: <i>багато, мало, один.</i> (<i>Невеличкі групи однорідних</i></p>	<p>Має уявлення про множини: багато, мало, один.</p>

<p>Порівняння множин предметів шляхом накладання і прикладання.</p>	<p><i>предметів, іграшок, які порівнюють між собою проговорюючи при цьому слова: один, багато.)</i> Вчити прикладати пальчик до предмета зі словом один. Вправляти у порівнянні множин (один - багато -мало) предметів шляхом накладання і прикладання. (<i>Гра «Знайди сам»</i>) Привчати оперувати поняттями: один, багато.</p>	<p>Вміє показувати пальчиком - один. Порівнює множини предметів накладанням і прикладанням.</p>
<p>Складоритм та жестові позначення слів, що позначають множини.</p>	<p>Ознайомлювати зі складоритмом слів: багато, мало, один. Навчати жестовим позначенням слів, що позначають множини. Привчати до самостійного виконання завдань. (<i>Покажи, де одна іграшка? Де багато кубиків?</i>)</p>	<p>Ознайомлений із складоритмом слів: багато, мало, один. Знає жестові позначення слів, що позначають множини.</p>
<p>Поняття: більше - менше, стільки ж.</p>	<p>Формувати та закріплювати поняття: <i>більше - менше, стільки ж.</i> Працювати над розвитком образного та логічного мислення на домовленнєвому рівні.</p>	<p>Встановлює відповідність - невідповідність (багато - мало, стільки ж, більше - менше)</p>
<p>Порівняння множин предметів.</p>	<p>Заохочувати до порівняння множин (<i>більше - менше, стільки ж</i>) предметів шляхом накладання і прикладання. Дбати про автоматизацію правильної вимови з'явившихся звуків.</p>	<p>шляхом накладання і прикладання.</p>
<p>Встановлення кількості предметів на око.</p>	<p>Заохочувати до елементарних припущень встановлення кількості предметів, їх відповідності - невідповідності (багато, мало, стільки ж, більше, менше) самостійно і з допомогою дорослих. (<i>Подивись, де іграшок більше, де менше?</i>)</p>	<p>Вміє робити елементарні припущення (сприймання кількості на око) встановлення кількості предметів, їх відповідності - невідповідності (багато, мало, стільки ж, більше, менше).</p>
<p>Відповідність - невідповідність кількостей.</p>	<p>Вправляти в засвоєні словника, вводити слова у словосполучення, короткі речення. Вчити звітувати про виконану</p>	<p>Коротко звітує про виконану роботу.</p>

	роботу словом (за можливостями), жестом, словосполученням, коротким реченням. <i>(Тут більше кубиків. Там менше ніж тут.)</i>	
--	---	--

Другий етап

Зміст <i>Що формуємо?</i>	Види діяльності <i>Як формуємо?</i>	Очікувані результати <i>Що дитина може?</i>
Множини		
<p>Поняття «один», «багато».</p> <p>Утворення груп з окремих предметів.</p> <p>Порівняння окремих груп предметів.</p> <p>Складоритм вивчаємих математичних термінів</p> <p>Лічба предметів: один – багато.</p> <p>Вимова опанованих звуків в знайомих словах.</p>	<p>Формувати вміння порівнювати групи предметів.</p> <p>Ознайомлювати з поняттями <i>один, багато.</i>(<i>Одна машинка -багато машинок. Одне яблуко - багато яблук.</i>)</p> <p>Навчати складати групи з окремих предметів. <i>(Поклади один олівець, поклади багато олівців.)</i></p> <p>Формувати здатність співвідносити та знаходити однакові групи предметів. <i>(Покажи одне яблуко, одну сливу. Покажи багато яблук, багато слив.)</i></p> <p>Вправляти у засвоєні складоритму слів <i>один, багато</i></p> <p>Вчити вмінням порівняння двох груп предметів вживаючи поняття <i>один, багато.</i>(<i>Де багато машинок? Де одна лялька? Де багато олівців? Де один олівець? Чого багато? Хто один?</i>)</p> <p>Вправляти в умінні лічити і порівнювати групи предметів за кількістю (один - багато).</p> <p>Працювати над розвитком образного та логічного мислення на домовленнєвому та мовленнєвому рівні. <i>(Виконання завдань на рівні природних жестів).</i></p> <p>Формувати вміння висловлювати свої враження за допомогою</p>	<p>Вміє порівнювати групи предметів (один - багато).</p> <p>Розуміє, як скласти групу з окремих предметів.</p> <p>Може співвідносити групи предметів.</p> <p>Знає складоритм слів <i>один, багато</i> (таТА, таТата), розуміє звернене мовлення з цими словами.</p> <p>Вживає слова - <i>один, багато</i>, у своєму мовленні.</p> <p>Виконує завдання вихователя під його контролем та самостійно.</p> <p>Проявляє зацікавленість при виконанні завдань, участі в дидактичних іграх.</p>

<p>Автоматизація правильної вимови звуків.</p>	<p>вихователя - словесно та з допомогою природних жестів. Працювати над формуванням вміння орієнтуватися в суті завдання. Дбати про автоматизацію правильної вимови з'явившихся у дитини звуків.</p>	
<p>Рівності і нерівності груп предметів.</p> <p>Порівняння двох (трьох) груп предметів та використання термінів: менше, більше, стільки ж, порівну, більше (менше) на один.</p> <p>Співвіднесення чисел і певної кількості предметів.</p> <p>Розвиток пам'яті, запам'ятовування математичних термінів.</p>	<p>Вчити розрізняти рівності і нерівності груп предметів, використовуючи слова: <i>більше, менше, один, багато.</i> <i>(Одна пірамідка - багато кубиків. Чого більше (менше) пірамідок чи кубиків?)</i> Формувати вміння порівнювати дві групи предметів, використовуючи слова: <i>стільки ж, порівну, більше (менше) на один.</i> <i>(Дві ляльки - два ведмедики. Кого більше, або менше, чи порівну ляльок, ведмедиків? Ляльок стільки ж як ведмедиків. Дві цукерки. Одна тобі одна Вові. У кожного по одній цукерці - порівну.)</i> Привчання до позначенням словом усвідомлених фактів <i>(Дай стільки ж машинок, як ляльок. Машинок стільки ж. Чого більше олівців чи зошитів? Олівців більше.)</i>. Виховання цікавості, бажання виконувати завдання вчителя. Виховання відповідального ставлення до поставлених вихователем завдань. Розвиток пам'яті через запам'ятовування математичних термінів в іграх, виконаннях завдань <i>(Ігри «Знайди стільки ж», «Постав менше ...»)</i> Розвиток уваги під час виконання завдань вчителя. <i>(Чи вірно ти порахував морквини в групах?)</i></p>	<p>Розрізняє рівності і нерівності двох, трьох груп предметів.</p> <p>Розуміє, слова більше, менше, стільки ж, порівну, більше (менше) на один.</p> <p>Виконує задані дії з групами предметів.</p> <p>Осмислено сприймає звернене запитання вихователя.</p> <p>Розуміє, на слухозоровій основі звернене мовлення вихователя.</p> <p>Може дати відповідь (за своїми мовленнєвими можливостями) на запитання вихователя, виконати необхідні дії.</p> <p>Пам'ятає слова, що відносяться до математичних термінів множин.</p> <p>Вміє рахувати в межах 5) і порівнювати групи</p>

		множин.
Повторення і Закріплення.	Продовжувати вчити порівнювати дві групи предметів та скласти групу з окремих предметів. <i>(Склади групу з 3-х кубиків. Порівняй групу кубиків з групою трикутників. Чого більше?)</i>	Може скласти групи з окремих предметів.
Утворення груп предметів та розрізнення рівностей і нерівностей груп предметів.	Закріплювати вміння класифікувати предмети за формою. <i>(Склади окремо м'ячі і окремо кубики. Чого менше?)</i> Вправляти у встановленні рівності й нерівності двох груп предметів. Закріплювати вміння порівнювати дві групи предметів, вживати поняття <i>один, багато, стільки ж, порівну, більше (менше) на один.</i> <i>(Два печення дала Єві, стільки ж дам Вові. Скільки печеній дам Вові? Два банани. Один дам Саши і один дам Олі. Скільки бананів у кожного? У Саши і Олі бананів порівну)</i>	Класифікує предмети за формою та їх призначенням, встановлює рівності і нерівності. Знає складоритм слів, один, багато, стільки ж, порівну, більше (менше) на один; - розуміє звернене мовлення з цими словами. - вживає ці слова у своєму мовленні; - знає жестове позначення цих слів.
Позначення словом усвідомлених фактів.	Працювати над розвитком образного та логічного мислення. <i>(Покажи, де яблука? Де лимони? Покажи, чого більше?)</i>	- розуміє звернене мовлення з цими словами. - вживає ці слова у своєму мовленні; - знає жестове позначення цих слів.
Сприймання, розуміння і розрізнення значень слів, що позначають категорії множин.	Розвивати зорову та словесну пам'ять. <i>(До кожного усного слова математичної множини показувати таблички).</i>	Розуміє звернене мовлення вихователя.
Співвіднесення чисел і певної кількості предметів	Привчати коротко звітувати про виконану роботу. <i>(Я поклав груш більше.)</i> Виховувати впевненість при відповідях на запитання. <i>(Молодець, сказав вірно.)</i> Залучати до активності, бажання (без спонукання) брати участь у фронтальній роботі. <i>(Хто швидше? Хто відповідь правильно?...)</i>	Старанно виконує завдання вихователя. Проявляє активність під час фронтальних робіт, в ігровій діяльності.
Вживання словесного мовлення під час виконання завдань.	Виховувати самостійність у виконанні завдань. <i>(Подумай сам.</i>	Проявляє самостійність у виконанні завдань. Сприймає на слухозоровій основі найбільш вживані знайомі слова.

<p>Автоматизація сприймання на слух найбільш вживаних знайомих слів.</p>	<p><i>Зроби сам.)</i> Працювати над автоматизацією сприймання на слуховій основі найбільш вживаних знайомих слів. Формувати вміння розповідати (за можливостями дитини і з допомогою, чи без допомоги вихователя) про свої дії з групами предметів. <i>(Я поклав стільки ж олівців. Я поклав груш менше.)</i> Виховання зосередженості, працездатності.</p>	<p>Може розповідати (за можливостями) про свої дії з множинами.</p> <p>Виконує завдання вихователя під його контролем та самостійно.</p>
<p>Орієнтування в просторі</p>		
<p>Орієнтування в просторі, поняття: ліворуч, праворуч.</p>	<p>Формувати вміння розрізнати поняття «ліворуч», «праворуч». Вправляти в умінні орієнтуватися в просторі: ліворуч праворуч. <i>(З якої сторони тарілка? З якої сторони чашка? З якої сторони вікно?)</i> Навчати розкладати предмети (іграшки) провідною рукою зліва направо. <i>(Поклади зліва яблуко, потім банан. Зліва поклади червоний олівець потім чорний. Хто сидить праворуч?)</i></p>	<p>Розуміє поняття «ліворуч», «праворуч». Дає короткі відповіді на запитання. Виконує завдання вихователя пов'язані з словами ліворуч, праворуч.</p>
<p>Орієнтування в просторі, поняття: вгорі, внизу.</p>	<p>Вчити орієнтуватися в просторі та користуватися словами <i>вгорі, внизу</i>. Вправляти у оволодінні просторовими орієнтаціями. <i>(Де білочка збирала гриби? Де літає пташка?)</i></p>	<p>Орієнтується в просторі навколо себе, розуміє поняття «вгорі», «внизу».</p>
<p>Орієнтування в просторі, поняття: спереду - ззаду.</p>	<p>Вправляти в умінні орієнтуватися у просторі: <i>спереду - ззаду</i>. <i>(Драматизація казки «Ріпка»).</i></p>	<p>Розуміє та виконує завдання вихователя які містять в собі слова: спереду - ззаду,</p>
<p>Орієнтування в просторі, поняття: над, під, між.</p>	<p>Закріплювати вміння визначати місцеположення предметів: <i>над, під, між, на</i>. <i>(Візьми предмет під (на, над) столом. Візьми предмет між машинкою і лялькою.)</i> Вправляти у засвоєнні складоритму назв предметів, їх відтворення з пам'яті.</p>	<p>над, під, на, між. Знає складоритм вивчаємих слів, може їх розрізнати.</p>

<p>Повторення та закріплення вмінь орієнтації у просторі.</p>	<p>Закріплювати вміння орієнтуватися в просторі: <i>ліворуч, праворуч.</i> (<i>Стань ліворуч від Саши. Поклади олівець праворуч.</i>)</p>	<p>Самостійно, або з допомогою вихователя чи дітей може орієнтуватися в просторі.</p>
<p>Визначення місцезнаходження предмета у просторі.</p>	<p>Привчати вказувати на місце розташування предметів: <i>на, під, між, ліворуч, праворуч.</i> (<i>Папір на столі. Ведмедик під столом.</i>)</p> <p>Вчити вказувати на місце знаходження предметів: <i>за, перед, над, під.</i> (<i>Що росте під деревом? Підніми малюнок над головою. Постав тарілку перед чашкою. Поклади цукерку за тарілку.</i>)</p> <p>Закріплювати поняття <i>перед, за</i> орієнтуючись в просторі. (<i>Стань перед Іванкою. Їжачок за деревом.</i>)</p>	<p>Розрізняє слова, що визначають орієнтацію в просторі. Намагається за можливостями накладати на складоритм слова вже існуючі в неї звуки. Розкладає, за завданням, предмети зліва направо.</p>
<p>Розвиток словесної пам'яті.</p>	<p>Привчати повідомляти про здійснене завдання..</p> <p>Навчати сприймати просторові відношення між об'єктами: <i>там-тут, внизу-вгорі, поруч.</i> (<i>Там вікно. Книга тут. Вгорі лампа. Внизу підлога.</i>)</p>	<p>Розташовує на аркуші паперу фігури коментуючи (самостійно, або з допомогою) їх місцезнаходження. (Зліва від будинка дерево. Попереду ростуть квіти. Поруч паркан. Вгорі пташка.)</p>
<p>Засвоєння складоритму слів, речень.</p>	<p>Навчати сприймати слова та визначати місцезнаходження в просторі оточуючих предметів: двері, вікна, стіл, лампа і т. ін.; розміщувати на аркуші паперу - <i>вгорі і внизу, поруч, перед</i></p> <p>Вправляти в засвоєні словника, вводити слова у речення.</p> <p>Розвивати словесну пам'ять.</p>	<p>Розуміє мовлення вихователя, її завдання і запитання. Може виконувати спільну роботу з іншими дітьми та коментувати її.</p>
<p>Слухо-зорове сприймання усного мовлення.</p>	<p>Практикувати складоритм слів, речень. (<i>перед - Тата, на - Та</i>)</p> <p>Формувати вміння сприймати усне мовлення слухо-зорово (на слух, зчитування з губ).</p> <p>Вправляти в розумінні та використанні мовленнєвого матеріалу в процесі спільної та самостійної діяльності.</p>	<p>Може виконувати спільну роботу з іншими дітьми та коментувати її. Знає позначення слів які вивчають жестовою мовою.</p>
<p>Величини</p>		

<p>Порівняння предметів за висотою: вищий, нижчий.</p>	<p>Розвивати уміння порівнювати предмети, формувати уявлення про розмір предметів за величиною, позначати результат порівняння словами <i>вищий, нижчий</i>. (<i>Валя і Слава. Хто вищий? Хто нижчий?</i>) Розвивати абстрактне мислення.</p>	<p>Розуміє поняття «вищий», «нижчий», використовує їх у побуті. Може порівнювати предмети за висотою.</p>
<p>Розрізнення величин: довгий, короткий.</p> <p>Порівняння предметів за довжиною.</p>	<p>Формувати уявлення про довгі і короткі предмети. (<i>Довга стрічка, коротка стрічка. Довга і коротка мотузка. Довга гілка. Коротка гілка.</i>) Вправляти в умінні порівнювати предмети за довжиною способом накладання. Навчати порівнювати предмети і розповідати про результати порівняння вживаючи слова: <i>довгий, короткий</i>.</p>	<p>Вміє порівнювати предмети методом накладання. Може на око порівняти довгий і короткий предмет. Розрізняє слова довгий, короткий на слухо-зоровій основі.</p>
<p>Величина предметів.</p> <p>Порівняння предметів за шириною.</p>	<p>Вправляти у порівнянні двох предметів і позначати результат порівняння словами <i>широкий, вузький</i>. (<i>Широка стрічка. Вузька стрічка. Широкий зошит. Вузький зошит.</i>) Вправляти у вмінні визначати величину предметів способом накладання, співвідносити за зразком і за інструкцією (<i>Дай широку.. Візьми вузьку...</i>)</p>	<p>Володіє поняттями про величину, форму предметів, про просторові уявлення. Вміє порівнювати предмети методом накладання. Знає скадоритм слів широкий, вузький.</p>
<p>Величина предметів.</p> <p>Порівняння предметів за товщиною.</p> <p>Розвиток дрібної моторики пальців, координації рухів</p>	<p>Вчити порівнювати два предмети за товщиною, позначати результат словами: <i>товстий, тонкий, однакові</i>. (<i>Товста гілка. Тонка гілка. Однакові гілки. Намалюй товсте (тонке) дерево. Скачай з пластиліну дві качалочки однакової товщини. Намалюй однакові дерева за товщиною.</i>) Продовжувати вчити порівнювати предмети за товщиною шляхом накладання.</p>	<p>Розуміє поняття «товстий», «тонкий», «однакові», вміє їх використовувати у життєвих ситуаціях. Вміє порівнювати предмети за товщиною шляхом накладання та прикладання. Координує рухи рук при виконанні завдань. Коментує виконання завдань за</p>

руки.	Розвивати дрібну моторику пальців, координацію рухів руки під час виконання дітьми більш точних, прицільних дій з предметами.	можливостями словесною і жестовою мовами.
<p>Повторення та закріплення понять величин.</p> <p>Великі і маленькі предмети та їх порівняння.</p> <p>Розвиток абстрактного мислення.</p> <p>Відносність порівняння величин.</p> <p>Класифікація предметів за величиною і формою.</p> <p>Дії накладання і прикладання.</p>	<p>Закріплювати уявлення про великі і маленькі предмети, їх порівняння. <i>(Гра «Чарівний мішечок», великі і маленькі предмети.)</i></p> <p>Вправляти в умінні порівнювати предмети методом накладання і прикладання.</p> <p>Продовжувати працювати над розвитком абстрактного мислення.</p> <p>Формувати уявлення про розмір предметів, збагачувати словник, вводити його в словосполучення і короткі речення.</p> <p>Привчати повідомляти про отримані результати порівняння доступними засобами.</p> <p>Підведення дітей до розуміння, що один і той же предмет може бути великим по відношенню до одного і маленьким по відношенню до іншого предмета.</p> <p>Вправляти в умінні класифікувати предмети за формою.</p> <p>Вчити класифікувати предмети за формою і величиною.</p> <p>Формувати уміння виконувати різноманітні дії з предметами: <i>збирати з частин цілий предмет, використовуючи збірно-розбірні іграшки.</i></p> <p>Вчити збирати за допомогою дорослого за наслідуванням <i>пірамідку з 4-5 кілець</i>; самостійно збирати <i>пірамідку з 3 кілець</i>, використовуючи проби, примірювання.</p> <p>Продовжувати формувати вміння</p>	<p>Добре розуміє різницю між маленькими і великими предметами.</p> <p>Вміє порівнювати предмети методом накладання і прикладання.</p> <p>Знає слова що стосуються понять величин, використовує їх у словосполученнях та невеликих реченнях (словесною та жестовою мовами).</p> <p>Розуміє необхідність повідомлення результатів виконаної роботи.</p> <p>Може співвідносити величини предметів по відношенню один до одного.</p> <p>Може класифікувати предмети за формою і величиною.</p> <p>Вміє збирати цілий предмет з його частин. Збирає пірамідку, розрізняє більші - менші круги.</p>

<p>Зіставлення предметів під час дидактичних ігор.</p>	<p>порівнювати дві групи предметів за величиною. Вправляти у порівнянні предметів різних і однакових розмірів за висотою, шириною, довжиною, позначати результат порівняння словами. Привчати, що при зіставленні предметів за заданою ознакою потрібно користуватися прикладанням і накладанням. Вчити враховувати величину предметів в роботі з дидактичними іграшками. <i>(Чи поміститься ця лялька в наш будиночок? Чому не поміститься?)</i> Закріплювати вміння порівнювати предмети за величиною.</p>	<p>Може розрізняти слова за їх складоритмом. Знає жестові позначення слів які використовує. За можливостями старається накладати існуючі в його мовлені звуки на складоритм слова.</p>
<p>Орієнтування в часі</p>		
<p>Орієнтування в часі. Частини доби: ранок, день, вечір, ніч.</p>	<p>Вчити розрізняти і називати частини доби: <i>ранок, день, ніч, вечір.</i> Навчати орієнтуватися в часі: <i>ранок, день, вечір, ніч. (Коли ти прокидаєшся? Коли лягаєш спати? Коли в садочку обідають? Коли на вулиці світло? Коли на вулиці темно?)</i></p>	<p>Співвідносить певні події з часом доби (в садок приходять вранці. Спати лягають увечері). Розрізняє слова на слухо-зоровій основі з допомогою і самостійно.</p>
<p>Орієнтування в часі: раніше - пізніше.</p>	<p>Формувати поняття: <i>раніше - пізніше.</i> Закріпити вміння орієнтуватися в часі: <i>раніше - пізніше. (Сергійко прийшов у садок пізніше Каті. Хто прийшов у садок раніше Каті?)</i></p>	<p>Сприймає, розуміє і розрізняє значення слів, що позначають категорії часу. Сприймає слухо-зорово на основі складоритму слова, що позначають категорії часу (ранок, день, вечір, ніч, зима, весна, літо, осінь).</p>
<p>Орієнтування в часі: спочатку, потім.</p>	<p>Формувати поняття: <i>спочатку, потім.</i> Учити правильно вживати слова: <i>спочатку, потім. (Спочатку у нас буде заняття, а потім ми будемо грати. Хто буде потім збирати іграшки?)</i></p>	<p>Може відповісти на запитання - В які ігри ми граємо взимку?</p>
<p>Орієнтування в</p>	<p>Ознайомити з назвами пір року: <i>зима, весна, літо, осінь.</i></p>	

часі «пори року».	Формувати вміння розрізняти і називати пори року. <i>(Аналіз казок, ілюстрацій з позиції зображення природи у різні проміжки часу.)</i> Вчити розрізняти пори року на малюнках.	В які ігри ми граємо влітку? Коли на деревах зелене листя?
Повторення та закріплення понять часу. Частини доби: ранок, день, вечір, ніч. Поняття: спочатку, потім. Слухо-зорове сприймання мовлення дорослих, й інших дітей	Вправляти в умінні розрізняти й називати частини доби: <i>ранок, день, вечір, ніч.</i> Продовжувати ознайомлювати з назвами пір року, їх розрізнення на малюнках. Вправляти в правильному розумінні визначення та вживання слів <i>спочатку, потім.</i> <i>(Спочатку ви одягнетесь. А, що ми будемо робити потім?)</i> Практикувати у дітей слухо-зорове сприймання мовлення дорослих, й інших дітей. <i>(Діти можуть задавати запитання за ілюстрацією один одному.)</i> Формувати уміння та навички спілкування в процесі діяльності, супроводження дій мовленням (на доступному рівні).	Знає назви частин доби: ранок, день, вечір, ніч. Розуміє який час доби зараз. Правильно вживає слова спочатку, потім. Промовляє за можливістю слова які стосуються пір року, знає їх жестове позначення. В процесі аналізу ілюстрацій може спілкуватися з вихователем, дітьми.
Геометричні фігури		
Круг. Обстеження фігури дотиково-руховим способом. Порівняння кругів за величиною.	Ознайомити з геометричною фігурою <i>круг.</i> Учити обстежувати фігуру дотиково-руховим способом. Навчати виділяти предмети, що мають форму круга. Вправляти у порівнянні кругів (однакові і різні) за величиною, за кольором. <i>(На що схоже колесо від машинки? На що схожий годинник на стіні? На що схожа квітка ромашка на малюнку? Намалюй сонечко.)</i>	Знає геометричну фігуру <i>круг</i> , може знайти її серед інших фігур. Називає предмети схожі на круг. Розрізняє круги за величиною, кольором. Може скласти пірамідку з кругів.
Квадрат.	Ознайомити з геометричною фігурою <i>квадрат.</i>	Може виділити квадрат серед інших

<p>Порівняння геометричних фігур: круг – квадрат.</p> <p>Виділення площинних фігур, що мають форму квадрата.</p>	<p>Учити обстежувати і порівнювати фігури дотиково-руховим і зоровим способами. (<i>Гра «Чарівний мішечок», порівнює дотиково-руховим способом квадрат з кругом.</i>) .</p> <p>Вправляти у виділені площинних фігур, що мають форму квадрата.</p> <p>Вправляти у знаходженні однакового і відмінного у квадратах. (<i>Два однакові квадрата; один квадрат більший, другий менший, квадрати однакові за розміром, але різного кольору.</i>).</p> <p>Закріплювати вміння порівнювати геометричні фігури методом накладання.</p>	<p>геометричних фігур. Знає що у квадрата є кути , а у круга кутів немає.</p> <p>Може розповідати (по можливості накладаючи звуки які вимовляє на складоритм знайомих слів) про свої дії з геометричними фігурами.</p> <p>Вміє порівнювати квадрати методом накладання.</p>
<p>Трикутник.</p> <p>Порівняння геометричних фігур: круг – квадрат – трикутник.</p> <p>Схожість та різність у трикутниках.</p> <p>Виділення трикутників серед інших геометричних фігур.</p>	<p>Ознайомлення з геометричною фігурою <i>трикутник</i>.</p> <p>Вчити складати зображення трикутника. (<i>Складати з паличок трикутники.</i>)</p> <p>Вправляти у знаходженні однакового і відмінного у трикутниках.</p> <p>Вчити, що є схожого і різного в трикутниках. (<i>У трикутників три сторони, вони можуть бути різні за довжиною.</i>)</p> <p>Закріплювати вміння порівнювати трикутники методом накладання.</p> <p>Навчати виділяти різні за формою трикутники серед інших геометричних фігур. (<i>Два однакові трикутника; один трикутник більший, другий менший; трикутники різні за формою.</i>).</p>	<p>Знає що таке трикутник.</p> <p>Може скласти трикутник, віднайти його серед інших геометричних фігур.</p> <p>Знає що трикутники можуть бути різними за величиною і конфігурацією.</p> <p>Знає що у трикутників є схожого і що може бути різне.</p> <p>Впізнає сово трикутник на зорово-слуховій основ може показати його жестовою мовою.</p>
<p>Об’ємні геометричні фігури.</p> <p>Куля.</p> <p>Обстеження об’ємної геометричні</p>	<p>Ознайомити з геометричною фігурою – <i>куля</i>.</p> <p>Вчити обстежувати фігуру дотиково-руховим і зоровим способом.</p> <p>Вчити порівнювати кулі за розміром, кольором. (<i>Великі і</i></p>	<p>Розуміє, що куля об’ємна геометрична фігура.</p> <p>Виділяє кую серед інших об’ємних геометричних фігур.</p> <p>Може знайти форму</p>

<p>фігури дотиково-руховим і зоровим способом.</p>	<p><i>маленькі м'ячі різного кольору.)</i> Вправляти у засвоєнні скадоритму слова - куля. Навчити жестовому позначенню слова куля.</p>	<p>кулі серед оточуючих предметів.</p>
<p>Куб. Порівняння об'ємних геометричних фігур: куля, куб.</p>	<p>Ознайомити з об'ємною фігурою <i>кубом.</i> Учити зорово розрізняти окреслення фігур куба і кулі в оточуючих предметах. (<i>Декілька кубиків і декілька м'ячів.</i>) Розвивати дрібну моторику пальців, координацію рухів руки під час виконання більш точних, прицільних дій з кубиками.</p>	<p>Знає об'ємну геометричну фігуру куб Розрізняє окреслення куба і кулі в оточуючих предметах. Може побудувати з кубиків будинок, огорожу, ворота і т. ін.</p>
<p>Порівняння плоских та об'ємних геометричних фігур. Розпізнавання геометричних фігур у предметах.</p>	<p>Формувати поняття плоскої та об'ємної геометричної фігури. Розвивати уміння та навички обстежувати предмети зоровим способом і на дотик. (<i>Гра «Чарівний мішечок», знайди впізнай на дотик.</i>) Привчати розпізнавати геометричні фігури у предметах що оточують.</p>	<p>Розуміє різницю між плоскими і об'ємними геометричними фігурами. Впізнає плоскі й об'ємні геометричні фігури зоровим способом і на дотик.</p>
<p>Повторення та закріплення назв та видів геометричних фігур. Виділення та порівняння геометричних фігур за зразком, вказівкою педагога. Виділення</p>	<p>Закріплювати уявлення про геометричні фігури, вправляти у вмінні співвідносити їх з оточуючими предметами. (<i>На яку геометричну фігуру схоже вікно (колесо, повітряна куля, стіл, тарілка?)</i>) Вдосконалювати та засвоювати поняття <i>куля, круг, квадрат, трикутник, куб.</i> (<i>Ігри «Каледоскоп», «Склади картинку», «Чарівний мішечок».</i>) Закріплювати вміння виділяти й називати геометричні фігури. Вправляти у порівнянні геометричних фігур. Навчати виділяти форму в іграшках. Збагачувати сенсорно-руховий</p>	<p>Знаходить у оточуючому предмети схожі на геометричні фігури. Відрізняє геометричні фігури зоровим та дотиково-руховим способами. Може порівнювати за визначеною ознакою геометричні фігури, знаходити схожі фігури. Знає назви геометричних фігур, розрізняє їх на слухозоровому рівні</p>

геометричних фігур у предметах.	досвід дітей, удосконалювати зорово-рухову координацію, розвивати зорове сприймання. Формувати вміння виділяти якісну ознаку предметів - форму.	пригадуючи складоритм слів. Знає жестові позначення назв геометричних фігур.
Виділення якісної ознаки геометричних фігур	Формувати і розвивати уміння виділяти ознаки і властивості предметів та орієнтуватися на них за допомогою практичних дій на порівняння ігрових матеріалів. <i>(Гри з будівельним конструктором.)</i>	Може розрізняти геометричні фігури на зоровому рівні.
Формуємо усну та жестову мову дитини.	Вправляти та привчати у вмінні повідомляти про результати порівняння.	Розуміє і виконує завдання вихователя стосовно геометричних фігур.
Введення слів (назв геометричних фігур) у словосполучення, короткі речення.	Закріплювати знання назв геометричних фігур, уміння обстежувати їх дотиково-руховим способом. <i>(Гра «Відгадай, яку геометричну фігуру сховали під скатертиною?»)</i> Збагачувати словник, вводити слова у словосполучення та речення. <i>(Дай кубик. Візьми коло. Де квадрат?)</i>	Проявляє активність, зосередженість в процесі самостійної роботи. Може викладати візерунки з геометричних фігур за зразком.
Засвоєння складоритму назв геометричних фігур.	Практикувати засвоєння складоритму назв геометричних фігур, називання їх з пам'яті на основі засвоєного складоритму.	Користується короткими реченнями з використанням назв геометричних фігур. Розуміє звернене мовлення вихователя.
Розвиток слухового сприймання назв геометричних фігур.	Привчати до вживання назв геометричних фігур у мовленні. Удосконалення слухо-зорового сприймання та розуміння зверненого мовлення з назвами геометричних фігур. Вправляти у вмінні класифікувати предмети за формою та величиною.	Може класифікувати геометричні фігури різні за формою і величиною.
Співвіднесення площинних і об'ємних геометричних	Вправляти у вмінні розрізняти й називати геометричні фігури. Тренувати у співвіднесенні площинних і об'ємних форм. Вчити враховувати форму в роботі з дидактичними іграшками.	Знає різницю між плоскими та об'ємними геометричними фігурами.
Співвіднесення площинних і об'ємних геометричних	Тренувати у співвіднесенні площинних і об'ємних форм. Вчити враховувати форму в роботі з дидактичними іграшками.	Виконує завдання вихователя (за наслідуванням, за

<p>фігур.</p> <p>Об'єднання в групи 2-3 геометричних фігур, різних за величиною, кольором, розміром.</p> <p>Обстеження окремих геометричних фігур за зразком.</p>	<p>Продовжувати вправляти (за наслідуванням, за інструкцією, за цифрою).в об'єднанні в групи 2-3 геометричних фігур, різних за величиною, кольором, розміром, формою. <i>(Знайди два трикутника.. Знайди плоскі геометричні фігури. Постав квадрат другим після кола.)</i></p> <p>Розвивати вміння виконувати дії з реальними та уявними предметами.</p> <p>Вправляти у вмінні складати предмети, візерунки з геометричних фігур.</p> <p>Формувати вміння працювати за зразком обстежуючи окремі геометричні фігури. <i>(Побудова візерунка за зразком. Аплікація з геометричних фігур.)</i></p>	<p>інструкцією, за цифрою).в об'єднанні в групи 2-3 геометричних фігур, різних за величиною, кольором, розміром, формою.</p> <p>Відноситься до інших дітей з увагою і турботою.</p> <p>Вміє виконувати роботу в дитячому колі.</p> <p>Розуміє дитячі звернення.</p>
Множини та числа, лічба		
<p>Порівняння множин.</p> <p>Поняття: «більше», «менше», «стільки ж».</p> <p>Питання «Скільки?».</p>	<p>Формувати вміння порівнювати дві групи предметів, ознайомлювати з прийомами порівняння множин способом прикладання.</p> <p>Вправляти у вмінні розрізняти поняття «більше», «менше», «стільки ж». <i>(Чого більше? Чого менше? поклади стільки ж печень скільки цукерок.)</i></p> <p>Вправляти в умінні порівнювати групи предметів. <i>(Чи однакова кількість олівців і фломастерів?)</i></p> <p>Навчати дітей розуміти питання «Скільки?». <i>(У Віти одне яблуко, а скільки яблук у Толі? Багато.)</i></p> <p>Заохочувати дітей при відповіді на питання «Скільки?» піднімати відповідну кількість пальців, показувати та називати певну кількість предметів, пред'являти табличку з цифрою супроводжуючи показ</p>	<p>Сприймає на слухозоровій основі найбільш вживані знайомі слова: більше, менше, стільки ж., скільки.</p> <p>Розуміє звернене мовлення з цими словами.</p> <p>Вживає ці слова у своєму мовленні, знає жестове позначення цих слів.</p> <p>Знаходить таблички з цими словами.</p> <p>Вміє задавати запитання зі словом - скільки?.</p> <p>Приймає участь у колективній роботі.</p>

	самостійним промовлянням або читанням відповідної таблички.	
Число і цифра 1. Складоритм та жестове позначення цифри 1 (один). Співвіднесення числа і цифру1 з предметами.	Ознайомити з числом і цифрою 1. <i>(Таблички з цифрою 1 і зі словом один).</i> Вправляти у засвоєні складоритму слова «один», його сприймані слухо-зорово (читання з губ). Формувати вміння співвідносити числа і цифру1 з предметами. <i>(Скільки лимонів? 1. Таблички з числом і цифрою. Скільки у Каті ведмедиків? 1. Таблички з числом і цифрою. Дай мені 1 олівець. Скільки олівців ти дав мені? Дитина проговорює, показує таблички.)</i> Вчити співвіднесенню кількості предметів з кількістю пальців.	Знає число і цифру 1. Сприймає на слухо-зоровій основі знайомі слова зверненого мовлення вихователя. Вміє співвідносити цифру 1 з предметами. Володіє складоритмом слова один та прагне «накласти» на нього звуки, якими володіє чи оволодіває.
Число і цифра 2. Кількісна лічба. Запитання «Скільки?». Перерахування кількості предметів у групах. Кількісна і порядкова лічба. Запитання «Котрий?».	Ознайомити з цифрою 2. <i>(Таблички з цифрою 2 і зі словом два).</i> Вправляти в лічбі предметів, учити правильно відповідати на запитання «Скільки?». Продовжувати навчати співвідносити число і цифру шляхом перерахування кількості предметів у групах. Привчати називати кількість предметів у групі <i>(показуючи у поєднанні відповідну кількість пальчиків, цифру на табличці, називаючи її за можливістю усно).</i> Вчити позначати кількість предметів цифрою <i>(словесно, або на табличці).</i> Закріпляти вміння лічити предмети, розрізняти кількісну і порядкову лічбу за допомогою запитань «Котрий?», «Скільки?». <i>(Малюнок: поїзд з 2 вагонами різного кольору, у кожному вагоні</i>	Знає цифру 2 і слово два. Вміє рахувати до 2 прикладаючи пальчик до предметів у групі Вміє відповідати на запитання «Скільки?» Глобально сприймає кількість предметів у групі. Сприймає промовляння знайомих слів на слухо-зоровій основі. Співвідносить кількість предметів з цифрою на табличці. Співвідносить числа з певною кількістю предметів, пальців. Пригадує раніше вивчений математичний матеріал.

«Скільки?».	звірятка. <i>Котрий вагон червоний (синій)? Скільки вагонів у поїзда? Котра у вагоні лисичка (білочка)? Скільки звіряток у вагоні?</i> Привчати до співвіднесення кількості предметів з кількістю пальців.	Розуміє використання кількісної і порядкової лічби. Знає коли яку лічбу потрібно використовувати.
Число і цифра 3, графічне зображення цифри 3. Кількісна лічба, співвіднесення цифри з відповідною кількістю предметів. Склад числа 3. Глобальне сприймання кількості предметів, об'єднаних у групу в межах 3-х.	Вправляти в лічбі в межах 3. Ознайомити з утворенням числа 3 та з графічним зображенням цифри 3. <i>(До двох однакових предметів додати ще один такий же предмет.)</i> Вчити співвідносити графічне зображення числа 3 з кількістю пальців. Продовжувати вчити співвідносити цифру з відповідною кількістю предметів на основі зорового сприймання. <i>(Групи предметів по 1, 2 і 3. Під ці групи діти підкладають таблички з цифрами 1,2,3.)</i> Закріплювати вміння лічити в межах 3, запам'ятовувати слова які позначають цифри: один, два, три. формувати уявлення про склад числа на різних групах предметів. <i>(1 машинка, і ще 1 машинка, і ще 1 машинка.)</i> Навчати сприймати зором (глобально) кількість предметів, об'єднаних у групу в межах 3-х без перерахунку (за уявою). З метою усвідомлення універсальності складу числа використовувати групи однакових предметів за кількістю. <i>(Три моркви, три книжки, дві машинки, дві ляльки).</i>	Має уявлення про склад числа в межах трьох. Осмилює звернене запитання вихователя. Виявляє активність, бажання (без спонукання) брати участь у роботі. Може пригадувати раніше вивчений матеріал (кількісна і порядкова лічба до 3). Вміє співвідносити числа з певною кількістю предметів. Уявляє склад числа 3. Може визначати без перерахунку кількість предметів у групі в межах 3. Сприймає слова (числа на слухо-зоровій основі). Намагається за можливостями промовляти назви чисел.
Повторення та закріплення числового ряду в межах 3-х.	Закріплювати вміння співвідносити кількість предметів з кількістю пальців і з цифрою.	Вміє співвідносити кількість предметів з кількістю пальців і з цифрою.

<p>Поняття числа та його утворення.</p> <p>Цифри 1, 2, 3.</p> <p>Кількісна лічба.</p> <p>Запитання «Скільки?», «Кого (чого) більше?», «Кого (чого) менше?», «Скільки всього?».</p> <p>Розкладання великих кількостей (з 2-х, 3-х предметів) на групи: 1 і 1 всього 2; 1 і 1 і 1 всього 3; 2 і 1 всього 3.</p> <p>Кількісна і порядкова лічба.</p> <p>Запитання «Скільки всього?», «Котрий по порядку?».</p>	<p>Вправляти у кількісній лічбі в межах 3.</p> <p>Закріплювати вміння лічити предмети, правильно відповідати на запитання «Скільки?», «Кого (чого) більше?», «Кого (чого) менше?».</p> <p>Продовжувати розвивати образне та логічне мислення на домовленнєвому рівні. <i>(Склади квітку з 3 трикутників і 1 круга.)</i></p> <p>Привчати правильно відповідати на запитання «Скільки всього?» <i>(Миколка і Максим граються машинками. У Миколки 1 машинка, а у Максима 2 машинки. Скільки всього машинок у Миколки і Максима? Вихователь ставить машинки разом і діти лічать їх прикладаючи до них пальчики.)</i></p> <p>Вправляти в узагальнені уявлення про склад числа на різних групах предметів.</p> <p>Вправляти (за зразком, за наслідуванням) у розкладанні великих кількостей (з 2-х, 3-х предметів) на групи: 1 і 1 всього 2; 1 і 1 і 1 всього 3; 2 і 1 всього 3.</p> <p>Працювати над розвитком зорової та словесної пам'яті. <i>(Називання чисел з табличок, підкладання табличок з числами під таблички з словами що позначають числа.)</i></p> <p>Учити розрізняти кількісну і порядкову лічбу, правильно відповідати на запитання «Скільки всього?», «Котрий?». <i>(Котрий червоний кубик в ряду? Скільки кубиків у ряду? Котра лялька в ряду іграшок? Скільки іграшок у ряді?)</i></p> <p>Формувати здатність швидко знаходити однакові групи</p>	<p>Розрізняє слова математичного напруження, числа на основі їхнього складоритму.</p> <p>Знаходить і перераховує задані геометричні фігури з великої кількості різних геометричних фігур.</p> <p>Розуміє та виконує завдання вихователя, працює у групі та самостійно.</p> <p>Може відповісти на запитання «Скільки?», «Кого (чого) більше?», «Кого (чого) менше?», «Скільки всього?»).</p> <p>Включає логічне мислення при відповіді на запитання.</p> <p>Володіє складоритмом та прагне «накласти» на нього звуки, якими володіє чи оволодіває.</p> <p>Використовує жестову мову як допоміжну до словесного мовлення.</p> <p>Може розкласти різні кількості предметів на групи за ознаками.</p> <p>Вміє розкласти числа 2 і 3 на склад цих чисел.</p> <p>Намагається озвучувати свої відповіді.</p> <p>Позначає словом усвідомлені факти.</p> <p>Виявляє цікавість, бажання виконувати</p>
---	---	--

<p>Глобальне сприймання кількості предметів у групах.</p>	<p>предметів та називати кількість предметів у групі (<i>показуючи у поєднанні відповідну кількість пальчиків, цифру на таблиці та називаючи її за можливістю усно</i>).</p>	<p>завдання вихователя. Відноється до дітей що його оточують з теплотою і бажанням допомогти.</p>
<p>Практичне здійснення операцій з числами.</p>	<p>Розвивати логічне мислення та уміння практично здійснювати операції з числами. (<i>Два ведмедики. Три ляльки. Скільки ведмедиків (ляльок)? Кого більше (менше) ведмедиків чи ляльок? На скільки ляльок більше ніж ведмедиків?</i>)</p>	<p>Розуміє різницю між кількісною і порядковою лічбою. Знає, що порядкова лічба позначає місце числа в числовому ряді, а кількісна лічба позначає число по порядку.</p>
<p>Вирішення ситуативно-практичних задач.</p>	<p>Впавляти у вирішені логічних (ситуативно-практичних) задач (без перерахунку з пам'яті). (<i>Наприклад: 1. Скільки у тебе цукерок? Дай Олі 1 цукерку, а Наді 2 цукерки. Скільки цукерок у Олі? Скільки цукерок у Наді? Скільки всього цукерок ти дав дівчатам?</i>)</p>	<p>Відтворює складоритм слів, словосполучень, речень. Може вирішувати найпростіші ситуативно-практичні задачі з пам'яті.</p>
<p>Складоритм слів математичного словника.</p>	<p>Вправляти у засвоєні математичного словника на основі слухо-зорового сприймання та складоритму слів.</p>	<p>Співвідносить числа і цифри в межах трьох</p>
<p>Накладання на складоритм звуку, якими дитина володіє чи оволодіває.</p>	<p>Привчати «накладати» на складоритм звуку, якими дитина володіє чи оволодіває. Навчати виділяти 1, 2, 3 предмета з множини за зразком, за наслідуванням, за цифрою на таблиці, або за словом (усно).</p>	<p>Уміє глобально сприймати кількість предметів та назвати її. Уміє проговорювати умову задачі спряжено з педагогом.</p>
<p>Розвиток словесно-логічної пам'яті.</p>	<p>Привчати до слухо-зорового сприймання та розуміння математичного мовленнєвого матеріалу. Розвивати словесно-логічну пам'ять.</p>	<p>Висловлює свої враження за допомогою вчителя - словесно та з допомогою природних жестів. Уміє розв'язати задачу з опорою на предмети та без опори (з пам'яті).</p>
<p>Запам'ятовування числових виразів у задачах.</p>	<p>Підготовляти до відтворення умов задачі з пам'яті (з опорою на предмети та без опори). Повсякчасно дбати про ігровий характер дій, що забезпечує</p>	<p>Уміє здійснювати операції з числами, відтворювати умови задачі з пам'яті, вирішувати задачі.</p>

інтерес, позитивне ставлення дітей до пізнання, добрий настрій.

Третій етап

Зміст <i>Що формуємо?</i>	Види діяльності <i>Як формуємо?</i>	Очікувані результати <i>Що дитина може?</i>
Орієнтування в просторі		
<p>Повторення та закріплення вмінь орієнтації у просторі, поняття: зліва, справа, наліво, направо.</p> <p>Сприйняття дитиною просторових відношень і її орієнтування у просторі відносно себе.</p> <p>Розташування предметів та їх частин по горизонталі: зліва, справа, наліво, направо; вперед - назад, попереду - позаду; за, між, поруч; перед, поміж, поруч, збоку.</p> <p>Розташування парності у просторових</p>	<p>Формувати вміння розрізняти поняття <i>зліва, справа, наліво, направо</i>.</p> <p>Вправляти дітей у розрізнені правої і лівої руки, розташуванні предметів справа і зліва від себе. Привчати до орієнтування у просторі, вживаючи слова: <i>зліва, справа, ліворуч, праворуч, наліво, направо</i>.</p> <p>Формувати вміння розрізняти поняття ліворуч, праворуч та вказувати місцезнаходження предмета. (<i>Олівець і ложку беремо в праву руку. Вікна в нашій кімнаті знаходяться ліворуч від вас.</i>)</p> <p>Продовжувати знайомити з вертикальним положенням об'єктів.</p> <p>Працювати над закріпленням вміння орієнтації в просторі, використовуючи слова: <i>над, під</i>. (<i>Над головою летить літак (горить лампа. Під ногами лежить килим.)</i>)</p> <p>Виховувати зацікавленість, бажання виконувати завдання вихователя.</p> <p>З метою усвідомлення понять просторового відношення вчити вказувати на місце розташування предметів та виконання дій з ними використовуючи слова: <i>вперед - назад, внизу, вгорі, ліворуч - праворуч</i>. (<i>Посунь машинку вперед. Кубики стоять внизу. Посуд</i></p>	<p>Усвідомлює своє положення в просторі.</p> <p>Має уяву та володіє поняттями просторових означень.</p> <p>Ознайомлений з лівою і правою сторонами.</p> <p>Відтворює складоритм знайомих слів.</p> <p>Правильно використовує знайомі сюжетні іграшки відповідно до їх функціонального призначення та виконує завдання пов'язані з просторовими відносинами.</p> <p>Виявляє самостійність у процесі гри, досить логічно (у межах вікових можливостей цієї вікової групи). З допомогою вихователя може розвивати обрану для гри тему.</p>

<p>відносинах.</p> <p>Розташування предметів та їх частин по вертикалі, поняття: над, під; вище, нижче; внизу, вгорі; зверху - знизу; далеко, близько, поруч.</p>	<p><i>стоїть вгорі на полиці.)</i></p> <p>Звертати увагу на місце розташування предметів у просторі та можливу парність просторових відносин: <i>один - зверху, другий – знизу; один – праворуч, другий – ліворуч. (Повісь на ялинку одну кульку зверху, другу кульку знизу.)</i></p> <p>Формувати поняття напрямків зліва направо, справа наліво (<i>В процесі діяльності. Малюємо кружечки зліва направо.</i>).</p> <p>Збудження виявлення інтересу до завдань, активної участі у їх виконанні.</p>	<p>Виявляє зацікавленість, бажання виконувати завдання.</p> <p>У грі відображає самостійно або за зразком прості побутові дії, які охоплюють ряд послідовних дій у просторі.</p>
<p>Поняття напрямків виконуваних дій.</p>	<p>Вправляти у засвоєнні складоритму нових слів, їх запам'ятовування та відтворенні на основі складоритму з пам'яті.</p>	<p>Виконує прості побутові завдання орієнтуючись у просторі.</p>
<p>Сприймання, розуміння і розрізнення значень слів, що позначають просторові уявлення.</p>	<p>Формувати розуміння дітьми просторових відносин у незалежності від кількості та розташування об'єктів у просторі.</p> <p>Удосконалювати використання слів: <i>попереду - позаду, угорі - внизу, над, під, зліва, справа. (Якщо один предмет зверху, другий – знизу; якщо поруч, то один справа, інший зліва.)</i></p>	<p>Розуміє поняття просторових напрямків і може виконувати завдання пов'язані з ними.</p> <p>Знає складоритм слів, що позначають просторові відносини, може відтворювати його з пам'яті.</p>
<p>Просторові відносини у незалежності від кількості та розташування об'єктів у просторі.</p>	<p>Розвивати пам'ять через засвоєння слів пов'язаних з просторовими відношеннями.</p> <p>Автоматизація сприймання на слух найбільш вживаних знайомих слів.</p>	<p>Виконує прості рольові дії в іграх імітаціях, вживає слова пов'язані з просторовими відносинами.</p>
<p>Практичні дії з предметами у просторі.</p>	<p>Продовжувати працювати над засвоєнням розуміння зв'язків внизу-вгорі, попереду - позаду, в просторі (<i>у побуті, в природних умовах, в іграх</i>), на аркуші паперу (<i>у малюванні, аплікації, плані-схемі</i>).</p> <p>Заохочувати до місця визначення предметів відносно себе. (<i>Дзига</i></p>	<p>Орієнтується в суті завдань вихователя.</p> <p>Володіє поняттями, просторовими уявленнями.</p> <p>Може сприймати на</p>

<p>Просторові відносини у постійному місці знаходження об'єктів та окремо об'єктів які можуть змінювати своє місце положення.</p>	<p><i>високо на шафі. Книжки зліва на полиці іграшки справа.)</i> Привчання до позначенням словом усвідомлених фактів. Закріплювати уміння орієнтуватися у просторі, використовуючи слова: <i>за, між, перед, поміж, поруч.</i> (Гра «Що поставимо в кімнаті у ляльки».) <i>Відповіді на запитання Що стоїть поміж ...?)</i></p>	<p>слухо-зоровій основі найбільш вживані знайомі слова. Визначає місце знаходження предметів відносно себе. Може позначати словом (жестом) усвідомлені факти.</p>
<p>Сприймання мовлення на слухо-зоровій основі.</p>	<p>Розвиток уваги під час виконання завдань вихователя. Автоматизація правильної вимови звуків, раніше опанованих дитиною.</p>	<p>Має впевненість у своїх відповідях на запитання</p>
<p>Умовні позначення напрямків руху.</p>	<p>З метою закріплення слів просторового відношення, ознайомлення та адаптування дітей в дитячому садку проводяться відвідування різних кімнат і кабінетів (кабінет завідувачки, лікаря, приміщення кухні, інших груп і приміщень садка). (<i>Кухня поруч з кабінетом директора. Кабінет лікаря між кухньою й ігровою кімнатою.</i>)</p>	<p>Може бути уважним під час виконання завдання.</p>
<p>Використання слів, що означають орієнтацію у просторі.</p>	<p>Привчати до використання слів, що означають орієнтацію у просторі <i>в рухливих іграх в групі, при будівництві з лего, на прогулянках, тощо.</i></p>	<p>Адаптований в дитячому садку, знає розташування кімнат. Вміє самостійно грати у знайомі ігри не заважаючи іншим.</p>
<p>Використання умовних позначень напрямку руху.</p>	<p>Сприйняття на слухо-зоровій основі зверненого мовлення вчителя. Продовжувати вчити дітей орієнтуватися на території дитячого садка, в його приміщенні, на вулиці. (<i>Велике дерево збоку від садка. Вулиця перед садком.</i>)</p>	<p>З цікавістю та позитивними емоціями приймає участь у спільних іграх з дітьми.</p>
<p>Використання в іграх простих планів схем розташування предметів.</p>	<p>Виховання відповідального ставлення до поставлених вихователем завдань. Привчати до відображеного</p>	<p>Використовує слова, що позначають просторові відносини в іграх, виконанні завдань. Сприймає на слухо-зоровій основі звернене мовлення</p>

<p>Нова лексика (математичних понять), та її вживання у розповідях.</p>	<p>промовляння (за можливостями дитини) та повторення жестових позначень слів за вихователем.</p>	<p>(знайомих слів) вихователя.</p>
<p>Практичні дії з переміщенням предметів у просторі.</p>	<p>Працювати над розширенням понять просторового орієнтування, збільшення математичного словника дитини.</p>	<p>Відтворює складоритм слів, словосполучень, речень.</p>
<p>Орієнтування на листі паперу.</p>	<p>Вправляти у засвоєні нової лексики (математичних понять), вживаючи її у розповіді (в доступній формі для дитини) про вулицю, дитячий садок, кімнату. Розвивати зорове і слухо-зорове сприймання слів пов'язаних із просторовими відносинами.</p>	<p>Орієнтується в суті завдання.</p> <p>Знає жестові позначення слів просторових відносин.</p>
<p>Фронтальна та самостійна робота з об'єктами в просторі.</p>	<p>Ознайомлювати з новими положеннями речей у просторі поповнюючи дитячі знання поняттями і використовуючи слова: <i>вище, нижче, збоку</i>.</p>	<p>Самостійно, або з допомогою вихователя звітує (за можливостями усно, може використовувати жести) про виконану роботу</p>
<p>Виконання завдань під контролем вихователя та самостійно.</p>	<p>Спираючись на практичні дії з переміщенням предметів у просторі активізувати орієнтацію дітей у просторі, вивчення необхідних слів та їх вживання. <i>(Постав машинку нижче на полицю. Книжка лежить збоку від столу.)</i></p>	<p>використовуючи відомі слова орієнтування у просторі.</p>
<p>Відностість знаходження предметів у просторі.</p>	<p>Виховання зосередженості, працездатності.</p> <p>Навчити правильно сприймати верх і низ паперу, співвідносити просторові відношення в об'ємі простору і на площині. <i>(Намалюй внизу квітку, вище намалюй сонечко.)</i></p> <p>Заохочувати до виконання завдань вихователя під його контролем та самостійно.</p> <p>Акцентувати увагу на об'єктах, які мають постійне просторове положення, та окремо на об'єктах які можуть змінювати своє місцезнаходження. <i>(Де в кімнаті</i></p>	<p>Розрізняє слова пов'язані з просторовими відносинами на слухозоровій основі.</p> <p>Орієнтується на території дитячого садка.</p> <p>Орієнтується в просторових відносинах на листку папера, знає верх, низ.</p>

<p>Спостереження за об'єктами у навколишньому просторі.</p>	<p><i>стоїть шафа? Що стоїть біля (збоку, праворуч) шафи?)</i> Формувати осмислення зверненого запитання вихователя. Розвивати сприймання мовлення вихователя на слухо-зоровій основі.</p>	<p>Виявляє інтерес до змісту завдань, фронтальній роботі в групі</p>
<p>Висловлювання вражень за допомогою вихователя - словесно та з допомогою природних жестів.</p>	<p>Заохочення до активності, зосередженості в процесі фронтальної та самостійної роботи.</p>	<p>Сприймає звернення вихователя на слухо-зоровій основі.</p>
<p>Розвиток слухового сприймання на матеріалі слів, що позначають просторові уявлення.</p>	<p>Пояснювати дітям, що більшість предметів довкілля мають відносне положення у просторі по вертикалі або по горизонталі (тобто один і той самий предмет може бути внизу або вгорі, зліва або справа, над або під і т. д. (<i>Ігри «Унизу – угорі», «Де лежить?», «Доручення» тощо</i>)).</p>	<p>Розуміє відносність місцезнаходження одного предмета від іншого.</p>
<p>Використання слів, що означають просторові відносини.</p>	<p>Виховання емоційного ставлення до позитивної оцінки вихователя, самостійності у виконанні завдань. Привчати дітей до спостережень на вулиці за тим - де що знаходиться відносно чого. (<i>Де ходять люди, де їздять і зупиняються машини, автобуси, де грають діти, де знаходяться качелі тощо.</i>)</p>	<p>Виявляє активність (в межах своїх можливостей) в обговоренні дій пов'язаних зі змінами місцезнаходження предметів.</p>
<p>Поняття просторових відношень між об'єктами: далеко, близько, внизу, вгорі, поруч.</p>	<p>Залучати дітей до розповідей, які мають містити нові слова, що позначають поняття просторових відношень (спряжені, відображені, самостійні) <i>про вулицю, про транспорт, за власним малюнком або за малюнком створеним разом з вихователем, без опори на малюнок.</i> Формування вміння висловлювати свої враження за допомогою вихователя - словесно та з допомогою природних жестів. Розвивати слухове сприймання на</p>	<p>Виявляє позитивні емоції од оцінки своєї діяльності вихователем.</p> <p>Може коротко усно та з використанням жестової мови розповідати про вулицю, дитячий садок, малюнок.</p> <p>Правильно вживає слова, що позначають просторові відносини у . словосполученнях, невеликих реченнях усної та жестової мов.</p> <p>Визначає зоровим виміром</p>

<p>Розташування предметів за вказаними напрямками.</p> <p>Використання планів-схем розташування предметів.</p>	<p>матеріалі слів, що позначають просторові уявлення.</p> <p>Дбати про правильне використання слів, що означають просторові відносини у словосполученнях, невеликих реченнях усної та жестової мов дитини. (<i>Стілець біля столу. Квіти біля огорожі.</i>)</p> <p>Виховання активності, бажання (без спонукання) брати участь у фронтальній роботі під час занять.</p> <p>Розширювати поняття просторових відношень між об'єктами: <i>далеко, близько, внизу, вгорі, поруч.</i></p> <p>Навчати сприймати ці відношення, орієнтуючись на відстань від себе до іншого об'єкту, від іншого об'єкту (прийнятого за точку відліку) до заданого об'єкту. (<i>Де знаходиться від тебе ведмедик? Ведмедик зліва. Він далеко чи близько? Ведмедик близько. А де тепер ведмедик далеко чи близько? Ведмедик далеко.</i>)</p> <p>Розвиток пам'яті на матеріалі пригадування.</p> <p>Навчати використовувати умовні позначення напрямку руху (стрілки) та сформулювати вміння розташовувати предмети за вказаним напрямком. (<i>Гра «Куди їде поїзд (машина)?»</i>)</p> <p>Вправляти у використанні в іграх простих планів-схем розташування предметів, іграшок (<i>Гра «Розтав меблі для ляльки»</i>).</p>	<p>місцезнаходження предмета (далеко, близько).</p> <p>Вміє використовувати умовні позначення напрямку руху та вміє розташовувати предмети за вказаним напрямком.</p> <p>Може використовувати в іграх прості плани схеми розташування предметів.</p>
Величини		
<p>Класифікація предметів за розміром.</p> <p>Порівняння</p>	<p>Вчити класифікувати предмети за розміром.</p> <p>Практикувати порівняння предметів за довжиною шляхом накладання: <i>довгий - короткий, довший ніж, короткий ніж.</i></p> <p>Навчати позначенням словами і</p>	<p>Розуміє поняття: довгий, короткий.</p> <p>Вміє порівнювати предмети за довжиною.</p> <p>Користується</p>

<p>предметів за довжиною: довгий - короткий, довший ніж, коротший ніж.</p>	<p>жестами величини довжини. (<i>Червоний олівець довший за жовтий. Жовтий олівець короткий за червоний.</i>) Ознайомлювати зі способами сприймання і співвіднесення предметів. (<i>Визнач на око, яка стрічка довша? Яка коротша?</i>)</p>	<p>словесними (жестовими) позначеннями величин.</p>
<p>Впізнавання предметів за довжиною.</p>	<p>Формувати і розвивати уміння впізнавати предмети за довжиною на картинках та при їх демонстрації в іграх (Ігри «У кого?», «Шукай» тощо).</p>	<p>Діє з дидактичним іграшками залежно від ступеня складності їх конструкцій з опорою на зорове орієнтування, користуючись примірюванням, а також</p>
<p>Словесне та жестове позначення величин.</p>	<p>Вправляти у засвоєнні складоритму нових слів, їх запам'ятовуванні та відтворенні на основі складоритму з пам'яті.</p>	<p>використовуючи цілеспрямовані спроби.</p>
<p>Складоритм нових слів, їх запам'ятовування та відтворення.</p>	<p>Привчати до сприйняття на слухозоровій основі зверненого мовлення вихователя. Вчити визначати величини предметів під час ігор. (Ігри «Візьми – поклади», «Якого це розміру?», «Правильно – неправильно».)</p>	<p>Знає складоритм назв окремих іграшок, слова позначення їх величин, та може відтворювати їх на основі складоритму з пам'яті.</p>
<p>Розвиток уваги.</p>	<p>Розвиток уваги під час виконання завдань вчителя в ігровій діяльності.</p>	<p>Розуміє словесні інструкції при виконанні тих чи інших ігрових дій, розуміє правила гри.</p>
<p>Класифікація предметів за узагальнюючим словом.</p>	<p>З метою усвідомлення величин проводити класифікацію предметів за узагальнюючим словом. (<i>Знайди довгі олівці. Дай короткі смужки.</i>) Розвивати образну та словесно-логічну пам'ять, активізувати мислення дітей.</p>	<p>Володіє поняттями про величину, форму предметів.</p>
<p>Активізація мислення дітей.</p>	<p>Формувати поняття: <i>широкий, вузький, тонкий, товстий</i>.</p>	<p>Грає з іграшками самостійно,</p>
<p>Порівняння двох груп предметів за величиною методами накладання та прикладання.</p>	<p>Привчати порівнювати дві групи предметів за величиною методами накладання та прикладання. (<i>Візьми червону смужку. Приклади до неї зелену смужку. Червона смужка широка. Зелена смужка вузька. Візьми книжку у Валі.</i>)</p>	<p>переносить ігрові дії, вивчені поняття з однієї іграшки на іншу.</p>

<p>Поняття: широкий, вузький, тонкий, товстий.</p> <p>Розподілення кількох предметів за вибраною ознакою.</p> <p>Тактильно-зорові образи за словом.</p> <p>Логічно- зорове, образне мислення дітей через співвіднесення натуральних об'єктів з їх зображеннями.</p> <p>Диференціація однорідних предметів за величиною.</p> <p>Групування різнокольорових прямокутників, циліндрів за величиною згідно запропонованого зразка.</p>	<p><i>Візьми книжку у Саші. Валіна книжка тонка. Сашина книжка товста.)</i></p> <p>Вчити розподіленню кількох предметів за вибраною ознакою: довше, коротше, короткий. <i>(Знайди коротшу стрічку.)</i></p> <p>Працювати над впізнанням виділених величин, за зразком, наданим вихователем. <i>(Знайди такі самі бруочки. Які вони - широкі, чи вузькі?)</i></p> <p>З метою усвідомлення величин працювати над розгляданням картин із зображенням саду, сільського подвір'я, городу, посуду тощо. <i>(На картині тонкі чи товсті дерева.)</i></p> <p>Розвивати тактильно-зорові образи за словом. <i>(Гра «Зроби тонкі (широкі) качалочки»)</i></p> <p>Розвивати зорову, слухо-зорову увагу, пам'ять, збагачувати лексичний склад мовлення поняттями математичних величин. Удосконалювати логічно- зорове, образне мислення дітей через співвіднесення натуральних об'єктів з їх зображеннями (картинки, муляжі). <i>(Гри імітації.)</i></p> <p>Вправляти в умінні класифікувати предмети за величиною. Формувати і розвивати уміння диференціювати однорідні предмети за величиною <i>(Гра «Шукай такий самий»)</i></p> <p>Привчати до висловлювання своїх вражень за допомогою вчителя - словесно та з допомогою природних жестів.</p> <p>Виховувати впевненість у своїх відповідях на запитання.</p> <p>Тренуватися у вміннях групувати різнокольорові прямокутники,</p>	<p>Добирає іграшки, предмети за товщиною і шириною.</p> <p>Знає слова, що позначають величину предметів.</p> <p>Виявляє самостійність у процесі гри, виконання завдання досить логічно (у межах вікових можливостей дітей цієї вікової групи). Називає словом або показує жестом умовні предмети та їх величини створює споруди, ускладнюючи конструкцію.</p> <p>Виконує прості рольові дії в іграх імітацій, використовуючи словесні і жестові позначення величин..</p> <p>В грі відображає самостійно або за зразком прості побутові дії, які охоплюють ряд послідовних дій.</p> <p>Може словесно (з допомогою жестів) висловлювати свої</p>
--	---	--

<p>Співвіднесення предметів за величиною, за словесним описом.</p>	<p>циліндри за величиною згідно запропонованого зразка (Гра «Поклади такі самі»).</p>	<p>враження. Має впевненість у своїх знаннях.</p>
<p>Виконання завдань під контролем вихователя та самостійно.</p>	<p>Практикувати розкладання у велике і маленьке віконечко, у коробочки, відповідної величини предмети.</p>	<p>Уміє порівнювати групи предметів за величиною (при глобальному сприйманні їх величини).</p>
<p>Поняття : <i>низький, високий, різні за висотою.</i></p>	<p>Виховання зосередженості, працездатності.</p>	<p>При виконанні завдання може бути уважний, зосереджений.</p>
<p>Відтворення складоритму слів, словосполучень, речень.</p>	<p>Продовжувати співвідносити предмети за величиною, за словесним описом (<i>в конструюванні, малюванні, ліпленні, аплікації</i>).</p>	<p>Володіє уявленнями про величини, форми предметів.</p>
<p>Розвиток уяви, логічного мислення.</p>	<p>Продовжувати вправляти у порівнянні широких і вузьких предметів методами накладання і прикладання.</p>	<p>Виявляє зацікавленість при виконанні завдань.</p>
<p>Виділення якісної ознаки предметів - величини.</p>	<p>Привчання до виконання завдань вихователя. під його контролем та самостійно.</p>	<p>Правильно використовує знайомі предмети, сюжетні іграшки відповідно до їх функціонального призначення та математичного завдання.</p>
<p>Позначення словом понять величин.</p>	<p>Розвиток інтересу до виконання завдань. Формувати у дітей уміння та навички відтворювати складоритм слів, словосполучень, речень (з опорою на текст та з пам'яті).</p>	<p>Знає назви окремих іграшок, їх якостей, розуміє словесні інструкції при виконанні тих чи інших ігрових дій,</p>
<p>Розкладання предметів на</p>	<p>Розвивати уяву, логічне (абстрактне) мислення, заохочуючи до практичних дій на порівняння ігрового матеріалу.</p>	
	<p>Виховувати цікавість, бажання виконувати завдання вчителя.</p>	
	<p>Формувати вміння виділяти якісну ознаку предметів - величину.</p>	
	<p>Навчати розкладати предмети за шириною (<i>широкий, вузький, ще вузький, найвузький</i>), довжиною (<i>довгий, короткий</i>).</p>	
	<p>Спонукає до омовлення величин предметів при їх зоро-тактильному обстеженні. (<i>Сама говори, яка це стрічка, довга чи коротка?</i>) Вправляти у розкладанні предметів</p>	

<p>групи, близьких за своїм призначенням, але різних за розміром які входять до однієї великої групи.</p>	<p>на групи, близьких за своїм призначенням, але різних за розміром які входять до однієї великої групи. (<i>Збери ложки окремо, виделки окремо. Які ложки за величиною?</i>)</p>	<p>завдань вихователя.</p> <p>Добирає іграшки, предмети близьких за своїм призначенням, але різні за товщиною і довжиною.</p>
<p>Співвіднесення понять величин.</p>	<p>Привчати до обґрунтування дітьми їх дій (за зразком і без зразка). Формування вміння орієнтуватися в суті завдання.</p>	<p>За допомогою вихователя може обґрунтовувати свої дії, орієнтується в суті завдання.</p>
<p>Порівняння за визначеною ознакою предметів.</p>	<p>Навчати порівнювати за визначеною ознакою предмети, знаходити схожі. Практикувати групування картинок і предметів за величиною (Ігри «<i>Кому яка стрічка?</i>», «<i>Хто правильно знайде потрібну смужку?</i>»).</p>	<p>Порівнює предмети за визначеною ознакою.</p>
<p>Відносність величин.</p>	<p>Формувати вміння розповідати про свої дії під час ігри. Звертати увагу дітей на відносність величин: один і той же предмет може виявлятися по відношенню до одного предмета маленьким, а по відношенню до іншого - великим.</p>	<p>Може пояснити (словесно та жестово) про свої дії під час ігри.</p>
<p>Розширення словникового запасу дітей словами, що позначають розміри предметів.</p>	<p>Збагачувати словниковий запас дітей словами, що позначають розміри предметів. Заохочувати до оволодіння складоритмом нових слів, словосполучень, фраз та відтворення на його основі мовленням. (<i>Візьми широкий ремінець.</i>)</p>	<p>Розуміє відносність величин предметів.</p>
<p>Розрізнення понять: низький, високий, різні за висотою.</p>	<p>Активізувати мовлення з засвоєнням складоритмів фраз та їх утримання в пам'яті. Розширювати словниковий запас та вправляти у розрізненні понять: <i>низький, високий, різні за висотою.</i> Закріплювати вміння порівняння предметів. (<i>Висока шафа, низька тумбочка.</i>)</p>	<p>Знає слова, що позначають розміри предметів.</p>
<p>Порівняння предметів за висотою.</p>	<p>Розширювати словниковий запас та вправляти у розрізненні понять: <i>низький, високий, різні за висотою.</i> Закріплювати вміння порівняння предметів. (<i>Висока шафа, низька тумбочка.</i>)</p>	<p>Розрізняє складоритм нових слів у словосполученнях, невеликих фразах та може відтворювати (за своїми можливостями) ці слова.</p>
<p>Запам'ятовування</p>	<p>Закріплювати вміння порівняння предметів. (<i>Висока шафа, низька тумбочка.</i>)</p>	<p>Розуміє запитання звернені до нього. Має уявлення про</p>

назв величин.	Розвивати уявлення дітей про форму і величину предметів (<i>на матеріалі казок «Рукавичка», «Грибочок»</i>).	відносність величин предметів.
Уявлення форми і величини предметів.	Розвиток пам'яті через запам'ятовування назв величин. Привчати до супроводу своєї діяльності мовленням.	Пам'ятає слова, що позначають назви величин.
Автоматизація правильної вимови звуків.	Автоматизація правильної вимови звуків, раніше опанованих дитиною.	Може супроводжувати свою діяльність мовленням (за допомогою жестової мови).
Відносність величин у порівнянні предметів.	Продовжувати формувати розуміння того, що один і той же предмет може бути більшим щодо одного і меншим щодо другого предмета. (<i>Гра «Хто до кого більший»</i>).	Проявляє активність у самостійному мовленні.
Самостійне мовлення дитини (в межах її можливостей).	Заохочувати до активності, зосередженості в процесі самостійної роботи.	Може формулювати запитання.
Порівняння предметів на око, результати порівняння позначати словами.	Активізувати самостійне мовлення, повторення раніше засвоєних складоритмів слів, речень, фраз.	Емоційно відноситься до оцінки своєї роботи.
Вимірювання предметів та їх співставлення.	Виховувати емоційне ставлення до позитивної оцінки вихователя, самостійності у виконанні завдань.	Порівнює предмети на око, позначає результат порівняння поняттями величини (вище, нижче).
Складоритм коротких речень.	Вправляти у порівнянні предметів на око, результат порівняння позначати словами: <i>вище, нижче</i> .	Вміє застосовувати метод вимірювання.
Виділення ознак	Вчити застосовувати нові способи співставлення предметів за величиною – вимірювання. (<i>Виміряй мотузкою ширину книжки. Познач на мотузці фломастером її ширину. Виміряй цією мотузкою ширину журналу. Познач її на мотузці. Що ширше книжка, чи журнал?</i>)	Розрізняє предмети на дотик і на око.
	Продовжувати вправляти дітей у розрізненні понять величини: <i>високий-низький; вище-нижче, довгий – короткий, довше-коротше</i> .	Вміє складати (словесно) короткі речення (за своїми можливостями вимови звуків).
		Сприймає, розуміє і

<p>предметів за величиною й орієнтування на них при виконанні завдань.</p>	<p>Працювати над розвитком зорово-тактильних відчуттів дитини збагачуючи її зорово-тактильний досвід.</p>	<p>розрізняє значення слів, що позначають поняття величин.</p>
<p>Сприймання, розуміння і розрізнення значень слів, що позначають поняття величин.</p>	<p>Навчати мовленнєвій діяльності з опорою на засвоєні складоритми коротких речень.</p>	<p>Сприймає мовлення вихователя на слухозоровій основі.</p>
<p>Сприймання мовлення (знайомих слів) на слухозоровій основі.</p>	<p>Формувати і удосконалювати дитячі уміння виділяти ознаки предметів за величиною й орієнтуватися на них.</p>	<p>Може звітувати про отримані результати (усно та з допомогою жестів).</p>
<p>Класифікація предметів за допомогою зору на відстані.</p>	<p>Працювати над сприйманням, розумінням і розрізненням значень слів, що позначають поняття величин.</p>	<p>Виявляє активність в обговоренні виконаної роботи.</p>
<p>Аналіз предметів за величиною та їх класифікація за логічними групами величин.</p>	<p>Розвиток сприймання мовлення вихователя на слухозоровій основі.</p>	<p>Класифікує предмети в групі та добирає за необхідною величиною.</p>
<p>Розрізняти деталі предметів за величиною.</p>	<p>З метою усвідомлення виконаної дії з поняттями величин привчати до звітування отриманих результатів.</p>	<p>Добирає необхідні деталі будівельного конструктора за своїм призначенням, але різні за товщиною і довжиною.</p>
	<p>Продовжувати вправляти в умінні класифікувати предмети за формою, величиною, кольором, співвідносити величини за допомогою зору на відстані. <i>(Якої величини дошка (велика чи мала)? Якого вона кольору? На яку геометричну фігуру вона схожа?)</i></p>	<p>Сприймає слова понять величин на слуховій основі.</p>
<p>Аналіз предметів за величиною та їх класифікація за логічними групами величин.</p>	<p>Виховання активності в обговоренні роботи, яку виконували.</p>	<p>Розуміє поняття глибокий, мілкий.</p>
<p>Розрізняти деталі предметів за величиною.</p>	<p>Закріплювати вміння аналізувати предмети та класифікувати їх за логічними групами величин. <i>(Відклади довгі і короткі олівці окремо.)</i></p>	<p>Приймає активну участь в сюжетно-рольових, дидактичних іграх співставляє предмети побуту з іграшковими</p>
	<p>Вправляти у вміннях розрізняти деталі предметів за величиною. <i>(Гра Будівельник»).</i></p>	
	<p>Виховання відповідального ставлення до поставлених вчителем завдань.</p>	

<p>Прояви активності під час виконання завдань.</p> <p>Поняття: мілкий, глибокий.</p> <p>Розрізнення та розуміння понять: мілкий, глибокий.</p> <p>Співставлення предметів побуту.</p> <p>Пригадування власної участі у виконанні завдань та іграх пов'язаних з математичними поняттями.</p> <p>Збагачення словникового запасу та активізація вживання фразового мовлення.</p> <p>Розвиток логічного мислення при</p>	<p>Розвиток слухового сприймання на матеріалі слів, що позначають величини.</p> <p>Виховання активності, бажання (без спонукання) брати участь у дидактичних іграх.</p> <p>Вправляти у порівнянні двох предметів, вводячи нові поняття, <i>мілкий, глибокий.</i></p> <p>Вправляти у встановленні однаковості і різності між двома ознаками предметів. (<i>Дві тарілки, одна глибока, друга мілка.</i>)</p> <p>Заохочувати до співставлення предметів побуту з іграшковими моделями, з їх зображеннями, муляжами з метою закріплення понять математичних величин в дидактичних та сюжетно-рольових іграх.</p> <p>Закріплювати засвоєння дітьми складоритму слів, словосполучень, коротких речень (<i>Візьми глибоку тарілку. Покажи коротку стрічку.</i>)</p> <p>Розвивати пам'ять дитини на матеріалі пригадування власної участі у виконанні завдань та іграх пов'язаних з математичними поняттями. (<i>Пригадай, як ми говорили коли</i>?)</p> <p>Стимулювати дитину до мовленнєвої активності за її можливостями (усна та жести мови).</p> <p>Збагачувати словниковий запас та активізувати вживання фразового мовлення. (<i>Скажи правильно, повним реченням.</i>)</p> <p>Автоматизація сприймання на слух найбільш вживаних знайомих слів.</p> <p>Розвивати у дітей логічне мислення при порівнянні величин. (<i>Якщо жовта стрічка довше</i></p>	<p>моделями, з їх зображеннями, муляжами.</p> <p>Може висловлювати свої думки невеликими реченнями.</p> <p>Сприймає на слух знайомі слова.</p> <p>Може логічно міркувати при виконанні завдання.</p>
---	--	--

порівнянні величин.	зеленої, то яка буде зелена стрічка відносно жовтої?)	
Орієнтування в часі		
Часові відносини.	Привчати до визначення частин доби та їх називання (<i>вечір, ніч, ранок, день.</i>)	
Частини доби: ранок, день, вечір, ніч.	Привчати та вправляти в умінні розрізняти часові уявлення: ранок, день, вечір, ніч. (<i>Ранком ми прокидаємось. Вдень ми гуляємо, обідаємо, граємося. Увечері лягаємо спати. Вночі ми спимо.</i>)	Володіє часовими уявленнями частин доби: ранок, день, вечір, ніч.
Розрізнення частин доби.	Практикувати розрізнення частин доби самостійно та з допомогою вихователя. (<i>Коли ти приходиш в дитячий садок? Коли ти ідеши додому?</i>)	.
Визначення частин доби встановленням послідовності подій за серією картинок.	Вправляти у засвоєнні складоритму нових слів, їх запам'ятовування та відтворенні на основі складоритму з пам'яті. Визначення послідовності подій за картинками, схемами, піктограмами. (<i>Розклади малюнки за їх послідовністю в часі.</i>)	Володіє складоритмом нових слів, та може відтворювати їх на з пам'яті.
Послідовність в часі: сьогодні, вчора, завтра.	Розвиток інтересу до змісту завдань вихователя. Виховання емоційного ставлення до позитивної оцінки вихователя, самостійності у виконанні завдань. Розширення роботи з укріплення визначення частин доби встановленням послідовності подій за серією картинок (<i>2-4 картинки</i>) та за зразком самостійно (за можливостями дитини).	Визначає частини доби за малюнками, схемами.
Робота з	Продовжувати орієнтування в часі : <i>сьогодні, вчора, завтра.</i> Закріпляти розуміння понять вчора, сьогодні, завтра. (<i>В ситуації чергування, в роботі з груповим календарем. Сьогодні іде дощ. Вчора світило сонце. Хто буде</i>	Виявляє зацікавленість до виконання завдання і проявляє своє емоційне ставлення до нього.
		Визначає частини доби за малюнками та встановлює їх послідовність.
		Орієнтується в часових поняттях: вчора, сьогодні,

<p>календарем.</p> <p>Робота з словником та фразове мовлення.</p> <p>Позначення словом усвідомлених фактів.</p> <p>Орієнтація в часових відрізках: швидко, повільно.</p> <p>Орієнтація в часовому просторі, ознайомлення з часовими поняттями: спочатку, раніше, пізніше, потім.</p>	<p><i>допомагати мені завтра? Коли ми ходили збирати листочки? (вчора)).</i></p> <p>Виховання активності, бажання (без спонукання) брати участь у фронтальній роботі під час занять, на прогулянці, у грі.</p> <p>Удосконалювати орієнтацію в часовому просторі. <i>(Коли ти снідаєш? Коли ми будемо робити аплікацію?)</i></p> <p>Виховання цікавості, бажання виконувати завдання вихователя.</p> <p>Допомагати оволодівати словником та фразовим мовленням на складо-ритмічній основі. <i>(Уважно послухай та повтори за мною.)</i></p> <p>Привчання до позначення словом усвідомлених фактів.</p> <p>Розвивати орієнтацію в часових відрізках та привчати до позначення їх словами: <i>швидко, повільно.</i></p> <p>Привчати дітей орієнтуватися, в процесі своєї діяльності, на заданий темп, позначений словами швидко, повільно. <i>(Швидко намалюйте квіточку. Іди до столу повільно.)</i></p> <p>Збуджувати виявлення інтересу до змісту завдань, активної участі у пошуках відповіді на завдання.</p> <p>Ознайомлювати з новими поняттями: <i>спочатку, раніше, пізніше, потім.</i></p> <p>Збагачувати знання дітей спостереженнями і розвитком розуміння послідовності подій у житті. <i>(Спочатку миємо руки, потім будете їсти. Спочатку одягнемось – потім підемо гуляти. Сьогодні Вова прийшов у садок раніше за Колю.)</i></p>	<p>завтра.</p> <p>Проявляє активність у грі, під час занять, на прогулянці.</p> <p>Виявляє зацікавленість при виконанні завдання.</p> <p>Знає слова, що позначають часовий простір, розрізняє їх на слухо-зоровій основі за складоритмом.</p> <p>Може позначати словом (за можливостями) усвідомлений факт часового простору, знає його жестове позначення.</p> <p>Орієнтується у відрізках часу, може позначати їх словами, знає їх жестове позначення.</p> <p>Розуміє визначення часових відрізків: спочатку, раніше, пізніше, потім. Знає слова і жести, що позначають ці часові відрізки.</p> <p>Може розказати (словесно та з</p>
--	--	--

<p>Спостереження та розвиток розуміння послідовності подій у житті.</p>	<p>Формувати вміння розповідати про свої дії з предметами, іграшками в часі.</p>	<p>допомогою жестів) про свої дії в часі.</p>
<p>Відтворення слів, словосполучень, невеликих речень за складоритмом, спираючись на текст табличок та з пам'яті.</p>	<p>Вправляти дітей у оволодінні словником та фразовим мовленням на складо-ритмічній основі. Навчати відтворювати слова, словосполучення, речення складоритмом, спираючись на текст табличок та з пам'яті.</p>	<p>Розрізняє часові позначення слів на слухо-зоровій основі за складоритмом.</p>
<p>Пригадування раніше вивченого матеріалу при обговоренні подій, що відбувалися в певний час доби чи в певний день тижня.</p>	<p>Автоматизація правильної вимови звуків, раніше опанованих дитиною. Виховувати у дітей активність в обговоренні подій, що відбувалися в певний час доби чи в певний день тижня. <i>(Коли ми грали з вами в рухливі ігри? Коли ви хочете ще пограти в ці ігри?)</i></p>	<p>Може відтворювати (за своїми можливостями) слова, що позначають часові відрізки.</p>
<p>Розвиток пам'яті на матеріалі слів, що позначають категорії часу.</p>	<p>Розвивати пам'ять на матеріалі пригадування власної участі в тому, що відбувалося. <i>(Чергував(ла), хворів (ла) і т. ін.).</i></p>	<p>Проявляє активність в обговоренні подій, що відбувалися чи будуть відбуватися.</p>
<p>Ознайомлення з порами року, місяцями.</p>	<p>Вправляти у сприйманні, розумінні і розрізненні значень слів, що позначають категорії часу. Розвиток слухового сприймання на матеріалі слів, що позначають категорії часу. <i>(Вчора, сьогодні, завтра, ранок, день, вечір).</i></p>	<p>Відтворює часові відрізки на матеріалі пригадування власних подій.</p>
<p>Визначення за характерними ознаками пір</p>	<p>Розвивати пам'ять через пригадування слів в ігровій діяльності. Ознайомлювати дітей з порами року, місяцями. Навчати визначати за характерними ознаками пори року: <i>зима, літо, осінь, весна.</i> Збагачувати знання часових відносин спостереженнями за змінами пір року. <i>(Яка погода була влітку? Як змінилася погода восени?)</i> Закріплювати знання відмінних</p>	<p>Сприймає на слуховій основі знайомі слова-визначення часу.</p>
		<p>Знає характерні ознаки пір року.</p>
		<p>Знає словесні і жестові позначення пір року.</p>
		<p>Вміє спостерігати за станом погоди в різні</p>

року: зима, літо, осінь, весна.	ознак пір року, продовжувати проводити спостереження за станом погоди. (<i>Світить сонце, йде дощ, дме вітер, йде сніг, холодно, тепло</i>).	часи року. Знає чим відрізняються пори року.
Спостереження за станом погоди.	Привчання до виконання дитиною завдань вихователя під його контролем та самостійно.	Може бути уважним під час виконання завдань.
Відмінності погодних умов у різні пори року.	Розвивати увагу під час виконання завдань вихователя. Ознайомити дітей з календарем, назвами місяців і днями тижня. Привчати відмічати на календарі стан погоди (за допомогою, або за аналогією самостійно).	Має уявлення про календар, назви місяців і дні тижня.
Ознайомлення з календарем, назвами місяців і днями тижня.	Дбати про систематичні спостереження за послідовністю змін днів тижня (називати дні тижня усною та жестовою мовами). Ознайомлювати з послідовністю місяців.	Вміє відмічати стан погоди на календарі за допомогою, або за аналогією самостійно.
Ведення календаря стану погоди.	Робота з різними типами календарів (настільні, настінні, кармані). Вправляти дітей в орієнтуванні у днях тижня.	Ознайомлений з послідовністю днів тижня і місяців.
Називання днів тижня усною та жестовою мовами	Навчати знаходити на картинах, малюнках за визначеною ознакою пору року. (<i>Падає сніг. Коли це буває? Знайди картинку на якій зима. Жарко, діти купаються. Яка це пора року? Знайди картинку на якій літо.</i>)	Ознайомлений з роботою з календарем.
Визначення за малюнками, за визначеними ознаками пір року.	Автоматизація сприймання на слух найбільш вживаних знайомих слів, що пов'язані з часовим простором. Ознайомлювати дітей з первинними уявленнями про вік (<i>Ознайомлення з запитанням «Скільки тобі років?»</i>)	Знає ознаки пір року, добре в них орієнтується.
Сприймання на слух найбільш вживаних	Формувати дитячі уявлення про свій вік. (<i>Тобі 4 роки. Олег старший, йому 5 років. Він</i>	Знає свій вік, розуміє, що це позначає в часовому відрізку.
		Приймає активну участь у проведенні свят.

<p>знайомих слів, що пов'язані з часовим простором.</p> <p>Формування дитячих уявлень про свій вік.</p> <p>Слухо-зорова основа зверненого мовлення вихователя зі словами, що позначають часову орієнтацію.</p> <p>Практичне застосуванні часових понять</p> <p>Використання піктограм.</p> <p>Складання розповідей про свою діяльність в часі.</p>	<p><i>старший за тебе на 1 рік).</i></p> <p>З метою усвідомлення дитиною свого віку проводити дитячі дні народження в садку. Підготовка і проведення Новорічного свята. Привчати до осмислення зверненого запитання вихователя, дітей.</p> <p>Удосконалювати оволодіння просторовими та часовими орієнтаціями, їх словесним позначенням, як майбутньою основою оволодіння складнопідрядними реченнями для формування мовлення та розуміння текстів.</p> <p>Дбати про сприйняття на слухо-зоровій основі зверненого мовлення вихователя зі словами часової орієнтації.</p> <p>Продовжувати навчати дітей орієнтуватися в часі: сьогодні, вчора, завтра, ранок, день, вечір, ніч, швидко і т. д..</p> <p>Вправляти в практичному застосуванні часових понять (<i>Сьогодні я роблю Вчора я робив ... Завтра я буду роботи ..</i>), використовувати в роботі малюнки, піктограми діяльності. Заохочувати до активності, зосередженості в процесі самостійної роботи.</p> <p>Пригадування раніше вивченого матеріалу в практичному застосуванні часових понять. Заохочувати до розповідей (усною та жестовою мовами) про час і характер діяльності дитини в часі з опорою на малюнки або на піктограми.</p> <p>Привчання до впевненої відповіді на запитання.</p>	<p>Може самостійно будувати прості речення з часовими орієнтаціями.</p> <p>Знає слова, що позначають часову орієнтацію та може сприймати їх на слухо-зоровій основі.</p> <p>Може практично застосовувати слова, що позначають часові відрізки.</p> <p>Може розповідати про свою діяльність в часовому просторі.</p> <p>Має впевненість у своїх знаннях.</p> <p>Виявляє активність в роботі під час занять в групі.</p>
--	--	--

Геометричні фігури		
<p>Ознайомлення з геометричними фігурами: круг, квадрат.</p> <p>Прикладання та накладання площинних форм геометричних фігур: круга і квадрата.</p> <p>Обведення, та замальовування геометричних фігур.</p> <p>Засвоєння складоритму нових слів, їх запам'ятовування та відтворення на основі складоритму з пам'яті.</p> <p>Ознайомлення з геометричною фігурою прямокутник.</p> <p>Однакове і</p>	<p>Формувати вміння обстежувати і порівнювати геометричні фігури дотиково-пошуковим шляхом.</p> <p>Ознайомлювати з назвами геометричних фігур.</p> <p>З метою усвідомлення дітьми форм геометричних фігур: круг і квадрат вчити прикладати площинні форми круга і квадрата до відповідних прорізів у стінах будиночка. (Гра «Закрий віконечко»).</p> <p>Формувати розуміння понять різних геометричних фігур (круг, квадрат) методами: накладання, обведення, замальовування.</p> <p>Вправляти у засвоєнні складоритму нових слів, їх запам'ятовуванні та відтворенні на основі складоритму з пам'яті.</p> <p>Навчати жестовим позначенням - круг, квадрат.</p> <p>Заохочувати до знаходження схожості з геометричними фігурами: предметів, що їх оточують. (<i>Квадратна дошка, годинник на стіні чи холахуба схожі на круг.</i>)</p> <p>Закріплювати розрізнення та знання назв геометричних фігур. (<i>Дай жовтий квадрат. Покажи зелений круг. Як називається ця геометрична фігура?</i>)</p> <p>Ознайомити з геометричною фігурою <i>прямокутник</i>.</p> <p>Ознайомлювати з однаковим і відмінним в квадраті й прямокутнику. (<i>Покажи, скільки сторін у квадрата (прямокутника)? Сторін у квадрата і прямокутника</i></p>	<p>Вміє обстежувати геометричні фігури дотиково-пошуковим шляхом.</p> <p>Знає назви геометричних фігур: круг і квадрат</p> <p>Розрізняє назви геометричних фігур: круг і квадрат на слухо-зоровій основі.</p> <p>Відтворює назви круг, квадрат усно (за своїми можливостями та знає їх жестові позначення.</p> <p>Може показати предмети, що схожі на геометричні фігури: круг, квадрат.</p> <p>Знає відмінність між квадратом і прямокутником.</p>

<p>відмінне в квадраті й прямокутнику.</p>	<p><i>однаково. А подивись чи всі сторони однакові у квадрата і прямокутника.)</i></p>	
<p>Поняття відмінностей в однакових геометричних фігурах.</p>	<p>Збагачувати дітей поняттям того, що фігури однієї і тієї ж форми можуть бути різної величини, різного кольору. <i>(Поклади до однієї купки квадрати, а до іншої прямокутники.)</i></p>	<p>Розуміє, що геометричні фігури можуть бути різними за величиною і за кольором.</p>
<p>Засвоєння складоритму нових назв геометричних фігур.</p>	<p>Навчати жестовим позначенням назв геометричних фігур. Вправляти у засвоєнні складоритму нових слів, їх запам'ятовування та відтворенні на основі складоритму з пам'яті. Заохочувати до знаходження однакового й відмінного у геометричних фігурах.</p>	<p>Знає жестові позначення і складоритм назв геометричних фігур, може відтворювати їх назви (за своїми можливостями).</p>
<p>Ознайомлення з геометричною фігурою трикутник.</p>	<p>Ознайомлення з геометричною фігурою <i>трикутник</i>. Продовжувати навчати дітей обстежувати форми геометричних фігур зорово і зоро-тактильно. Практикувати викладання геометричних фігур з лічильних паличок.</p>	<p>Вміє розрізняти геометричні фігури: квадрат, прямокутник, круг, трикутник зорово і зоро-тактильно на малюнках, в іграх, серед оточуючих предметів.</p>
<p>Обстеження форм геометричних фігур зорово і зоро-тактильно, їх порівняння.</p>	<p>Удосконалювати вміння розрізняти форми геометричних фігур в іграх. <i>(Ігри «Відшукай фігуру», «Доміно фігур», «Впізнай на дотик»)</i></p>	<p>Виявляє інтерес до роботи яку виконує. Сприймає назви геометричних фігур на слухозоровій основі.</p>
<p>Слухозорове сприймання та розрізнення назв геометричних фігур.</p>	<p>Збудження виявлення інтересу до заданої роботи, активної участі у пошуках дій до її виконання. Працювати над слухозоровим сприйманням та розрізненням назв геометричних фігур. Привчати (за можливостями дитини) до супровідного мовлення (з допомогою жестів) при обстеженні геометричних фігур, омовленні їх деталей. Автоматизація правильної вимови звуків, раніше опанованих</p>	<p>Проговорює назви геометричних фігур (за своїми можливостями), знає жестове позначення назв.</p>

<p>Супровідне мовлення при обстеженні геометричних фігур, омовленні їх деталей.</p> <p>Формування дитячих уявлень однаковості і різності в геометричних фігурах.</p> <p>Робота в групі дітей.</p> <p>Вміння висловлювати свої враження.</p> <p>Співвіднесення форм натуральних предметів з геометричною формою - еталоном.</p>	<p>дитиною.</p> <p>Заохочувати до виконання завдань вихователя під його контролем та самостійно.</p> <p>Розвивати пам'ять на матеріалі пригадування власної роботи з геометричними фігурами. <i>(Пригадай, як ми називали цю фігуру коли грали у лото?)</i></p> <p>Удосконалювати дитячі уявлення про те, що фігури однієї і тієї ж форми можуть бути різної величини, різного кольору.</p> <p>Виховання зацікавленості, бажання працювати в групі дітей при виконанні завдання вихователя.</p> <p>Формувати вміння висловлювати свої враження за допомогою вихователя - словесно та з допомогою природних жестів</p> <p>Закріплювати вміння співвідносити форму натуральних предметів з геометричною формою -еталоном.</p> <p>Проведення роботи з орігамі, практичне застосування плоских форм геометричних фігур.</p> <p>Привчання до старанності, охайності в оформленні власної роботи.</p> <p>Сприйняття на слухо-зоровій основі зверненого мовлення вихователя.</p>	<p>Вміє працювати в групі дітей при виконанні завдання.</p> <p>Може висловлювати свої враження за допомогою вихователя - словесно та з допомогою природних жестів <i>(Мені сподобалася ця гра, було весело).</i></p> <p>Старанний, охайний при виконанні робіт з орігамі.</p> <p>Розуміє звернене мовлення вихователя.</p>
<p>Об'ємні геометричні фігури: куб, куля.</p> <p>Назви об'ємних геометричних фігур.</p> <p>Поняття: плоских</p>	<p>Ознайомлювати дітей з об'ємними геометричними фігурами: куб, куля.</p> <p>Ознайомлювати з назвами об'ємних геометричних фігур.</p> <p>Формувати поняття: плоских й об'ємних геометричних фігур. <i>(Порівняй квадрат з кубиком (зорово- дотиковим способом).)</i></p> <p>Вчити співвідносити плоскі й</p>	<p>Знає об'ємні геометричні фігури: куб, куля.</p> <p>Знає назви об'ємних геометричних фігур: куб, куля.</p> <p>Розуміє, що об'ємні</p>

<p>й об'ємних геометричних фігур</p> <p>Співвіднесення плоских і об'ємних геометричних фігур.</p> <p>Класифікація кулі і куба за провідною ознакою – формою.</p> <p>Засвоєння складоритму нових слів та їх відтворення на основі складоритму з пам'яті.</p> <p>Бачення у навколишніх предметах окреслення геометричних фігур.</p> <p>Виділення ознак об'ємних геометричних фігур.</p> <p>Порівняння груп геометричних фігур за їх кількістю без перерахування, при глобальному сприйманні.</p>	<p>об'ємні геометричні фігури за формою незалежно від кольору і величини з наступним обмацування і обведенням. (Гра «У кого такий самий?»)</p> <p>Вчити класифікувати кулі і куби різних розмірів і кольорів за провідною ознакою – формою. Вправляти у засвоєнні складоритму нових слів, їх запам'ятовування та відтворенні на основі складоритму з пам'яті. Вправляти у прощтовхуванні об'ємних геометричних фігур у відповідні прорізи – круглий і квадратний.</p> <p>Розвивати бачення у навколишніх предметах окреслення геометричних фігур.</p> <p>Працювати над закріпленням понять та назв плоских та об'ємних геометричних фігур, закріплювати знання жестових позначень цих фігур.</p> <p>Формувати і розвивати уміння виділяти ознаки об'ємних геометричних фігур та орієнтуватися на них. (<i>Порівняй квадрат і куб, кулю і круг.</i>)</p> <p>Вчити упізнавати на дотик форму геометричних фігур незалежно від величини за фігурою-зразком (Гра «<i>Чарівна криничка</i>», «<i>Геометричне лото</i>»).</p> <p>Розвиток інтересу до змісту завдань.</p> <p>Формувати вміння розповідати про свої дії з об'ємними геометричними фігурами. (<i>Візьми кулю і поклади її біля кубика. Я поклав кулю біля кубика.</i>)</p> <p>Привчати порівнювати групи геометричних фігур за їх кількістю без перерахування, при</p>	<p>геометричні фігури можуть бути різних розмірів і кольорів..</p> <p>Володіє складоритмом нових слів та може відтворювати його з пам'яті.</p> <p>Знає жестові та словесні назви плоских та об'ємних геометричних фігур.</p> <p>Розуміє, що об'ємні геометричні фігури на відміну від плоских мають об'єм.</p> <p>Розпізнає геометричні фігури на дотик.</p> <p>Може супроводжувати свої дії усним мовленням (з допомогою жестів).</p> <p>Уміє порівнювати групи геометричних фігур за їх кількістю без перерахування.</p>
--	--	--

<p>Ознайомлення з циліндром.</p>	<p>глобальному сприйманні. Ознайомлювати дітей з циліндром, тактильно-зорове обстеження (без називання).</p>	<p>Знає геометричну фігуру - циліндр та її назву.</p>
<p>Тактильно-зорове обстеження циліндра, обмацування.</p>	<p>Ознайомити з назвою об'ємної геометричної фігури - циліндр. Удосконалювати уявлення про площинні та об'ємні форми. Практикувати застосування дотикових рухів (обмацування) при обстеженні об'ємної форми циліндра</p>	
<p>Ознайомити з назвою об'ємної геометричної фігури - циліндр.</p>	<p>Стимулювати дітей до сприймання площинних та об'ємних форм - куля, куб, квадрат, круг, циліндр, прямокутник, трикутник.</p>	
<p>Порівняння площинних та об'ємних форм геометричних фігур.</p>	<p><i>(Дії при виділенні площинної і об'ємної форми: обстеження, обведення, обмацування, доторкання тощо).</i> Удосконалювати співвіднесення об'ємних і пласких фігур за тактильно-зоровим сприйманням. <i>(Куля-круг, куб-квадрат, трикутник - циліндр.)</i></p>	<p>Вміє обстежувати співвідносити та порівнювати геометричні фігури.</p>
<p>Розвиток пам'яті.</p>	<p>Розвивати дитячу пам'ять через запам'ятовування назв геометричних фігур.</p>	
<p>Співвіднесення об'ємних і пласких геометричних фігур.</p>	<p>Заохочувати дітей до самостійного обстеження форм геометричних фігур та нових предметів.</p>	<p>Повністю, або частково сприймає мовлення вихователя на слухо-зоровій основі.</p>
<p>Самостійне співвіднесення форм геометричних фігур та предметів.</p>	<p>Привчати до сприймання мовлення вихователя на слухо-зоровій основі. Удосконалювати запам'ятовування геометричних форм та їх назв. <i>(У роботі в умовах дитячої діяльності, вибору за зразком, відстроченого вибору за зразком, виділення форми в предметі, використовувати словесних позначень різних форм.)</i></p>	<p>Знає геометричні фігури та їх назви (жестові позначення).</p>
<p>Емоційне ставлення дитини до позитивної оцінки та</p>	<p>Виховання емоційного ставлення</p>	<p>Може виконувати завдання як з допомогою вихователя, так і самостійно.</p>

самостійність у виконанні завдань.	до позитивної оцінки вихователя, самостійності у виконанні завдань. <i>(Продовжувати навчати вибирати форми за словом-назвою (куля, круг, квадрат, куб), зображувати форму за словесним описом.)</i>	
Порівняння за визначеною ознакою, знаходження схожих геометричних фігур.	Продовжувати вправляти у порівнянні за визначеною ознакою, знаходити схожі геометричні фігури. <i>(Знайди фігуру схожу на трикутник.)</i>	Орієнтується в суті поставлених завдань.
Розуміння і розрізнення значень слів, що позначають назви геометричних фігур.	Працювати над закріпленням сприймання, розуміння і розрізнення значень слів, що позначають назви геометричних фігур. Формувати вміння орієнтуватися в суті завдання, виховання зосередженості, працездатності. Заохочувати до слухозорового сприймання назв геометричних фігур та їх розрізнення.	Співвідносить плоскі та об'ємні геометричні фігури, виконує з ними різні завдання.
Слухозорове сприймання назв геометричних фігур та їх розрізнення.	Продовжувати розвивати та удосконалювати тактильно-зорове обстеження, порівняння об'ємних та плоских геометричних фігур. Практикувати співвіднесення плоскої та об'ємної форм. <i>(Конструювання з об'ємних форм за малюнком-зразком, малювання з натури, перетворення об'ємної форми у пласку.)</i>	Сприймає на слуховій основі найбільш вживані слова арифметичного циклу.
Участь у колективній роботі під час ігор, занять.	Дбати про виховання активності, бажання (без спонукання) брати участь у колективній роботі під час ігор, занять.	Може виділяти геометричні форми в предметах та словесно їх позначати.
Автоматизація сприймання на слух найбільш вживаних знайомих слів.	Автоматизація сприймання на слух найбільш вживаних знайомих слів. Привчати до виділення форми в предметі, користуючись її словесним позначенням. <i>(На яку фігуру схожий м'яч?)</i>	Може бути уважним, старанним, зосередженим під час виконання завдань.
Виділення форми	Дбати про осмислення зверненого	

<p>в предметі, користуючись її словесним позначенням.</p> <p>Знаходження однакового й відмінного у плоских та об'ємних геометричних фігурах.</p> <p>Повідомлення результатів порівняння предметів з геометричними фігурами, геометричних фігур між собою.</p> <p>Навички самоконтролю під час мовлення.</p> <p>Позначення словом усвідомлених фактів.</p> <p>Самостійні розповіді дітей про свої дослідницькі дії з опорою на наочність та з пам'яті.</p>	<p>запитання вихователя, дітей.</p> <p>Закріплювати знаходження однакового й відмінного у плоских та об'ємних геометричних фігурах. <i>(Що різне між кругом і колом? Що однакове між квадратом і кубом?)</i></p> <p>Розвиток уваги, зосередженості під час виконання завдань вихователя.</p> <p>Привчати до повідомлення результатів порівняння предметів з геометричними фігурами, геометричних фігур між собою.</p> <p>Формувати навички самоконтролю під час мовлення.</p> <p>Удосконалювати зорово-рухову координацію з метою розрізнення геометричних форм під час ігор. <i>(Гра «Цікава коробочка»)</i></p> <p>Збагачувати бачення спільного в окреслені знайомих предметів з геометричними фігурами. <i>(На яку геометричну фігуру схожа книжка?)</i></p> <p>Пригадування раніше вивченого матеріалу <i>(Пригадай назви плоских геометричних фігур.)</i></p> <p>Продовжувати вправляти в умінні співвідносити площинні і об'ємні форми. <i>(Гра «Чарівний мішечок.»)</i></p> <p>Привчання до позначенням словом усвідомлених фактів.</p> <p>Виховувати у дитини впевнену відповідь на запитання.</p> <p>Розвивати слухове сприймання на матеріалі слів, що позначають назви геометричних фігур.</p> <p>Стимулювати самостійні розповіді дітей (за їхніми можливостями): про геометричні фігури та предмети схожі на них; про свої дослідницькі дії з опорою на наочність та з пам'яті.</p> <p>Виховувати активність в обговоренні виконаних завдань,</p>	<p>Повідомляє про результати виконаної роботи.</p> <p>Визначає геометричні форми зоровим сприйманням.</p> <p>Має впевненість у своїх відповідях.</p> <p>Самостійно розповідає (усно та з допомогою жестової мови) про те що він знає про геометричні фігури та про свої дії з ними.</p> <p>Приймає активну участь в обговоренні виконаної роботи, або проведеної гри.</p>
---	---	---

	ігор, які робили в групі. Відтворювати назви геометричних фігур в однині та множині.	
Множини		
Кількісні уявлення: багато - мало.	Ознайомлювати з уявленнями про кількість предметів в групі (багато, мало). (<i>Дивись, грибочків багато, листочків мало. Цукерок багато, тістечок мало.</i>)	Діє з дидактичним іграшками залежно від ступеня складності їх конструкцій з опорою на зорове орієнтування, використовуючи цілеспрямовані спроби.
Порівняння груп предметів: один, багато, мало.	Для усвідомлення термінів один, багато, мало - вправляти у тактильно-зоровому обстеженні групи предметів. (<i>Візьми одну тарілку. Поклади на тарілку багато печення. Візьми чашки (дві чашки). Чашок багато, чи мало?</i>)	Розуміє, орієнтується в поняттях: один, багато, мало.
Тактильно-зорове обстеження груп предметів.	Виховувати емоційне ставлення до виконаної роботи, позитивної оцінки вихователя, самостійності у виконанні завдань.	Правильно використовує знайомі сюжетні іграшки відповідно до їх функціонального призначення та виконання завдання..
Відповіді на запитання: Де багато ? Де мало? Де один?	Вправляти у відповідях на запитання: <i>Де багато ...? Де мало ...? Де один ...?</i>	Знає назви окремих іграшок, розуміє словесні, жестові інструкції при виконанні тих чи інших ігрових дій, розуміє правила гри.
Виконання завдань вихователя під його контролем та самостійно.	Привчати до виконання завдань вихователя під його контролем та самостійно.	Виконує завдання вихователя самостійно і під його контролем.
Омовлення своїх дій з групами предметів.	Працювати над усвідомленням, осмисленням зверненого запитання вихователя, однолітків. Формувати вміння розповідати про свої дії з групами предметів (<i>одержав, поклав у, дав, відніс і т. ін.</i>).	Може розповісти (за можливостями) про свої дії з групами
Порівняння груп предметів.	Вчити порівнювати групи предметів, користуватися (словами) термінами: один, багато, мало.	
Засвоєння	Вправляти у засвоєнні складоритму нових слів, їх запам'ятовуванні та відтворенні на основі складоритму з пам'яті. Привчати до позначення словом усвідомлених фактів.	

<p>складоритму нових слів, їх запам'ятовування та відтворення на основі складоритму з пам'яті.</p> <p>Порівняння двох груп предметів за кількістю.</p> <p>Ознайомлення з поняттями: більше, менше.</p> <p>Розрізнення понять: більше, менше.</p> <p>Навички самоконтролю під час мовлення.</p> <p>Запам'ятовування назв множин у роботі: в умовах дитячої діяльності; вибору за зразком; вибору за усною вказівкою; відстроченого вибору за зразком.</p>	<p>Автоматизація правильної вимови звуків, раніше опанованих дитиною.</p> <p>Формувати вміння порівнювати дві групи предметів за кількістю. (<i>В якій групі ... багато? В якій групі ... мало? Де один ...? Поклади багато Візьми один</i>)</p> <p>З метою усвідомлення понять множин вправляти у класифікації груп предметів за кількістю, формою, величиною. (<i>Покажи, де багато великих квадратів?</i>)</p> <p>Формування вміння висловлювати свої враження за допомогою вихователя - словесно та з допомогою природних жестів.</p> <p>Ознайомлювати з поняттями: більше, менше та їх словесними і жестовими позначеннями. (<i>В цій купці, жолудів більше ніж в тій.</i>)</p> <p>Практикувати у розрізненні понять: більше, менше. (<i>Де більше олівців? У кого менше іграшок?</i>)</p> <p>Удосконалювати вміння орієнтації в суті завдання.</p> <p>Розвивати інтерес до змісту завдань, дидактичним іграм.</p> <p>Виховання зацікавленості, активності в обговоренні завдань, правил ігри і т. ін..</p> <p>Формування навичок самоконтролю під час мовлення.</p> <p>Працювати над запам'ятовуванням назв множин у роботі: в умовах дитячої діяльності; вибору за зразком; вибору за усною вказівкою; відстроченого вибору за зразком.</p> <p>Працювати над слухозоровим сприйманням та розрізненням назв множин.</p> <p>Збагачувати знання дитини про множини та їх назви: стільки ж,</p>	<p>предметів.</p> <p>Проявляє тенденції щодо переходу від ігор «поряд» до ігор «разом».</p> <p>Може класифікувати групи предметів за кількістю, формою, величиною.</p> <p>Висловлює свої враження за допомогою вихователя - словесно та з допомогою природних жестів.</p> <p>Розуміє поняття: більше, менше та знає їх словесні та жестові позначення.</p> <p>Виявляє інтерес до виконання завдання, дидактичним іграм.</p> <p>Має невеликі навички самоконтролю під час мовлення.</p> <p>Розпізнає на слухозоровій основі назви множин.</p>
--	--	---

<p>Ознайомлення з назвами множин: стільки ж, однаково, порівну.</p>	<p>однаково, порівну. (<i>У Валі три цукерки. Я дам Вові стількиж цукерок. Тепер у Валі і у Вови цукерок однаково (порівну.)</i>)</p> <p>Вправляти в умінні порівнювати дві групи предметів з використанням слів: стільки ж, однаково, порівну.</p>	<p>Розподіляє групи предметів за кількістю.</p>
<p>Порівняння двох груп предметів з використанням слів: стільки ж, однаково, порівну.</p>	<p>Продовжувати вправляти у виборі груп предметів за словесною вказівкою. (<i>Покажи, де більше яблук? Поклади стільки ж олівців. Зроби так, щоб морквин було порівну. В якій склянці менше компоту?)</i>)</p>	<p>Позначає групи предметів словами, що позначають кількість.</p>
<p>Вправляти у виборі груп предметів за словесною вказівкою.</p>	<p>Розвиток пам'яті на матеріалі пригадування словесного позначення понять множин.</p> <p>Вправляти у сприйманні на слухозоровій основі зверненого мовлення вихователя.</p>	<p>Розуміє і виконує завдання вихователя пов'язані з множинами.</p>
<p>Пригадування словесного позначення понять множин.</p>	<p>Працювати над автоматизацією сприймання на слух найбільш вживаних знайомих слів.</p> <p>Заохочувати до знаходження однакових і відмінних груп предметів за кількістю.</p>	<p>Сприймає на слух найбільш вживані знайомі слова.</p>
<p>Знаходження однакових і відмінних груп предметів за кількістю.</p>	<p>Практикувати порівняння за визначеною кількісною ознакою, знаходити схожі кількісні групи предметів. (<i>Покажи де мало грибів, жолудів. Знайди де стільки ж олівців.</i>)</p> <p>Удосконалювати уміння та навички визначати кількість предметів, об'єднаних у групи, при їх глобальному сприйманні.</p>	<p>Порівнює групи предметів за кількісною ознакою, знаходити схожі кількісні групи предметів.</p>
<p>Порівняння за визначеною кількісною ознакою, знаходження схожих кількісних груп предметів. Розвиток</p>	<p>Заохочувати до активності, зосередженості в процесі самостійної роботи.</p> <p>Збуджувати інтерес до роботи в групі, активної участі у пошуках відповідей на запитання.</p> <p>Розвиток слухового сприймання на</p>	<p>Уміє глобально сприймати кількість предметів та позначати їх словами.</p> <p>Виявляє інтерес, зацікавленість в роботі з вихователем</p>

слухового сприймання.	матеріалі слів, що позначають поняття множин.	у групі.
Числа та лічба		
<p>Число і цифра 1.</p> <p>Співвіднесення числа і цифри 1.</p> <p>Порівняння груп предметів: один - багато.</p> <p>Знаходження схожих кількісних груп предметів.</p> <p>Складоритм нового слова «один», його запам'ятовування та відтворення.</p>	<p>Ознайомлення з числом і цифрою 1.</p> <p>Формувати уміння співвідносити число і цифру 1. (<i>Один ведмедик, один літак. Табличка з цифрою «1» і табличка з надписом «один» під кожною іграшкою.</i>)</p> <p>Практикувати порівняння за визначеною кількісною ознакою, знаходити схожі кількісні групи предметів (один - багато). (<i>Візьми один м'ячик. Покажи на табличці цифру 1. Поклади таблички з цифрою «1» із словом багато під групи олівців.</i>)</p> <p>Вправляти у засвоєнні складоритму нового слова, його запам'ятовуванні та відтворенні на основі складоритму з пам'яті.</p> <p>Заохочувати до сприйняття на слухо-зоровій основі зверненого мовлення вихователя.</p>	<p>Ознайомлені з числом і цифрою 1.</p> <p>Порівнює число 1 і поняття «багато».</p> <p>Знає складоритм числа один.</p>
<p>Число і цифра 2</p> <p>Познайомити з утворенням числового ряду в межах 2.</p> <p>Співвіднесення числа і цифри 2.</p> <p>Проговорювання назв чисел: 1, 2.</p> <p>Складоритм цифри два.</p>	<p>Ознайомлення з числом і цифрою 2.</p> <p>Пояснювати утворення числа 2. (<i>Якщо до однієї груші додати ще одну грушу то у нас вже буде 2 груші. (Біля кожної груші табличка з цифрою 1. Вихователь показує цифру 2 і кладе її біля груш (1 і 1 буде 2)).</i>)</p> <p>Працювати над формуванням уміння співвіднесення числа і цифри . (<i>Лічить до 2-х. Підкладає під групу з двох предметів - цифру 2.</i>)</p> <p>Удосконалювати процес лічби та привчати до проговорювання назв чисел.</p> <p>Засвоєння складоритму цифри два, його запам'ятовування та</p>	<p>Розуміє утворення числа 2.</p> <p>Може пояснити (за можливостями) утворення числа 2.</p> <p>Знає цифру 2.</p> <p>Лічить предмети в межах 2 та може повідомити (за своїми можливостями) результати лічби.</p> <p>Знає складоритм</p>

<p>Розповідь (словесною та жестовою мовами) про дії з числами.</p>	<p>відтворення на основі складоритму з пам'яті. Формувати вміння розповідати про свої дії з числами. <i>(До одного яблука я додав ще одне яблуко, вийшло два яблука. (Показує цифру 2 на табличці.))</i> Привчати до сприймання лічби на слухозоровій основі.</p>	<p>цифри два та може відтворювати його з пам'яті. Розповідає про свої дії з числами.</p>
<p>Сприймання лічби на слухозоровій основі.</p>	<p>Розвиток слухового сприймання на матеріалі слів, що позначають числа. Привчати до позначенням словом усвідомлених дій з числами. Автоматизація правильної вимови звуків, раніше опанованих дитиною.</p>	<p>Розрізняє числа 1 і 2 на слуховій, слухозоровій основі.</p>
<p>Позначення словом усвідомлених дій з числами.</p>	<p>Автоматизація сприймання на слух чисел 1 і 2. Закріпляти вміння співвідносити кількість предметів з цифрою. <i>(Підкладає під групи предметів таблички з цифрами, проговорює їх.)</i> Заохочувати до активності, зосередженості в процесі колективної та самостійної роботи.</p>	<p>Відтворює назви чисел усно. Проявляє тенденції щодо переходу від індивідуальної роботи разом з вихователям до самостійної роботи в колективі.</p>
<p>Автоматизація правильної вимови раніше опанованих звуків.</p>	<p>Розвиток пам'яті на матеріалі пригадування власного досвіду з числами працюючи в групі дітей. <i>(Згадай, як ми лічили вчора.)</i> Виховання активності, бажання (без спонукання) брати участь у колективній роботі під час проведення дидактичних ігор з групою дітей.</p>	<p>Глобально сприймає кількість предметів в межах 2-х без перерахунку.</p>
<p>Співвіднесення кількості предметів з цифрою.</p>	<p>Навчати сприймати зором (глобально) та називати кількість предметів, об'єднаних у групу в межах 2-х без перерахунку. Привчати до уважного, старанного відношення виконання завдань вихователя. <i>(Будь уважним. Малюй старанно, охайно.)</i></p>	<p>Старанно, уважно відноситься до завдано вихователя. Може коротко, розгорнуто (за</p>
<p>Розвиток пам'яті. Глобальне зорове сприймання та називання кількості предметів, об'єднаних у групу.</p>	<p>Навчати сприймати зором (глобально) та називати кількість предметів, об'єднаних у групу в межах 2-х без перерахунку. Привчати до уважного, старанного відношення виконання завдань вихователя. <i>(Будь уважним. Малюй старанно, охайно.)</i></p>	<p>Може коротко, розгорнуто (за</p>

<p>Запитання «Скільки».</p> <p>Осмислення зверненого запитання.</p>	<p>Закріплювати формування відповідей на запитання «Скільки». <i>(Скільки картоплин ти поклав на тарілку?)</i></p> <p>Привчати до осмислення зверненого запитання вихователя, дітей.</p>	<p>можливостями) формувати відповіді на запитання.</p>
<p>Число і цифра 3</p> <p>Утворення числового ряду в межах 3.</p> <p>Вирівнювання кількостей предметів у групах шляхом додавання.</p> <p>Засвоєння складоритму числа 3.</p> <p>Виділення 1,2,3-х предметів з групи за зразком; за кількістю пальців; за цифрою на таблиці; за словом.</p> <p>Лічба і порівняння групи предметів за кількістю.</p>	<p>Познайомити з числом і цифрою 3.</p> <p>Ознайомити з утворенням числового ряду в межах 3. <i>(Лічимо морквини: 1, 2. Якщо ми до них докладемо ще 1 морквину то буде вже разом їх 3 (Таблички з цифрами і словами назв чисел.))</i></p> <p>З метою усвідомлення кількісного складу числа 3 практикувати вирівнювання кількостей предметів у групах шляхом додавання. <i>(2 і 1, 1 і 2).</i></p> <p>Вправляти у засвоєнні складоритму числа 3, його запам'ятовування та відтворення на основі складоритму з пам'яті.</p> <p>Вправляти у виділенні 1,2,3-х предметів з групи за зразком; за кількістю пальців; за цифрою на таблиці; за словом.</p> <p>Формувати вміння висловлювати свої враження за допомогою вихователя - словесно та з допомогою природних жестів.</p> <p>Автоматизація правильної вимови звуків, раніше опанованих дитиною.</p> <p>Практикувати і закріплювати вміння лічити і порівнювати групи предметів за кількістю.</p> <p>Розвивати пам'ять через запам'ятовування назв чисел.</p> <p>Продовжувати працювати над порівнянням кількості предметів у</p>	<p>Знає цифру і число 3.</p> <p>Володіє складом числа три.</p> <p>Уміє рахувати в межах трьох.</p> <p>Знає складоритм числа три.</p> <p>Виділяє групу предметів з числа трьох.</p> <p>Висловлює свої враження за допомогою вихователя - словесно та з допомогою природних жестів.</p> <p>Порівнює групи предметів за їх кількістю.</p> <p>Уміє порівнювати</p>

<p>Глобальне порівняння кількості предметів у межах 3-х без перерахування.</p> <p>Запитання: «Скільки всього?», «Кого більше?», «Кого менше?», «Чого більше?», «Чого менше?».</p> <p>Самоконтроль під час мовлення.</p> <p>Пряма й обернена кількісна лічба.</p> <p>Співвіднесення чисел і певної кількості предметів.</p> <p>Самостійна робота з числами.</p> <p>Омовлення дій з предметами, числами.</p> <p>Правильне відтворення закінчення слів - назв предметів (після</p>	<p>межах 3 глобально без перерахування. <i>(Тут 3 яблука, а тут 2 яблука. Тут більше яблук, а тут менше яблук.)</i></p> <p>Привчати до сприйняття на слухозоровій основі зверненого мовлення вихователя.</p> <p>Розвивати вміння правильно відповідати на запитання: «Скільки всього?», «Кого більше?», «Кого менше?», «Чого більше?», «Чого менше?».</p> <p>Привчати до осмислення зверненого запитання вихователя. <i>(Будь уважний, не квапся, думай перш ніж відповісти, правильно відповідай.)</i></p> <p>Навчання впевненої відповіді на запитання.</p> <p>Формувати навички самоконтролю під час мовлення. <i>(Вимовляй правильно. Не квапся коли говориш.)</i></p> <p>Працювати над удосконаленням кількісної лічби (пряма й обернена лічба).</p> <p>Продовжувати працювати над співвіднесення чисел і певної кількості предметів. <i>(Візьми (поклади) 3, 2 зошити.)</i></p> <p>Заохочувати до активності, зосередженості в процесі самостійної роботи з числами.</p> <p>Закріплювати вміння розповідати про свої дії з предметами, числами.</p> <p>Дбати про правильне відтворення закінчення слів - назв предметів (після числівників), в однині та множині. <i>(Одна книга. Дві книги.)</i></p> <p>Вправляти у пригадуванні раніше вивченого матеріалу (Лічба, пряма і обернена).</p> <p>Працювати над глобальним сприйманням кількості предметів,</p>	<p>групи предметів за їх кількістю (без перерахування, при глобальному сприйманні кількості предметів).</p> <p>Частково, або повністю сприймає звернене мовлення вихователя на слухозоровій основі.</p> <p>Уміє глобально сприймати кількість предметів та називати їх.</p> <p>Намагається вимовляти правильно звуки, які раніше вивчив.</p> <p>В процесі самостійного виконання завдання може бути зосередженим, старанним.</p> <p>Відтворює слова - назви предметів (після числівників) в множині й однині.</p> <p>Вміє лічити прямо і обернено.</p> <p>Сприймає без перерахування, глобально групи предметів в межах 3-</p>
---	--	--

<p>числівників), в однині та множині.</p> <p>Самоконтроль під час мовлення.</p> <p>Порядкова лічба - «котрий за рахунком?»</p> <p>Вираження в мовлені чисел порядкової лічби.</p> <p>Сприймання, розуміння і розрізнення значень слів, що позначають порядкову і кількісну лічбу.</p> <p>Розрізнення на слухо-зоровій основі закінчень порядкових і кількісних чисел в однині і множині.</p> <p>Автоматизація сприймання на слух знайомих чисел.</p>	<p>об'єднаних у групу в межах 3-х, без перерахунку.</p> <p>Формувати навички самоконтролю під час мовлення. (<i>Не спіши, скажи правильно.</i>)</p> <p>Продовжувати формувати поняття порядкової лічби. (<i>Котрий за рахунком стоїть ведмедик?</i>)</p> <p>Вправляти у розумінні мовленнєвого матеріалу порядкової лічби. (<i>Світлана буде слухати перша. Денис буде слухати другий. Андрій буде слухати третій тощо.</i>)</p> <p>Привчати до правильного вираження в мовлені чисел порядкової лічби. (<i>Коли ми говоримо два, а коли другий? Наведіть приклади.</i>)</p> <p>Привчати до сприймання, розуміння і розрізнення значень слів, що позначають порядкову і кількісну лічбу.</p> <p>Вчити правильно відповідати на запитання «Який?», «Котрий за рахунком?».</p> <p>Привчати розрізняти на слухо-зоровій основі закінчення порядкових і кількісних чисел в однині і множині. (<i>Три - третій, двоє - другий.</i>)</p> <p>Виховувати активність, бажання (без спонукання) брати участь у колективній роботі, дидактичних іграх групи дітей.</p> <p>Автоматизувати сприймання на слух знайомих чисел.</p> <p>Привчати до сприймання мовлення вихователя на слухо-зоровій основі.</p>	<p>х.</p> <p>Розуміє, коли потрібно вживати порядкову лічбу.</p> <p>Розуміє різницю між вживанням порядкової і кількісної лічби.</p> <p>Правильно вживає в мовлені порядкову лічбу.</p> <p>Правильно (за своїми можливостями) відповідає на запитання порядкової лічби.</p> <p>Розрізняє на слухо-зоровій основі кількісні і порядкові числа.</p>
<p><i>Число і цифра 4</i></p>	<p>Ознайомити з утворенням</p>	

<p>Утворення числового ряду в межах 4.</p>	<p>числового ряду в межах 4. (<i>Лічимо рахункові палички - 1, 2, 3. Якщо ми до них докладемо ще 1 паличку то буде вже разом їх 4 (Таблички з цифрами і словами назв чисел.)</i>)</p>	<p>Має уявлення про склад числа в межах чотирьох.</p>
<p>Співвідношення кількості предметів з кількістю пальців (в межах 4).</p>	<p>Викликати інтерес, зацікавленість, бажання виконувати завдання вихователя, приймати активну участь в колективній роботі. Привчати до використання співвідношення кількості предметів з кількістю пальців (в межах 4).</p>	<p>Виявляє зацікавленість, інтерес в колективній роботі .</p>
<p>Вирівнювання кількостей предметів у групах шляхом додавання.</p>	<p>З метою усвідомлення кількісного складу числа 4 практикувати вирівнювання кількостей предметів у групах шляхом додавання. (<i>2 і 1 і 1, 2 і 2</i>). Привчати до позначенням словом усвідомлених фактів у процесі роботи.</p>	<p>Співвідносить предмети з кількістю пальців.</p> <p>Вміє вирівнювати кількість предметів у групах шляхом додавання.</p>
<p>Позначення словом виконаних дій у процесі роботи.</p>	<p>Закріплювати вміння співвідносити числа з певною кількістю предметів. (<i>Гра «Знайди табличку з потрібним числом»</i>)</p>	<p>Володіє рахунком в межах 4.</p>
<p>Називання чисел по порядку.</p>	<p>Вправляти в умінні називати числа по порядку.</p>	<p>Співвідносить числа і цифри в межах п'яти.</p>
<p>Слухове сприймання на матеріалі слів, що позначають математичні категорії.</p>	<p>Розвивати пам'ять на матеріалі пригадування власної участі в роботі, або дидактичних іграх, що відбувалися раніше.</p> <p>Розвивати слухове сприймання на матеріалі слів, що позначають математичні категорії.</p>	<p>Називає числа по порядку в межах 4.</p> <p>Позначає словами, жестами процес роботи яку виконує.</p>
<p>Використання чисел в письмовій і усній формах.</p>	<p>Працювати над усвідомленим використанням чисел в письмовій (на табличках) і усній формах. (<i>Поклади потрібні таблички біля предметів. Візьми табличку з цифрою 4.</i>)</p>	<p>Сприймає числа на слухо - зоровій основі.</p> <p>Співвідносить числа з певною кількістю предметів.</p>
<p>Складання груп</p>	<p>Автоматизація сприймання на слух найбільш вживаних знайомих слів. Виховувати емоційне ставлення до позитивної оцінки вихователя,</p>	<p>Використовує числа в</p>

<p>предметів за кількісними числовими ознаками.</p> <p>Співвіднесення кількості предметів з цифрою.</p> <p>Сприймання лічби на слухозоровій основі.</p> <p>Складання за наслідуванням і за зразком рівної кількості однакових предметів в межах 4</p> <p>Знаходження місця числа у числовому ряді.</p> <p>Збільшення і зменшення числа на 1.</p>	<p>самостійності у виконанні завдань. Продовжувати працювати над складанням груп предметів за кількісними числовими ознаками. <i>(Візьми чотири олівці. Дай три грибочки.)</i></p> <p>Формувати вміння висловлювати свої враження під час роботи за допомогою вихователя - словесно та з допомогою природних жестів. Вчити співвідносити кількість предметів з цифрою.</p> <p>Вправляти у сприйманні лічби на слухозоровій основі.</p> <p>Привчати до осмислення зверненого запитання вихователя. Привчати впевнено відповідати на запитання.</p> <p>З метою усвідомлення кількісного складу числа продовжувати вправляти у порівнянні кількості предметів у межах 4.</p> <p>Виховання активності, бажання (без спонукання) брати участь у фронтальній роботі під час занять, ігор.</p> <p>Практикувати складання за наслідуванням і за зразком рівної кількості однакових предметів в межах 4 (кількість груп необмежена).</p> <p>Заохочувати дітей до розповіді про свої дії з предметами.</p> <p>Привчати до активності, зосередженості в процесі самостійної роботи.</p> <p>Вправляти у сприйманні на слухозоровій основі зверненого мовлення вихователя.</p> <p>Формувати вміння знаходити місце числа у числовому ряді. <i>(Назви сусідів числа 2, 3. Встав пропущені цифри.)</i></p> <p>Вправляти у збільшенні і</p>	<p>письмовій і усній формах.</p> <p>Вміє складати групи предметів за кількісними числовими ознаками.</p> <p>Вміє висловлювати свої враження під час роботи за допомогою вихователя - словесно та з допомогою природних жестів.</p> <p>Співвідносить кількість предметів з цифрою.</p> <p>Аналізує, впевнено відповідає на запитання вихователя.</p> <p>Кількісно порівнює предмети в межах 4.</p> <p>Вміє вирівнювати кількість предметів у групах.</p> <p>Розповідає (словесно і з допомогою жестів) про виконані дії з предметами під час самостійної роботи.</p> <p>Сприймає на слухозоровій основі звернене мовлення</p>
--	---	--

<p>Добір предметів до відповідного числа.</p>	<p>зменшенні числа на 1. (<i>У зайчика 4 моркви. Одну морквину зайчик з'їв. Полічить, скільки морквин залишилося у зайчика?</i>)</p>	<p>вихователя.</p>
<p>Автоматизація правильної вимови раніше опанованих звуків.</p>	<p>Розвивати інтерес до змісту завдання. Навчати дітей добирати предмети до відповідного числа. З метою усвідомлення дитиною числового ряду та знаходження в ньому числа 4, продовжувати формувати операції рахунку в межах 4. (<i>Скласти 1 трикутник і 1 трикутник, 1 кубик і 2 кубики, 1 олівець і 3 олівці, 2 і 2 палички</i>)</p>	<p>Знає місце числа в числовому ряді.</p>
<p>Складання за інструкцією груп предметів рівних за кількістю.</p>	<p>Автоматизація правильної вимови звуків, раніше опанованих дитиною. Вправляти у складанні за інструкцією груп предметів рівних за кількістю: «<i>Візьми стільки</i>», «<i>Покажи стільки</i>».</p>	<p>Вміє здійснювати операції з числами.</p>
<p>Порівняння трьох груп предметів.</p>	<p>Ознайомлювати з порівнянням трьох груп предметів. (<i>Поклади у першу групу три палички. У другу групу поклади на 1 паличку менше. у третю групу поклади на 1 паличку більше як у першу групу. В якій групі паличок найбільше, скільки? В якій групі паличок найменше, скільки?</i>)</p>	<p>Добирає предмети до відповідного числа.</p>
<p>Узгодження між іменниками і числівниками.</p>	<p>Дбати про виявлення інтересу до змісту завдання, активної участі у пошуках відповіді на завдання. Продовжувати працювати над закріпленням узгоджень між іменниками і числівниками.</p>	<p>Складає рівні за кількістю предметів групи за інструкцією.</p>
<p>Лічба, пряма і обернена.</p>	<p>Закріплювати раніше вивчений матеріал (лічба, пряма і обернена). Привчати до уважності, зосередженості, працездатності під час виконання завдань.</p>	<p>Ознайомлений з порівнянням трьох груп предметів.</p>
<p>Сприймання,</p>	<p>Розвивати здатність супроводжувати свої дії</p>	<p>Сприймає на слух найбільш вживані знайомі слова.</p>
		<p>З допомогою вихователя узгоджує іменники з числівникам.</p>
		<p>Може лічити прямо і обернено в межах 4.</p>
		<p>Уміє рахувати в межах чотирьох прямо і обернено, володіє складом числа</p>

<p>розуміння і розрізнення значень слів, що позначають числа.</p> <p>Розрізнення порядкової і кількісної лічби.</p> <p>Запитання «Який?», «Котрий за рахунком?».</p> <p>Закінчення порядкових і кількісних числівників.</p>	<p>мовленням (за можливостями дитини) усним, жестовим.</p> <p>Привчати до сприймання, розуміння і розрізнення значень слів, що позначають числа.</p> <p>Продовжувати вправляти у сприйманні, розумінні і розрізненні значень слів, що позначають порядкову і кількісну лічбу.</p> <p>Закріплювати вміння правильних відповідей на запитання «Який?», «Котрий за рахунком?».</p> <p>Працювати над розрізненням на слухо-зоровій основі закінчень порядкових і кількісних чисел в однині і множині. (<i>Три - третій, двоє - другий.</i>)</p> <p>Виховувати активність, бажання (без спонукання) брати участь у колективній роботі, дидактичних іграх групи дітей.</p>	<p>чотири.</p> <p>Розуміє різницю між кількісною і порядковою лічбою.</p> <p>Пов'язує закінчення іменників з числівниками.</p> <p>Правильно формулює відповіді на запитання: який, котрий.</p>
<p>Число і цифра 5.</p> <p>Числовий ряд в межах 5.</p> <p>Співвіднесення кількості предметів з кількістю пальців (в межах 5).</p> <p>Склад числа з використанням різних груп однорідних предметів.</p>	<p>Познайомити з утворенням числового ряду в межах 5. (<i>Чотири картоплини. До них докладемо ще одну картоплину. Ми отримали число 5 (п'ять). Таблички з цифрою 5 і словом п'ять.</i>)</p> <p>Привчати до використання співвідношення кількості предметів з кількістю пальців (в межах 5). (<i>Називати числа по порядку, послідовно вказуючи на предмети, розташовані в ряд (торкаючись пальчиком).</i>)</p> <p>Розвивати здатність до перенесення уявлень про склад числа з використанням різних груп однорідних предметів. (<i>Два яблука, три лимони, чотири морквини, п'ять картоплин.</i>)</p> <p>Навчати відносити останнє число</p>	<p>Має уявлення про склад числа в межах п'яти.</p> <p>Співвідносить числа і цифри в межах п'яти.</p> <p>Співвідносить числа з певною кількістю предметів.</p> <p>Уміє рахувати в межах п'яти, володіє складом чисел чотири</p>

Виділення підсумкового числа.	до усієї групи предметів, тобто виділяти підсумкове число. (<i>Всього п'ять машинок.</i>)	та п'ять.
Співвіднесення чисел і певної кількості предметів.	Вправляти у співвіднесенні чисел і певної кількості предметів. Привчати дітей співвідносити кількість предметів в межах 5 з кількістю пальців.	Співвідносить числа з певною кількістю предметів.
Співвіднесення кількості предметів з кількістю пальців.	З метою поглиблення та закріплення розуміння дітьми складу числа: - учити розкладати множини, що складаються з 2, 3, 4, 5 предметів на групи, підкладаючи до них відповідні цифри; - складати число з різних груп: 2 дорівнює 1 і 1; $3=1+1+1=2+1=1+2$; $4=1+1+1+1=1+1+2=2+1+1=2+2=3+1=1+3$ і т. ін.	Утворює нові числа методом додавання 1 до попереднього числа. Знає запитання «Скільки?» і дає на нього відповідь.
Розкладання множин, що складаються з 2, 3, 4, 5 предметів на групи, підкладаючи до них відповідні цифри.	Навчати рахувати і відповідати на питання «Скільки?». (<i>До 3-х грибочків доклади ще 1 грибочок. Скільки стало?</i>)	Вчиться узгоджувати іменник з числівником.
Складання числа з різних груп.	Привчати до позначення словом усвідомлених фактів. Закріплювати, розвивати вміння погоджувати в підсумковому числі числівник з іменником. (<i>Один м'яч, два м'ячі, два гриби, п'ять грибів тощо.</i>)	Уміє здійснювати операції з числами
Запитання «Скільки?».	Автоматизація правильної вимови звуків, раніше опанованих дитиною.	Розуміє універсальність складу числа.
Погодження в підсумковому числі числівника з іменником.	З метою усвідомлення універсальності складу числа використовувати групи однорідних предметів однакових за кількістю. (<i>Три яблука, три олівці; два зайчики, дві ручки, два м'ячі, чотири кубики, чотири палички, п'ять зошитів, п'ять альбомів тощо.</i>)	Глобально, без перерахунку сприймає кількість предметів у групах.
Універсальності складу числа.	Розвивати уміння та навички визначати кількість предметів,	Виконує завдання вихователя під контролем та самотійно.
Глобальне сприймання		

<p>кількості предметів, об'єднаних у групи.</p>	<p>об'єднаних у групи, при їх глобальному сприйманні.</p>	<p>Відтворює з пам'яті складоритм назв чисел.</p>
<p>Рахунок кількості звучань.</p>	<p>Привчати виконувати завдання вихователя під його контролем та самостійно. З метою розвитку слухового сприймання та привчання до слухання навчати рахувати кількість звучань (<i>оплесків, ударів в барабан тощо</i>).</p>	<p>Ви являє інтерес до змісту завдань та їх виконання.</p>
<p>Відтворення з пам'яті слухових сигналів складоритму нових слів.</p>	<p>Заохочувати до відтворення з пам'яті слухових сигналів складоритму нових слів. Автоматизація сприймання на слух найбільш вживаних знайомих слів.</p>	<p>Сприймає на слуховій основі найбільш вживані знайомі слова.</p>
<p>Виявлення інтересу до змісту завдань та їх виконання.</p>	<p>Розвивати інтерес до змісту завдань вихователя та їх виконання. Заохочувати до активності, зосередженості в процесі самостійної роботи.</p>	<p>Виявляє зацікавленість, зосередженість при виконанні завдань.</p>
<p>Виділення з множини 1, 2, 3, 4, 5 предмета за наслідуванням, зразком, за словом.</p>	<p>Привчати до колективної роботи та активної участі у пошуках правильної відповіді. Працювати над вмінням дітей виділяти з множини 1, 2, 3, 4, 5 предмети за наслідуванням, зразком, за словом.</p>	<p>Вміє працювати в колективі дітей.</p>
<p>Називання кількості предметів без перерахування.</p>	<p>Розвивати сприйняття на слухозоровій основі звернене мовлення вихователя. Вправляти у називанні числа (кількості) предметів одразу після сприймання групи (без перерахування).</p>	<p>Виділяє з множин предмети за наслідуванням, зразком, за словом.</p>
<p>Розвиток слухового</p>	<p>Закріплювати вміння висловлювати свої враження за допомогою вихователя - словесно та з допомогою природних жестів. Розвиток слухового сприймання на матеріалі слів, що позначають зв'язок числівників з іменниками. Стимулювати, заохочувати дитину до супроводження омовленням</p>	<p>Сприймає на слухозоровій основі звернене мовлення вихователя.</p>
		<p>Вміє висловлювати свої враження за допомогою вихователя - словесно</p>

<p>сприймання на матеріалі слів, що позначають зв'язок числівників з іменниками.</p>	<p>своїх дій. (<i>Я додав ще одну цибулину і стало п'ять цибулин.</i>) Формувати вміння розповідати про свої дії з предметами (взяв, одержав, приніс, поклав, віддав і т. ін.).</p>	<p>та з допомогою природних жестів</p>
<p>Дії з предметами: взяв, одержав, приніс, поклав, віддав і т. ін..</p>	<p>Формувати у дітей вміння об'єднувати і роз'єднувати предмети в межах 5. (<i>Було чотири дзиги і одна машинка. Всього п'ять іграшок. Машинку забрали. Скільки залишилося іграшок?</i>) Закріплювати дитячі уявлення про рівність і нерівність груп предметів.</p>	<p>Розповідає про свої дії з предметами (з допомогою і самостійно; словесно і за допомогою жестів).</p>
<p>Рівність і нерівність груп предметів.</p>	<p>Удосконалювати вміння зіставляти групи за допомогою різних способів: - накладання, перерахунку. Привчати виражати результат порівняння в словесній формі; Вправляти у порівнянні за кількістю групи предметів.</p>	<p>Розрізняє на рівні слухозорового сприймання узгодження іменників з числівниками.</p>
<p>Зіставлення груп предметів за допомогою різних способів.</p>	<p>Вчити перетворювати нерівності в рівність - додавати до меншої групи предмет, віднімати від більшої групи зайвий предмет (при різниці в одиницю).</p>	<p>Розуміє рівності і нерівності груп предметів (більше на 1, менше на 1).</p>
<p>Перетворення нерівності в рівність.</p>	<p>Привчати до впевненої відповіді на запитання вихователя, дітей.</p>	<p>Має впевненість у своїх відповідях на запитання та виконанні завдань.</p>
<p>Додавання і віднімання групи предметів.</p>	<p>Закріплювати уміння порядкового рахунку та уміння називати числа (за можливостями) по порядку в межах 5. (<i>Перший ведмедик, друга лялька, третій зайчик, четвертий слоник, п'ятий півник. Який в ряду стоїть Ваня? Яка в ряду стоїть Катя?</i>)</p>	<p>Називає (за своїми можливостями) числа по порядку в межах 5.</p>
<p>Називання чисел по порядку в межах 5.</p>	<p>Працювати над утворенням порядкових чисел методом додавання 1 до попереднього числа.</p>	<p>З увагою ставиться до запитань вихователя.</p>
<p>Утворення</p>	<p>(<i>Першим стоїть Вова. За Вовою стане Толік. Яким він буде за</i></p>	<p>Запам'ятовує,</p>

<p>порядкових чисел методом додавання 1 до попереднього числа.</p> <p>Відтворення з пам'яті виконаних дій. Повідомлення про дії, які будуть виконувати.</p> <p>Звітування про виконання завдання.</p>	<p><i>рахунком? За Толиком стане Слава.)</i></p> <p>Привчати до уважного ставлення, осмислення зверненого запитання вихователя.</p> <p>Розвивати пам'ять на матеріалі пригадування мовленнєвого супроводу діяльності:</p> <ul style="list-style-type: none"> - відтворення з пам'яті виконаних дій; - повідомлення про дії, які буде виконувати; - звітування про їх виконання. <p>Заохочувати до активності в обговоренні дій, які виконувалися, або мають виконуватися.</p>	<p>пригадує слова, що позначають його діяльність.</p> <p>Бере активну участь (за можливостями) в обговоренні діяльності.</p> <p>Відтворює з пам'яті виконання своїх дій. Повідомляє (за своїми можливостями) про дії, які буде виконувати, звітує про їх виконання.</p>
<p>Вирішення логічних (ситуативно-практичних) задач.</p> <p>Підготовка до розв'язання задач.</p> <p>Розвиток логічного мислення.</p> <p>Розвиток словесно-логічної пам'яті.</p>	<p>Працювати над підготовкою дитини до сприймання та розв'язання задач. <i>(Скільки у тебе цукерок? Дай одну цукерку товаришу. Скільки у тебе залишилося цукерок?)</i></p> <p>Формувати вміння орієнтуватися в суті задачі (завдання). <i>(Скільки взяв, що зробив далі, чому ти так зробив, що треба зробити і т. ін..)</i></p> <p>З метою розвитку логічного мислення вирішувати простіші (ситуативно-практичні) задачі в межах п'яти. <i>(У тебе було 2 олівці. Оля дала тобі ще 1 зелений олівець. Скільки у тебе зараз олівців?)</i></p> <p>Розвивати словесно-логічну пам'ять на матеріалі ситуативних задач.</p> <p>Привчати до пригадування раніше вивченого матеріалу (лічба, пряма і обернена).</p> <p>Збуджувати прояви інтересу до змісту задач, заохочувати до</p>	<p>Вміє розібратися в суті задачі (за допомогою і самостійно).</p> <p>Може вирішувати найпростіші (ситуативно-практичні) задачі в межах п'яти.</p> <p>Вміє здійснювати операції з числами, додає та віднімає по одному предмету у відповідності з умовою задачі.</p> <p>Виявляє зацікавленість, зосередженість при</p>

Пошукова робота відповіді до задачі.	активної участі у пошуках відповіді до задачі. <i>(Робота з іграшками, предметами, театр.)</i>	рішенні задач.
Сприймання на слух найбільш вживаних знайомих слів.	Привчати до уважності під час рішення задач. <i>(Будь уважним, не спіши, ще раз подивись.)</i> Автоматизувати сприймання на слух найбільш вживаних знайомих слів.	Уважно відноситься до змісту задачі. Вміє проговорювати умову задачі спряжено з вихователем.
Розвиток словесного та жестового мовлення.	Формувати вміння висловлювати свої судження за допомогою вихователя - словесно та з допомогою природних жестів. Автоматизувати правильну вимову звуків, раніше опанованих дитиною.	Сприймає на слуховій основі найбільш вживані слова, числа.
Практична робота з числами під час вирішення задач.	Розвивати уміння практично здійснювати операції з числами під час вирішення задач. Закріплювати співвіднесення чисел і певної кількості предметів при рішенні задач. <i>(В задачі ми збільшили, чи зменшили кількість ... на 1, 2? Порівняй групи предметів.)</i>	Правильно використовує знайомі сюжетні іграшки відповідно до їх функціонального призначення, співвідносить з числами.
Осмислення зверненого запитання.	Привчати до осмислення зверненого запитання вихователя. <i>(Уважно слухай запитання. Повтори запитання. Скажи про що я запитала.)</i>	Розуміє звернене до нього запитання.
Зацікавленість в рішенні задач.	Привчати до виконання завдання вихователя під його контролем та самостійно. Розвивати інтерес до змісту задач. <i>(Театралізація змісту задачі, демонстрація сюжетних картинок, виконання спільних дій.)</i>	Виконує завдання вихователя під його контролем та самостійно.
Активне обговорення задачі та запитання до неї.	Розвивати інтерес до змісту задач. <i>(Театралізація змісту задачі, демонстрація сюжетних картинок, виконання спільних дій.)</i> Виховання активності в обговоренні змісту задачі, дій що відбувалися чи будуть відбуватися в задачі, запитанні до задачі	Може відтворити дію запропоновану в задачі.
Відтворення умови задачі з	Удосконалювати відтворення умови задачі з пам'яті, практикувати уміння її розв'язати з	Відтворює умову задачі з пам'яті, передає її фрагмент (або весь текст) складоритмом, повторює умову задачі, розв'язує її.

<p>пам'яті,</p> <p>Омовлення дій, що до рішення задачі.</p> <p>Використання предметів-замінників.</p> <p>Порівняння схожих задач за їх запитаннями.</p> <p>Самостійне рішення задач.</p> <p>Сприйняття мовлення на слухо-зоровій основі.</p> <p>Рішення задач без перерахунку з пам'яті).</p> <p>Спряжене називання чисел в умові задачі.</p>	<p>опорою на предмети та без опори (з пам'яті). <i>(Повтори умову задачі, про що говориться в задачі, скільки було ..., що запитується в задачі.)</i></p> <p>Формувати вміння розповідати про свої дії з предметами з умови задачі. <i>(Одержав, взяв, поклав, віддав і т. ін.)</i></p> <p>Привчати до використання предметів-замінників при розв'язанні задачі. <i>(Палички замість машинок, кружечки замість апельсинів, трикутники замість будинків.)</i></p> <p>Вправляти у порівнянні схожих задач за їх запитаннями. <i>(На скільки було більше ...? Скільки було всього ...? На скільки було менше ...?)</i></p> <p>Привчати до самостійності (повній або частковій) у вирішенні задач.</p> <p>Працювати над вихованням відповідальності, зосередженості в процесі самостійної роботи. <i>(Вирішуй задачу самостійно, будь уважним.)</i></p> <p>Дбати про сприйняття на слухо-зоровій основі зверненого мовлення вихователя.</p> <p>Розвивати здібності до вирішення логічних (ситуативно-практичних) задач в межах 5-и (без перерахунку з пам'яті).</p> <p>Закріпляти вміння спряженого називання чисел умови задачі та відтворення її з пам'яті.</p> <p>Працювати над засвоєнням складоритмів назв чисел в умові задачі та відтворення з пам'яті відповідного мовленнєвого матеріалу.</p> <p>Привчати до слухо-зорового сприймання назв чисел, умови</p>	<p>Розповідає (за допомогою вихователя) словесно і жестово про свої дії з предметами з умови задачі.</p> <p>Розуміє використання предметів-замінників при розв'язанні задачі.</p> <p>Відтворює умову задачі, вирішує задачі.</p> <p>Розрізняє схожі задачі за їх запитаннями.</p> <p>Сприймає звернене мовлення вихователя.</p> <p>Називає числа (за допомогою вихователя) умови задачі та може відтворювати її з пам'яті.</p> <p>Знає складоритм назв чисел в умові задачі та може відтворювати його з пам'яті у відповідності з мовленнєвим матеріалом.</p> <p>Сприймає на слухо-зоровій основі назви чисел, умови задач, питання-відповіді до задачі.</p>
---	---	--

	задачі, питань-відповідей до задачі. Привчати до позначення словом усвідомлених фактів рішення задачі.	
--	---	--

Четвертий етап

Зміст <i>Що формуємо?</i>	Види діяльності <i>Як формуємо?</i>	Очікувані результати <i>Що дитина може?</i>
Величини		
<p>Величини: товстий - тонкий.</p> <p>Розрізнення предметів: товстіший - тонкіший, найтовстіший - найтонкіший.</p> <p>Самостійні дії з предметами, іграшками.</p> <p>Порівняння предметів за: довжиною довгий - короткий, висотою високий - низький, шириною широкий - вузький.</p> <p>Здійснення різноманітних дій з предметами та дидактичними іграшками.</p> <p>просторове орієнтування,</p>	<p>Закріплювати поняття: <i>товстий - тонкий. (Візьми товсту паличку. Візьми тонку паличку.)</i></p> <p>Вправляти у порівнянні предметів за товщиною (<i>товстий - тонкий товстіший - тонкіший, найтовстіший - найтонкіший. (Дай (покажи) товсту книжку. Дай тонкішу книжку. Дай найтоншу книжку.)</i>)</p> <p>Привчати до слухо-зорового сприймання знайомих слів, що позначають величини.</p> <p>Спонукаати дітей до самостійних дій з предметами, іграшками, спираючись на зорове орієнтування. (<i>Покажи найтовстішого ведмедика. Знайди ляльку тонкішу від ведмедика.</i>)</p> <p>Удосконалювати уміння та навички порівнювати предмети за розмірами, за довжиною (<i>довгий - короткий</i>), висотою (<i>високий - низький</i>), шириною (<i>широкий - вузький</i>).</p> <p>Формувати і закріплювати уміння здійснювати різноманітні дії з предметами та дидактичними іграшками. (<i>Постав, знайди місце, дай, віднеси, візьми, поклади і т. ін.</i>)</p> <p>Розвивати просторове орієнтування, координацію рухів</p>	<p>Розуміє поняття: товстий – тонкий, може порівнювати предмети за товщиною.</p> <p>Сприймає слова: товстий, тонкий на слухо-зоровій основі. Проводить самостійні дії з предметами, іграшками, спираючись на зорове орієнтування.</p> <p>Порівнює предмети за: довжиною довгий - короткий, висотою високий - низький, шириною широкий - вузький. Здійснює різноманітні дії з предметами та дидактичними іграшками.</p> <p>Орієнтується у просторі.</p>

<p>координацію рухів руки</p> <p>Просторове орієнтування, координація рухів руки.</p> <p>Групування предметів за величиною без додаткових вказівок.</p> <p>Розвиток словесно-логічної пам'яті.</p> <p>Сприймання, розрізнення та розуміння значень слів, що позначають величини.</p> <p>Практична діяльність з предметами, розрізнення величин.</p> <p>Зорове</p>	<p>руки. Навчати співвідносити об'єкти за величиною. <i>«Добери правильно»</i> Автоматизувати правильну вимову звуків, раніше опанованих дитиною. Виховувати відповідальне ставлення до поставлених вихователем завдань. <i>(Чому ти не зробив так, як тобі сказали?)</i> Формувати вміння групувати предмети за величиною без урахування призначення та інших ознак. <i>(Ігри «Лото», «Хто правильно складе?», «Знайди такі ж за величиною» та ін.)</i> Розвивати словесно-логічну пам'ять. Працювати над зорово- тактильними відчуттями, зоровим сприйманням, уміннями виділяти ознаки предметів за величиною та орієнтуватися на них. <i>(Ігри «Вгадай який там предмет», «Візьми широкі (вузькі) стрічки», «Які стрічки у ляльки?»)</i> Закріплювати уміння групувати предмети за величиною без урахування їх призначення. <i>(Розклади окремо довгі і короткі стрічки (предмети). Покажи на малюнках високі (низькі) будинки.)</i> Привчати до сприймання (на слуховій основі та знань жестових позначень), розуміння і розрізнення значень слів, що позначають категорії величин. Удосконалювати уміння та навички розкладання предметів за: - шириною (<i>широкий - вузький, ширший - вужчий, ще ширший - ще вужчий, найширший - найвужчий</i>); - за товщиною (<i>товстий - тонкий,</i></p>	<p>Може добирати та співвідносити об'єкти за величиною. Володіє правильною вимовою раніше опанованих звуків.</p> <p>Групує предмети за величиною без урахування інших ознак.</p> <p>Має словесно- логічну пам'ять.</p> <p>Вміє виділяти ознаки предметів за величиною та орієнтуватися на них.</p> <p>Групує предмети за величиною без урахування їх призначення.</p> <p>Сприймає розуміє і розрізняє значення слів, на слуховій основі та за допомогою жестових позначень, що позначають категорії величин.</p> <p>Може розкласти предметів за: шириною, товщиною, висотою та довжиною.</p>
---	---	--

співвіднесення величин предметів.	<i>товщій - тонший, найтовстіший - найтонший);</i>	
Омовлення дій з предметами.	- за висотою (<i>високий - низький, вищий - нижчий, найвищий - найнижчий</i>);	Шляхом зорового співвіднесення здійснює різноманітні дії з предметами та дидактичними іграшками.
Словесно-логічна пам'ять.	- за довжиною (<i>довгий - короткий, довший - коротший, найдовший - найкоротший</i>).	Супроводжує свої дії мовленням (за можливостями), розповідає про виконані дії з пам'яті, може логічно розмірковувати за допомогою вихователя, або самостійно.
Складоритм нових слів, словосполучень, фраз та відтворені на їх основі мовлення.	<i>(Покажи найвищу огорожу. Знайди олівці коротші за цей. Принеси найвужчі стрічки.)</i>	Володіє складоритмом нових слів, словосполучень, фраз, намагається відтворювати на його основі своє мовлення.
Порівняння та зіставлення груп предметів за величиною.	Розвивати уміння здійснювати різноманітні дії з предметами та дидактичними іграшками шляхом зорового співвіднесення.	Може збирати шляхом зорового співвіднесення багатомісні іграшки.
Збирання багатомісних іграшок за величиною їх складових.	Розвивати уміння та навички супроводжувати дії мовленням (за можливостями), розповідати про виконані дії з пам'яті. <i>(Розповідай, що ти робиш (зробив(ла), що будеш робити?))</i> .	Виконує самостійні дії з іграшками спираючись на зорове орієнтування.
Відносність величин.	Формувати словесно-логічну пам'ять.	Розуміє, що величина предмету відносна орієнтовно до різних
Збирання багатокільцевої	Привчати до оволодінням складоритмом нових слів, словосполучень, фраз, вправляти у відтворені на їх основі мовлення.	
	Закріпляти уміння та навички швидко порівнювати та зіставляти групи предметів за величиною.	
	<i>(Складіть великі іграшки у велику коробку, маленькі іграшки в маленьку коробку. Великі і маленькі кубики. І т. ін.)</i>	
	Привчати самостійно збирати шляхом зорового співвіднесення багатомісні іграшки за величиною їх складових. <i>(Мотрійки, кубики-вкладки, стаканчики-вкладки тощо)</i> .	
	Спонукаати дітей до самостійних дій з іграшками, спираючись на зорове орієнтування. <i>(Хто швидше збудує будиночок з</i>	

<p>пірамідки на рівні зорового співвіднесення величин кілець.</p>	<p><i>кубиків?)</i> Звертати увагу дітей на відносність величин: один і той же предмет виявляється по відношенню до одного маленьким, а по відношенню до іншого - великим. (<i>Червона машинка маленька по відношенню до зеленої, але вона велика по відношенню до синьої машинки.</i>)</p>	<p>предметів.</p>
<p>Групування предметів за величиною без додаткових вказівок.</p>	<p>Заохочувати до самостійного збирання багатокільцевої пірамідки на рівні зорового співвіднесення величин кілець. (<i>Зберемо пірамідку разом. Ти будеш говорити мені які кільця одягати. Тепер збери пірамідку самостійно.</i>)</p>	<p>Збирає багатокільцеві пірамідки на рівні зорового співвіднесення величин кілець.</p> <p>Володіє мисленнєвими операціями аналізу, визначає величини.</p>
<p>Співвіднесення об'єктів за величиною.</p>	<p>Розвивати зорове сприймання, кінестетичні відчуття, мисленнєві операції аналізу. (<i>Різноманітні ігри на визначення величин.</i>)</p>	<p>Групує предмети за величиною без урахування інших ознак.</p>
<p>Розрізнення, групування предметів за величиною встановлення відносності величин, синтез, узагальнення, класифікація.</p>	<p>Удосконалювати вміння групувати предмети за величиною без урахування призначення та інших ознак. (Ігри «<i>Хто перший?</i>», «<i>Лото</i>».) Практикувати у вміннях співвідносити об'єкти за величиною. (<i>Скажи, якої величини лялька по відношенню до ведмеда? В яких будиночках будуть жити ці звірятка?</i>)</p>	<p>Співвідносить об'єкти за величиною.</p> <p>Розуміє відносність величин.</p> <p>Виявляє зосередженість, працездатність під час виконання завдань.</p>
<p>Навички самоконтролю.</p>	<p>Продовжувати формувати вміння розуміти відносність величин. (Ігри: «<i>Наведи порядок</i>», «<i>Чиє місце в ряду?</i>», «<i>Збери яблука</i>», «<i>Обери ляльці одяг</i>», «<i>Три ведмеді</i>» тощо.)</p>	<p>Розповідає про свої дії з предметами (за своїми можливостями), називає предмети та їх величини.</p>
<p>Побудова простих речень.</p>	<p>Виховання зосередженості, працездатності під час виконання завдань.</p>	<p>Намагається контролювати своє мовлення.</p>
<p>Розвиток логічного</p>	<p>Удосконалювати вміння розповідати про свої дії з</p>	<p>Виконує завдання</p>

<p>мислення.</p>	<p>предметами, називати предмети та їх величини Формувати навички самоконтролю під час мовлення. <i>(Не поспішай, скажи правильно.)</i> Привчати до виконання завдань вихователя під його контролем та самостійно.</p>	<p>вихователя.</p>
<p>Орієнтація в просторі</p>		
<p>Просторова орієнтація: зліва, справа, наліво, направо.</p> <p>Визначення місцезнаходження предмета.</p> <p>Слухо-зорове сприймання слів просторової орієнтації.</p> <p>Визначення зміни в розміщенні предметів в просторі.</p> <p>Активізація дитячого інтересу до завдань.</p> <p>Дрібна моторика пальців, координація рухів руки, мисленнєві операції аналізу та</p>	<p>Закріплювати уміння розрізняти поняття <i>зліва, справа, наліво, направо</i>.</p> <p>Розвивати уміння орієнтування у просторі, вказувати місцезнаходження предмета вживаючи слова: <i>зліва, справа, ліворуч, праворуч, наліво, направо</i>. <i>(Де стоїть шафа? З якого боку від тебе книги? Візьми ляльку яка ліворуч від тебе. Вгорі справа намалюйте сонечко. І т. ін.)</i></p> <p>Привчати до зорового, слухозорового сприймання слів просторової орієнтації, самостійного виконання завдань та виконання за допомогою вихователя.</p> <p>Формування і розвиток уміння здійснювати різноманітні дії з предметами та дидактичними іграшками. <i>(Постав ляльку за будиночок. Поклади олівець біля альбома. Поклади машинку в ящик. Перестав кубики на стіл перед ведмедиком. І т. ін.)</i></p> <p>Збудження виявлення інтересу до завдань, активної участі у їх виконанні.</p> <p>Розвивати дрібну моторику пальців, координацію рухів руки, мисленнєві операції аналізу та синтезу.</p> <p>Виховання активності в обговоренні (словесно та за</p>	<p>Орієнтується у просторі.</p> <p>Розрізняє поняття зліва, справа, наліво, направо.</p> <p>Вказує на місцезнаходження предмета вживаючи слова, або жести: зліва, справа, ліворуч, праворуч, наліво, направо.</p> <p>Сприймає слова просторової орієнтації на слухозоровому рівні (знає їх жестові позначення).</p> <p>За вказівкою вихователя виконує різноманітні дії з предметами та дидактичними іграшками.</p> <p>Виявляє інтерес до завдань, приймає активну участь у їх виконанні.</p> <p>Виконує мисленнєві операції аналізу та синтезу.</p> <p>Приймає участь в обговоренні</p>

<p>синтезу.</p> <p>Омовлення виконання завдань.</p> <p>Горизонтальні і вертикальні просторові відношення, слова: вперед - назад, внизу, вгорі.</p> <p>Дії з предметами та дидактичними іграшками.</p> <p>Імпресивне і активне мовлення.</p> <p>Складоритм нових слів, їх запам'ятовування та відтворення.</p> <p>Сприймання на слух найбільш вживаних знайомих слів.</p> <p>Поняття протилежностей в просторових відносинах: внизу-</p>	<p>допомогою жестів) виконаних завдань.</p> <p>Розвиток уміння визначати зміни в розміщенні предметів у просторі. (Ігри «<i>Де лежить, де стоїть?</i>», «<i>Відгадай, де?</i>», «<i>Опиши кімнату ляльки</i>», «<i>Правильно-неправильно</i>» тощо.)</p> <p>Вправляти у сприймані, розумінні і розрізненні значень слів, що позначають просторові категорії. (<i>Поклади праворуч. Дістань справа на верхній полиці.</i>)</p> <p>З метою усвідомлення понять горизонтального і вертикального просторового відношення привчати вказувати на місце розташування предметів та виконання дій з ними використовуючи слова: <i>вперед - назад, внизу, вгорі.</i> (Ігри «<i>розвісь ялинкові прикраси</i>», «<i>Що змінилося?</i>», «<i>Домалюй</i>»)</p> <p>Заохочувати до здійснення різноманітних дій з предметами та дидактичними іграшками. (<i>Постав ляльку перед собою. Стань позаду Каті. Де стоять в шафі тапочки?</i>)</p> <p>Розвивати імпресивне і активне мовлення у процесі виконання дій з предметами та дидактичними іграшками.</p> <p>Вправляти у засвоєнні складоритму нових слів, їх запам'ятовування та відтворенні на основі складоритму з пам'яті.</p> <p>Автоматизація сприймання на слух найбільш вживаних знайомих слів.</p> <p>Продовжувати працювати над засвоєнням розуміння зв'язків в просторі протилежних понять: <i>внизу-вгорі, попереду - позаду</i> (у</p>	<p>виконаних завдань (словесно та за допомогою жестів).</p> <p>Визначає зміни в розміщенні предметів у просторі.</p> <p>Розрізняє і розуміє значення слів, що позначають просторові категорії.</p> <p>Розуміє поняття горизонтального і вертикального просторового відношення, вказує на місце розташування предметів та виконує дії з ними.</p> <p>Використовує слова та жестові позначення понять: <i>вперед - назад, внизу, вгорі.</i></p> <p>Використовує активне мовлення (за можливостями) у процесі виконання дій з предметами та дидактичними іграшками.</p> <p>Знайомий із складоритмом нових слів та намагається їх відтворювати на основі складоритму з пам'яті.</p> <p>Розуміє зв'язки протилежних понять (<i>внизу-вгорі, попереду - позаду</i>) в</p>
---	---	---

вгорі, попереду - позаду.	<i>побути, в природних умовах, в іграх</i>), на аркуші паперу (у <i>малюванні, аплікації, плані-схемі</i>).	просторі, на аркуші паперу.
Орієнтації в навколишньому просторі.	Спонукаати дітей до самостійних дій з іграшками, предметами спираючись на зорове орієнтування в просторі. (<i>Розстав іграшки на полиці. Розкажи як ти розставив іграшки.</i>)	Самостійно виконує дії з іграшками, предметами спираючись на зорове орієнтування в просторі.
Використання слів: за, між, перед, поміж, поруч.	<i>Замальовувати предмет або сюжет з орієнтуванням на окремі розрізні частини називаючи категорії простору.</i>)	Використовує свої знання і вміння з орієнтації в навколишньому просторі, набуті у навчально-виховному процесі і власним життєвим досвідом.
Орієнтація на аркуші паперу.	Сприяття через дидактичні ігри поглибленню знань і вмінь орієнтації дітей в навколишньому просторі, набутих у навчально-виховному процесі і власним життєвим досвідом.	Розуміє значення слів: за, між, перед, поміж, поруч та може їх використовувати.
Визначення предметів відносно себе.	Закріплювати уміння орієнтуватися у просторі, використовуючи слова: <i>за, між, перед, поміж, поруч.</i>	Орієнтується на аркуші паперу.
Використання слів, що позначають просторові уявлення у розповідях про вулицю, дитячий садок, кімнату.	Удосконалювати орієнтацію на аркуші паперу. (<i>Намалюй сонечко зверху зліва. Квіточку намалюй внизу справа. Будиночок намалюй посередині. Поруч з будиночком намалюй собачку.</i>)	Визначає предмети відносно себе.
Пригадування раніше вивченого матеріалу.	Вправляти у визначені предметів відносно себе. (<i>З якого боку від тебе стоїть стілець? Між кім стоїш ти в ряду.</i>)	Знає і розуміє, нову лексику (математичних понять), вживає її в розповідях про вулицю, дитячий садок, кімнату.
Зміна знаходження речей у просторі, слова: <i>вище, нижче, збоку.</i>	Збагачувати знання дитини новою лексикою (математичних понять), вживаючи її у розповіді (в доступній формі для дитини) про вулицю, дитячий садок, кімнату. Розвивати сприймання дитиною мовлення вихователя на слухо-зоровій основі.	Може сприймати мовлення вихователя на слухо-зоровій основі.
Визначення зміни	Привчати до пригадування раніше вивченого матеріалу. (<i>Пригадай, як ми називали цю твою руку?</i>)	Усвідомлює зміну знаходження речей у

<p>в розміщенні предметів в просторі: внизу – вгорі, праворуч – ліворуч, за – перед, на – під, попереду – позаду.</p> <p>Відносність положення предметів у просторі, їх переміщення.</p>	<p>Практикувати зміну знаходження речей у просторі закріплюючи просторові поняття і використовуючи слова: <i>вище, нижче, збоку</i>.</p> <p>Спираючись на практичні дії з переміщенням предметів у просторі активізувати орієнтацію дітей у просторі, пригадування необхідних слів та їх вживання (знання словесних і жестових позначень цих понять).</p> <p>Привчати до виконання завдань вихователя під його контролем та самостійно.</p> <p>Заохочення до активності, зосередженості в процесі самостійної роботи та її коментування.</p> <p>Удосконалювати дитяче розуміння про відносність положення предметів у просторі, їх переміщення. (<i>Ігри «Унизу – угорі», «Де лежить?», «Доручення» тощо</i>).</p> <p>Працювати над вміннями висловлювати свої враження за допомогою вихователя - словесно та з допомогою природних жестів.</p>	<p>просторі і використовує слова: <i>вище, нижче, збоку</i>. Розуміє відносність місцезнаходження предметів у просторі, вживає необхідні слова та жести просторового відношення переміщених предметів.</p> <p>Може бути активним, зосередженим в процесі самостійної роботи та її коментування.</p> <p>Висловлює свої враження за допомогою вихователя словесно та з допомогою природних жестів.</p>
--	---	--

Орієнтування в часі

<p>Характерні часові ознаки доби.</p> <p>Послідовність зміни часу доби: ранок, день, вечір, ніч</p> <p>Розрізнення та засвоєння понять: спочатку, потім.</p>	<p>Збагачувати поняття характерних часових ознак і послідовності зміни часу доби: ранок, день, вечір, ніч.</p> <p>Вправляти в розрізненні та засвоєнні понять: спочатку, потім. (<i>Самостійне та за допомогою вихователя, розкладання серії картинок пов'язаних з діяльністю людини на протязі доби в логічній послідовності (спочатку, потім)</i>).</p> <p>Заохочувати до активності, зосередженості в процесі самостійної роботи.</p>	<p>Знає послідовність зміни часу доби та їх часові ознаки.</p> <p>Розуміє та розрізняє поняття: спочатку, потім.</p> <p>Знає коли люди прокидаються, коли лягають спати і т. ін..</p>
--	--	---

<p>Заняття людей в різний час доби.</p>	<p>Збагачувати знання дітей заняттями людей в різний час доби. <i>(Драматизація послідовності подій, яку розклала сама дитина (у разі, якщо картинки розкладені невірною, дитина діє так, як вона розклала картинки).</i></p>	
<p>Сприймання на слуховій основі слів: ранок, день, вечір, ніч, спочатку, потім.</p>	<p>Автоматизувати сприймання на слуховій основі найбільш вживаних знайомих слів: ранок, день, вечір, ніч, спочатку, потім.</p>	<p>Впізнає на слухозоровій, або слуховій основі знайомі слова: ранок, день, вечір, ніч, спочатку, потім.</p>
<p>Обговорення подій, що відбувалися в певний час доби.</p>	<p>Заохочувати до активності в обговоренні подій, що відбувалися в певний час доби.</p>	<p>Приймає участь в обговоренні подій, що відбувалися в певний час доби.</p>
<p>Використання слів: сьогодні, завтра, вчора.</p>	<p>Закріплювати уміння правильно за смислом використовувати слова, що означають часові відношення: ранок, день, вечір, ніч, сьогодні, завтра, вчора.</p>	<p>Правильно використовує слова, що означають часові відношення.</p>
<p>Послідовність днів тижня.</p>	<p>Закріплювати знання послідовності днів тижня. <i>(Усвідомлення змін днів тижня, використовуючи календар погоди.)</i></p>	<p>Знає послідовності днів тижня.</p>
<p>Розрізнення понять: сьогодні, вчора, завтра, було, тепер, буде, потім.</p>	<p>Формувати розрізнення понять: сьогодні, вчора, завтра, було, тепер, буде, потім.</p>	<p>Розрізняє поняття: сьогодні, вчора, завтра, було, тепер, буде, потім.</p>
<p>На основі засвоєних складоритмів оформлення спостережень словом, словосполученням, реченням.</p>	<p>Привчати до оформлення спостереження словом, словосполученням, реченням на основі засвоєних складоритмів. <i>(Який сьогодні день? – Сьогодні вівторок (користуючись календарем погоди). яка погода була вчора? Що ти робиш зараз? Що ти будеш робити потім?).</i></p>	<p>Оформлює свої спостереження словом, словосполученням, реченням на основі засвоєних складоритмів та з допомогою жестової мови.</p>
<p>Пригадування власної участі в тому, що відбувалося на протязі тижня.</p>	<p>Розвивати пам'ять на матеріалі пригадування власної участі в тому, що відбувалося на протязі тижня. <i>(В який день тижня ходили на екскурсію? (чергував(ла), хворів(ла) і т. ін..)</i></p>	<p>Відтворює події, які відбувалися на протязі тижня.</p>
	<p>Сприяти через ігрову діяльність поглибленню знань часових</p>	<p>З власного життєвого</p>

<p>Сприймання мовлення на слухо-зоровій основі.</p> <p>Пори року: зима, весна, літо, осінь.</p> <p>Ознаки пір року.</p> <p>Місяці року та їх назви.</p> <p>Місяці кожної пори року.</p> <p>Сприймання, розуміння і розрізнення значень слів, що позначають категорії часу.</p> <p>Послідовність й причино-залежність явищ в різні пори року.</p> <p>Часи доби в різні пори року.</p>	<p>відносин, набутих у навчально-виховному процесі і власному життєвому досвіді. (<i>Складемо календар. Шикуймося за днями тижня.</i>)</p> <p>Збуджувати виявлення інтересу до змісту ігри, завдань, запитань вихователя, активної участі у грі, виконанні завдань, у пошуках відповіді на запитання.</p> <p>Розвивати сприймання мовлення вихователя на слухо-зоровій основі.</p> <p>Закріплювати знання назв пір року: зима, весна, літо, осінь. (<i>Називання пір року за картинками.</i>)</p> <p>Розширювати формування ознак пір року. (<i>Які квіти зацвітають весною? Коли жовкне листя? Коли на вулиці найхолодніше? І т. д.</i>)</p> <p>Розвивати увагу під час виконання завдань вихователя.</p> <p>Ознайомлювати з місяцями року та їх назвами.</p> <p>Виокремлювати місяці до кожної пори року. (<i>Кожна пора року має три місяці. Зимові місяці: грудень, січень, лютий. Це найхолодніші місяці року.</i>)</p> <p>Удосконалювати сприймання, розуміння і розрізнення значень слів, що позначають категорії часу. (<i>Проведення екскурсій в різні пори року.</i>)</p> <p>Навчати визначенню не лише послідовності, але й причино-залежності явищ в тих випадках, коли вони добре виражені. (<i>Розкладання картинок в послідовності, яка показує причинний зв'язок явищ. Від літа</i></p>	<p>досвіду робить висновки про часові відносини.</p> <p>Приймає активну участь в ігровій діяльності, виконанні завдань, пошуках відповіді на запитання.</p> <p>Знає назви пір року, та розрізняє їх на картинках.</p> <p>Ознайомлений з ознаками пір року.</p> <p>Ознайомлений з назвами місяців року.</p> <p>З допомогою вихователя виокремлює місяці до кожної пори року.</p> <p>Розуміє і розрізняє значення слів, що позначають категорії часу.</p> <p>Визначає причино-залежність явищ коли вони добре виражені.</p>
--	---	---

<p>Спостереження і обговорення ознак різних часових відрізків в різні пори року.</p>	<p><i>до осені, від осені до зими.)</i> Розвивати уточнення уявлень дітей про час доби в різні пори року. <i>(День зимою короткий, а літом довгий. Взимку вечір настає рано. І т. ін..)</i></p>	<p>Може визначити час доби в різні пори року.</p>
<p>Обговорення подій, що відбувалися в певний час доби, чи в певну пору року</p>	<p>Звертати увагу на часові зміни шляхом спостереження і обговорення ознак різних часових відрізків (ранок, день, вечір, ніч) в різні пори року. <i>(Коли починає ввечері темніти влітку? А коли темніє взимку? Коли ти прокидаєшся вранці взимку, на вулиці світло чи темно? А коли ти прокидаєшся вранці влітку, то на вулиці світло чи темно?)</i></p>	<p>Виявляє активність в обговоренні матеріалу, подій, що відбувалися в певний час доби, чи в певну пору року.</p>
<p>Навички самоконтролю під час мовлення.</p>	<p>Сприяти активності дітей в обговоренні матеріалу який вивчається, або закріплюється, подій, що відбувалися в певний час доби, чи в певну пору року. <i>(Взимку холодно, падає сніг. Діти катаються на ковзанах, санчатах. Влітку тепло, сонечко світить і нагріває землю. Діти купаються в річках і загорають.)</i></p>	<p>Набуває навички самоконтролю під час мовлення.</p>
<p>Співвіднесенням пір року.</p>	<p>Формувати у дітей навички самоконтролю під час мовлення.</p>	<p>Може співвідносити пори року.</p>
<p>Уявлення про рік.</p>	<p>Привчати до виконання завдань вихователя під його контролем та самостійно.</p>	<p>Може співвідносити пори року.</p>
<p>Сприймання мовлення на слуховій, слухозоровій основі та омовлення свого мислення.</p>	<p>Працювати над співвіднесенням пір року. Формувати уявлення дитини про рік. <i>(Розповідати, що рік складається з 4 пір року. В кожній порі року три місяці. Всього в році 12 місяців.)</i></p>	<p>Має уявлення про рік.</p>
<p>Розвиток пам'яті через запам'ятовування назв місяців року та пригадування</p>	<p>Привчати до сприймання мовлення на слуховій, слухозоровій основі та омовлення свого мислення (при необхідності з використанням жестової мови).</p>	<p>Омовлює свої думки за допомогою словесної та жестової мов.</p>

<p>раніше вивченого.</p> <p>Усвідомлення власного віку.</p> <p>Оформлення знань у слові, словосполученні, реченні на основі засвоєних складоритмів.</p> <p>Омовлення своїх дій в межах категорій часу.</p>	<p>Розвиток пам'яті через запам'ятовування назв місяців року та пригадування раніше вивченого матеріалу.</p> <p>З метою усвідомлення дитиною кінця і початку року пригадати свято Нового року. <i>(Розглядання ілюстрацій, бесіда про свято (що роблять на свято, подарунки, особливості одягу).</i></p> <p>Формування усвідомлення власного віку дитиною. День народження дитини.</p> <p>Привчати до оформлення дитиною своїх знань у слові, словосполученні, реченні на основі засвоєних складоритмів. <i>(Скільки тобі років? Назви пори року. Що сьогодні робили? Який сьогодні день? Яка зараз пора року? і т. д.)</i></p> <p>Розвиток слухового сприймання на матеріалі слів, що позначають категорії часу.</p> <p>Формувати вміння розповідати про свої дії в межах категорій часу. <i>(Вчора я грався з пожежною машиною. Влітку я їздив на річку купатися. Взимку я буду кататися на санчатах. І т. д.)</i></p>	<p>Знає назви місяців року (за допомогою вихователя).</p> <p>Усвідомлює поняття кінця і початку року.</p> <p>Знає свій вік, розуміє поняття «День народження».</p> <p>Може давати відповіді на запитання словесно, допомагаючи собі при необхідності жестами.</p> <p>Розповідає про свої дії в межах категорій часу.</p>
<p>Геометричні фігури</p>		
<p>Назви плоских геометричних фігур: круг, квадрат, овал, прямокутник, трикутник.</p> <p>Обстеження і порівняння геометричних фігур дотиково-пошуковим шляхом.</p>	<p>Розвивати пам'ять на матеріалі пригадування назв плоских геометричних фігур: <i>круг, квадрат, овал, прямокутник, трикутник.</i></p> <p>Закріплювати вміння обстежувати і порівнювати геометричні фігури дотиково-пошуковим шляхом.</p> <p>З метою усвідомлення дітьми форм геометричних фігур: круг і квадрат вправляти у прикладанні площинних форм круга і квадрата до відповідних прорізів у стінах</p>	<p>Знає назви плоских геометричних фігур: круг, квадрат, овал, прямокутник, трикутник.</p> <p>Може обстежувати, прикладати і порівнювати геометричні фігури.</p> <p>Знає різницю між</p>

<p>Прикладання, накладання, обведення, замальовування площинних форм геометричних фігур.</p> <p>Складоритми слів: квадрат, прямокутник, трикутник, круг, овал.</p> <p>Відтворення слів на основі складоритмів та з пам'яті</p> <p>Виділення форми в предметах і групування предметів за формою.</p> <p>Порівняння предметів за визначеною формою.</p> <p>Знаходження певної геометричної фігури серед багатьох інших площинних фігур.</p> <p>Сприймання, розуміння і розрізнення значень слів, що позначають назви геометричних</p>	<p>будиночка. (Гра «Закрий віконечко»).</p> <p>Сприяти закріпленню розуміння понять різних плоских геометричних фігур методами: <i>накладання, обведення, замальовування.</i></p> <p>Заохочувати до засвоєння складоритмів слів: квадрат, прямокутник, трикутник, круг, овал.</p> <p>Привчати до відтворення слів на основі складоритмів та з пам'яті. Привчати прикладати площинні геометричні фігури до різних об'ємних предметів, визначаючи схожість цих фігур. (Гра «Кожній фігурі своє місце»)</p> <p>Розвивати вміння виділяти форму в предметах і групувати предмети за формою. (Гра «Знайди предмети схожі на квадрат»)</p> <p>Удосконалювати вміння порівнювати предмети за визначеною формою, знаходити схожі геометричні фігури. (Яка іграшка схожа на трикутник, круг...? При грі в лото-вкладки, замальовувати предмет або його частини з орієнтуванням на окремі геометричні фігури.)</p> <p>Закріплювати вміння знаходити серед багатьох площинних геометричних фігур певну фігуру, називати її. (Гра «Доміно фігур»)</p> <p>Виховувати у дітей бажання та уміння дотримуватися правил гри. Розвивати сприймання, розуміння і розрізнення значень слів, що позначають назви геометричних фігур.</p> <p>Удосконалювати вміння виділяти форму конкретних предметів у довкіллі, використовуючи за</p>	<p>геометричними фігурами, використовує методи: накладання, обведення, замальовування.</p> <p>Ознайомлений із складоритмом слів: квадрат, прямокутник, трикутник, круг, овал і намагається їх відтворювати з пам'яті.</p> <p>Виділяє форму в предметах і групує предмети за формою.</p> <p>Порівнює предмети за визначеною формою, знаходить схожі геометричні фігури.</p> <p>Знаходить серед багатьох площинних геометричних фігур певну фігуру, називає її.</p> <p>Під час гри дотримується її правил.</p> <p>Може виділити форму конкретного предмету у довкіллі,</p>
---	--	--

<p>фігур.</p> <p>Виділення форм різних предметів у довкіллі, використовуючи за зразок геометричні фігури.</p> <p>Складання орнаменту з окремих геометричних фігур.</p> <p>Розвиток уваги.</p> <p>Сприймання на слуховій основі назв геометричних фігур.</p> <p>Співвіднесення об'ємної і площинної форми геометричних фігур.</p> <p>Зіставлення предметів за формою, у яких є кути і прямі сторони.</p> <p>Виділення і розрізнення форм предметів.</p>	<p>зразок геометричні фігури. (<i>«Знайди предмет такої самої форми»</i>)</p> <p>Сприяти через дидактичні ігри поглибленню знань і вмінь дітей розрізнення геометричних форм, знання про які були набуті у навчально-виховному процесі та власному життєвому досвіді. Заохочувати до складання орнаменту з окремих геометричних фігур, використовуючи прийом накладання кожної фігури на її контурне зображення, геометричні фігури позначати словесно. (Гра <i>«Викладання орнаменту за малюнком»</i>)</p> <p>Збуджувати виявлення інтересу до змісту завдань вихователя й активної участі у пошуках їх виконання.</p> <p>Привчати виконувати завдання вихователя під його контролем та самостійно, розвивати увагу під час виконання завдань.</p> <p>Автоматизація сприймання на слуховій основі назв плоских геометричних фігур.</p> <p>Заохочувати, на матеріалі пригадування, впізнавати, називати і розрізняти назви об'ємних геометричних фігур: <i>куб, куля, цеглина (паралелепіпед), циліндр.</i></p> <p>Вправляти у зіставленні предметів за формою, у яких є кути і прямі сторони (куб, квадрат, паралелепіпед (брусок), прямокутник, трикутник), і предметів, у яких немає кутів (куля, круг, циліндр, овал).</p> <p>Навчати виділенню і розрізненню форм предметів: куля, круг, куб,</p>	<p>використовуючи за зразок геометричні фігури.</p> <p>Розрізняє геометричні форми, знання про які були набуті у навчально-виховному процесі та власному життєвому досвіді.</p> <p>Складає орнамент з окремих геометричних фігур, геометричні фігури (за можливостями) позначає словесно.</p> <p>Виявляє інтерес до змісту завдань вихователя і приймає активну участь у пошуках їх виконання.</p> <p>Сприймає на слуховій основі назв плоских геометричних фігур.</p> <p>Знає назви об'ємних геометричних фігур: куб, куля, цеглина (паралелепіпед), циліндр.</p> <p>Впізнає, називає (за можливостями) і розрізняє назви об'ємних геометричних фігур.</p> <p>Порівнює предмети за формою, у яких є кути і прямі сторони</p>
--	--	---

Дії з предметами та дидактичними іграшками.	квадрат, овал, прямокутник, трикутник, цеглина (паралелепіпед), циліндр. (Гра «На що схоже?»)	з предметами, у яких немає кутів.
Розрізнення геометричних форми, які значно відрізняються одна від одної, та схожі між собою.	Розвивати уміння здійснювати різноманітні дії з предметами та дидактичними іграшками схожими на геометричні фігури. Формувати уміння розпізнавати форми, які значно відрізняються одна від одної, та схожі між собою: кулю - круг, куб - квадрат, прямокутник - цеглину, трикутник - циліндр. (Гра «Впізнай на дотик», «Поклади правильно»)	Виділяє і розрізняє форми предметів за об'ємними геометричними фігурами.
Орієнтація на різні властивості предметів при виконанні ігрових завдань з іграшками геометричних форм.	Здійснює різноманітні дії з предметами та дидактичними іграшками. Розпізнає форми, які значно відрізняються одна від одної, та схожі між собою.	Здійснює різноманітні дії з предметами та дидактичними іграшками. Розпізнає форми, які значно відрізняються одна від одної, та схожі між собою.
Збирання багатомісних іграшок.	Вчити орієнтуватися на різні властивості предметів при виконанні ігрових завдань з дидактичними іграшками геометричних форм. (М'яч схожий на кулю, він котиться. Прямокутник схожий на цеглину. З цеглин будують будинки.)	Виконує ігрові завдання з дидактичними іграшками геометричних форм.
Розвивати зорове сприймання. (Розрізняти, співвідносити геометричні фігури за величиною.)	Вправляти у самостійному збиранні, шляхом зорового співвіднесення, багатомісних іграшок. (Гри «збери велику пірамідку», «Кубики вкладки» тощо.)	Самостійно збирає шляхом зорового співвіднесення, багатомісних іграшок.
Заохочувати до активності, привчати до зосередженості в процесі самостійної роботи.	Удосконалювати прийоми обстеження предметів з метою закріплення уявлень про, форму геометричних фігур.	Активний, зосереджений в процесі самостійної роботи.
Удосконалювати прийоми обстеження предметів з метою закріплення уявлень про, форму геометричних фігур.	Практикувати співвіднесення об'єкту зі зразком, зі словом-назвою на основі зорово-тактильного і тактильного обстеження. (Гра «Відгадай, що	Співвідносить об'єкти зі зразком, зі словом-назвою на основі зорово-тактильного і тактильного

<p>фігур.</p> <p>Підбір парних геометричних фігур з множини.</p> <p>Підбір геометричних фігур за словом-назвою.</p> <p>Виділення форми в предметах і групування предметів за формою.</p> <p>Розпізнавання подібних форм геометричних фігур та форм, які значно відрізняються одна від одної.</p> <p>Порівняння картинки з кресленням предмету.</p> <p>Складоритм слів: куб, квадрат, прямокутник, циліндр, трикутник, куля, круг, трикутник, овал.</p> <p>Групування предметів за формою без урахування</p>	<p>це»)</p> <p>Вчити відновлювати цілісний образ предмету при складанні геометричних фігур з дерев'яного конструктора з орієнтуванням на картинку. (<i>Склади будинок (машину) і т. ін..</i>)</p> <p>Сприяти через дидактичні ігри поглибленню знань і вмінь дітей, набутих у навчально-виховному процесі і власному життєвому досвіді.</p> <p>Привчати добирати парні геометричні фігури з множини. (Гра <i>«Поклади кожну геометричну фігуру на місце»</i>)</p> <p>Вчити за словом-назвою вибирати геометричні фігури.</p> <p>Розвивати вміння виділяти форму в предметах і групувати предмети за формою. (<i>Розвивати уміння прошивувати об'ємні фігури у відповідні прорізи</i>).</p> <p>Удосконалювати уміння розпізнавати подібні форми геометричних фігур та форми, які значно відрізняються одна від одної (Ігри <i>«Впізнай на дотик»</i>, <i>«Впізнай за описом»</i>, <i>«Збери машину і опиши»</i>).</p> <p>Вчити порівнювати картинку з кресленням предмету. (<i>Визнач відмінності та схожості частин будинку.</i>)</p> <p>Продовжувати вправляти у засвоєнні складоритмів слів: куб, квадрат, прямокутник, циліндр, трикутник, куля, круг, трикутник, овал.</p> <p>Формувати навички самоконтролю під час мовлення.</p> <p>Закріплювати уміння групувати предмети за формою, удосконалювати прийоми</p>	<p>обстеження.</p> <p>Відновлює цілісний образ предмету при складанні геометричних фігур з орієнтуванням на картинку.</p> <p>Вміє добирати парні геометричні фігури з множини.</p> <p>Може за словом-назвою вибирати геометричні фігури. Виділяє форму в предметах і групує предмети за формою.</p> <p>Розпізнає подібні форми геометричних фігур.</p> <p>Порівнює картинку з кресленням предмету.</p> <p>Розпізнає складоритм слів: куб, квадрат, прямокутник, циліндр, трикутник, куля, круг, трикутник, овал.</p> <p>Групує предмети за формою.</p>
---	--	--

<p>призначення та інших ознак.</p> <p>Розвиток слухового сприймання. Розвиток пам'яті. Відтворення слів на основі складоритмів та з пам'яті.</p> <p>Співвіднесення площинних та об'ємних форм геометричних фігур.</p> <p>Уміння виділяти ознаки і властивості предметів за геометричними формами.</p> <p>Узагальнення предметів за їх формою.</p> <p>Групування предметів за формою відповідно до геометричного зразка.</p> <p>Групування предметів за формою без урахування їх призначення та якості.</p> <p>Підбір площинних деталей до зразка</p>	<p>обстеження предметів з метою закріплення уявлень про, форму геометричних фігур без урахування призначення та інших ознак. (Ігри «Лото», «Хто перший?» тощо.)</p> <p>Розвиток слухового сприймання на матеріалі слів, що позначають назви геометричних фігур.</p> <p>Розвиток пам'яті через запам'ятовування назв об'ємних геометричних фігур.</p> <p>Вправляти у відтворенні слів на основі складоритмів та з пам'яті. З метою усвідомлення площинних та об'ємних форм геометричних фігур продовжувати вправляти у їх співвіднесенні (Іри «Цікава коробочка», «У кого такий самий?»)</p> <p>Привчати до сприймання мовлення вихователя на слухозоровій основі.</p> <p>Розвивати зорово-тактильні відчуття, мисленнєві операції аналізу, та синтезу уміння виділяти ознаки і властивості предметів за геометричними формами та орієнтуватися на них. (<i>Які геометричні фігури мають кути, прями сторони? Назви предмети у яких немає кутів, прямих сторін?</i>)</p> <p>Розширювати та закріплювати вміння співставляти й узагальнювати предмети за їх формою. (<i>Гра «Предмет і форма»</i>)</p> <p>Привчати групувати предмети за формою відповідно до геометричного зразка. (<i>Гра «Добери за формою»</i>)</p> <p>Розвиток уміння групувати предмети за формою без</p>	<p>Має уявлення про, форму геометричних фігур без урахування призначення та інших ознак.</p> <p>Відтворює назви геометричних фігур на основі складоритмів та з пам'яті.</p> <p>Сприймає мовлення вихователя (знайомих слів) на слухозоровій основі.</p> <p>Виділяє ознаки і властивості предметів за геометричними формами та орієнтується на них.</p> <p>Може співставляти й узагальнювати предмети за їх формою.</p> <p>Групує предмети за формою відповідно до геометричного зразка без</p>
--	---	--

<p>двох геометричних величин. Співвіднесення об'єктів за величиною.</p> <p>Обговорення виконання завдань. Співвіднесення декількох предметів за одним геометричним зразком.</p> <p>Узагальнення предметів за формою. Омовлення дій з предметами геометричної форми. Навички самоконтролю, самооцінки та виправлення помилок. Словесно-логічне мислення.</p>	<p>урахування їх призначення та якості (кольору, величини). (Гра «Побудуємо будинок»)</p> <p>Вчити добирати площинні деталі до зразка двох геометричних величин, (дах, двері, вікна тощо). (Гра «Добери правильно»)</p> <p>Вчити складати з набору об'ємних геометричних фігур різні предмети, об'єкти, з наступним їх називанням. (Ігри «З яких фігур складається предмет?», «Різні будинки»)</p> <p>Привчати до активного обговорення виконання завдань, участі в іграх.</p> <p>Удосконалювати вміння співвідносити декілька предметів з одним геометричним зразком. (Гра «Що лежить в мішечку?»)</p> <p>Формувати уміння самостійно визначати і називати форму предмета, підводити до узагальнення предметів за формою. (Гра «Знайди однакові»)</p> <p>Формувати вміння розповідати про свої дії з предметами. Активізувати мовленнєву діяльність. Виховувати зосередженість, працездатність, навички самоконтролю, самооцінки та звички знаходити помилки у власній роботі та виправляти їх. Розвивати словесно-логічне мислення.</p>	<p>урахування їх призначення та якості. Добирає площинні деталі до зразка (самостійно та з допомогою вихователя) двох геометричних величин. Складає з набору об'ємних геометричних фігур різні предмети, об'єкти, з наступним їх називанням. Приймає участь в обговоренні виконання завдань. Співвідносить декілька предметів з одним геометричним зразком. Визначає і називає форму предмета, узагальнює предмети за формою. Може словесно та за допомогою жестів розповідати про свої дії з предметами. Має навички самоконтролю, самооцінки та звички знаходити помилки у власній роботі та виправляти їх.</p>
Числа та лічба		
<p>Утворення числового ряду в межах 5.</p>	<p>З метою поглиблення та закріплення розуміння дітьми складу числа повторити утворення числового ряду в межах 5. (1 і 1 буде 2, $1+1=2$; $2+1=3$, $1+1+1=3$, $2+1=3$;</p>	<p>Знає та розуміє як утворюється склад числа та числовий ряд в межах 5.</p>

<p>Співвідношення кількості предметів з кількістю пальців.</p>	<p>$1+1+1+1=4$, $2+2=4$, $3+1=4$; $1+1+1+1+1=5$, $2+2+1=5$, $3+2=5$, $4+1=5$)</p>	<p>Співвідносить кількість предметів з кількістю пальців.</p>
<p>Уявлення про склад числа з використанням різних груп однорідних предметів.</p>	<p>Привчати до використання співвідношення кількості предметів з кількістю пальців (в межах 5). <i>(Називати числа по порядку, послідовно вказуючи на предмети, розташовані в ряд (торкаючись пальчиком.)</i></p>	<p>Співвідносить склад числа з різними групами однорідних предметів.</p>
<p>Сприймання на слуховій основі назв чисел.</p>	<p>Розвивати здатність до перенесення уявлень про склад числа з використанням різних груп однорідних предметів. <i>(Два помідори, три кабачки, чотири буряки, п'ять цибулин.)</i></p>	<p>Сприймає на слуховій, слухозоровій основі назви чисел: один, два, три, чотири, п'ять.</p>
<p>Розвиток пам'яті. Співвіднесення кількості предметів кількістю пальців. Відтворення назв чисел на основі складоритмів та з пам'яті.</p>	<p>Автоматизація сприймання на слух назв чисел: один, два, три, чотири, п'ять. Розвивати пам'ять на матеріалі пригадування назв чисел та їхнього утворення. Удосконалювати співвіднесення кількості предметів в межах 5 з кількістю пальців. Вправляти у відтворенні назв чисел на основі складоритмів та з пам'яті.</p>	<p>Відтворює назви чисел на основі складоритмів та з пам'яті.</p>
<p>Виділення підсумкового числа. Співвіднесення чисел і певної кількості предметів.</p>	<p>Формувати навички самоконтролю під час мовлення. Привчати відносити останнє число до усієї групи предметів, тобто виділяти підсумкове число. <i>(Всього п'ять іграшок.)</i></p>	<p>Набуває навички самоконтролю під час мовлення. Відносить останнє число до усієї групи предметів, тобто виділяє підсумкове число.</p>
<p>Розкладання множин.</p>	<p>Закріплювати співвіднесення чисел на табличках з певною кількістю предметів. З метою поглиблення та закріплення розуміння дітьми складу числа:</p>	<p>Співвідносить числа на табличках з певною кількістю предметів.</p>
<p>Складання чисел з різних груп.</p>	<p>- учити розкладати множини, що складаються з 2, 3, 4, 5 предметів на групи, підкладаючи до них</p>	<p>Вміє розкладати множини, що</p>

<p>Самостійне виконання завдань.</p> <p>Дії з предметами.</p> <p>Лічба та формування відповідей на питання «Скільки?».</p> <p>Омовлення дій з числами.</p> <p>Прояви активності в обговоренні виконання завдання.</p> <p>Числа і цифри: 6, 7, 8, 9, 10.</p> <p>Дії з предметами в межах 6, 7 (8, 9, 10).</p> <p>Співвідношення кількості предметів з кількістю пальців в межах 6, 7 (8, 9, 10).</p> <p>Утворення чисел: 6, 7 (8, 9, 10).</p>	<p>відповідні цифри; - скласти число з різних груп: 2 дорівнює 1 і 1; $3=1+1+1=2+1=1+2$; $4=1+1+1+1=1+1+2=2+2$; $5=1+1+1+1+1=2+1+1+1=2+2+1=3+1+1=2+3$ і т. ін.</p> <p>Заохочувати до виконання завдань вихователя під його контролем та самостійно.</p> <p>Формувати і розвивати уміння здійснювати різноманітні дії з предметами та дидактичними іграшками.</p> <p>Удосконалювати вміння лічити і відповідати на питання «Скільки?».</p> <p><i>(До 3-х каштанів докласти ще 1 каштан. Скільки стало?)</i></p> <p>Збуджувати виявлення інтересу до змісту завдань вихователя, активної участь у пошуках вирішення цих завдань.</p> <p>Формувати вміння розповідати про свої дії з числами. <i>(Щоб отримати число три необхідно до одного додати один і ще раз додати один. Отримаємо число три.)</i></p> <p>Привчати до активності в обговоренні виконання завдання.</p> <p>Ознайомити з числами і цифрами 6, 7(по можливості 8, 9,10).</p> <p>Формувати уявлення про числа 6, 7 (за можливостями дитини числами 8,9,10) на основі дій з предметами. <i>(Візьми 5 шишок до них доклади ще одну шишку. У нас стало 6 шишок. Показати число і цифру 6 на таблиці.)</i></p> <p>Працювати над співвідношенням кількості предметів з кількістю пальців в межах 6, 7 (8, 9, 10).</p> <p>З метою поглиблення та</p>	<p>складаються з 2, 3, 4, 5 предметів на групи, підкладаючи до них відповідні цифри.</p> <p>Може скласти число з різних груп</p> <p>Виконує завдання вихователя під його контролем та самостійно.</p> <p>Може здійснювати різноманітні дії з предметами та дидактичними іграшками.</p> <p>Вміє лічити і відповідати на питання «Скільки?».</p> <p>Виявляє інтерес до змісту завдань вихователя, приймає активну участь у пошуках вирішення цих завдань.</p> <p>Може (за можливостями, використовуючи словесну та жестову мову) розповідати про свої дії з числами.</p> <p>На основі дій з предметами має уявлення про числа і цифри 6, 7(по можливості 8, 9,10).</p> <p>Співвідносить кількість предметів з кількістю пальців в межах 6, 7 (8, 9, 10).</p>
--	--	--

<p>Універсальність складу числа.</p> <p>Співвіднесення числа з певною кількістю предметів.</p> <p>Групування предметів за кількістю без урахування призначення та інших ознак.</p> <p>Набирання предметів з множини за словом, цифрою, за зразком.</p> <p>Сприймання розуміння і розрізнення значень слів на слухо-зоровій основі.</p> <p>Перерахунок усієї сукупності предметів у цілому, запитання "Скільки?".</p> <p>Глобальне (зорове) сприймання кількості предметів об'єднаних у групи.</p>	<p>закріплення розуміння дітьми складу чисел 6, 7, (8, 9, 10) аналізувати утворення їхнього числового ряду. <i>(Скільки шишок потрібно докласти до 5 щоб отримати число 6.)</i></p> <p>Практикувати використання груп однорідних предметів однакових за кількістю з метою усвідомлення універсальності складу числа.</p> <p>Привчати співвідносити числа з певною кількістю предметів. <i>(На табличці цифра 7. Під табличку необхідно підкласти 7 однакових предметів.)</i></p> <p>Формувати вміння групувати предмети за кількістю без урахування призначення та інших ознак. (Ігри «Лото», «Хто перший?» тощо.)</p> <p>Навчати вибирати предмети з множини за словом, цифрою, за зразком. <i>(Відклади 6 паличок. Дай три олівці.)</i></p> <p>Використовувати для навчання та закріплення рахунку слухове і тактильне сприйняття. <i>(Рахувати кількість звучань, або кількість предметів на дотик.)</i></p> <p>Удосконалювати і розвивати сприймання розуміння і розрізнення значень слів у мовленні вихователя на слухо-зоровій основі.</p> <p>Закріпляти вміння перерахунку визначених предметів <i>(Скільки кубиків?)</i> і усієї сукупності предметів у цілому <i>(Скільки усього іграшок?)</i>.</p> <p>Привчати до зосередженості, працездатності.</p> <p>Дбати про набуття дитиною навичок самоконтролю, самооцінки та звички знаходити</p>	<p>Знає та розуміє утворення числового ряду чисел 6, 7, (8, 9, 10).</p> <p>Розуміє універсальність складу числа.</p> <p>Співвідносить числа з певною кількістю предметів.</p> <p>Може групувати предмети за кількістю без урахування призначення та інших ознак.</p> <p>Вибирає предмети з множини за словом, цифрою, за зразком.</p> <p>Сприймає розуміє і розрізняє значення слів у мовленні вихователя на слухо-зоровій основі.</p> <p>Вміє перераховувати предмети і усю сукупність предметів у цілому.</p> <p>Набуває навички самоконтролю, самооцінки та звички</p>
---	---	---

<p>Виділення з множини певної кількості предметів, що мають різні властивості.</p>	<p>помилки у власній роботі та виправляти їх. Розвивати уміння та навички визначення кількості предметів, об'єднаних у групи, при їх глобальному сприйманні. Вправляти в уміннях виділяти з множини певну кількість предметів, що мають різні властивості. (<i>Візьми усі червоні ..., усі довгі ..., усі кулі, усі трикутники.</i>)</p>	<p>знаходити помилки у власній роботі та виправляти їх. Визначає кількість предметів при їх глобальному сприйманні.</p>
<p>Розкладання множин, що складаються з 2, 3, 4, 5, 6, 7, предметів на однакові групи.</p>	<p>Закріпляти склад чисел 6-7 (за можливостями 8, 9, 10). З метою усвідомлення та засвоєння складу числа розкладати множини, що складаються з 2, 3, 4, 5, 6, 7, предметів на однакові групи, підкладаючи до них відповідні цифри.</p>	<p>Може виділяти з множини певну кількість предметів, що мають різні властивості.</p>
<p>Складання числа з різних груп чисел.</p>	<p>Розвивати зорове сприймання, кінестетичні відчуття, мисленнєві операції аналізу, та синтезу.</p>	<p>Розкладає множини, що складаються з 2, 3, 4, 5, 6, 7, предметів на однакові групи та підкладає до них відповідні цифри.</p>
<p>Самостійна робота з аналізом числового ряду.</p>	<p>Працювати над вміннями складати число з різних груп: $5 = 1 + 1 + 1 + 1 + 1 = 1 + 2 + 2 = 2 + 1 + 1 + 1 = 3 + 2 = 3 + 1 + 1 = 2 + 3$.</p>	<p>Вміє складати число з різних груп.</p>
<p>Глобальне сприймання кількості предметів, об'єднаних у групи в межах 7-и без перерахунку та з називанням цього числа.</p>	<p>Розвивати активність, заохочувати до зосередженості в процесі самостійної роботи над аналізом числового ряду. Привчати до зорового сприймання (глобально) кількості предметів, об'єднаних у групи в межах 7-и (якщо дитина справляється до 10) без перерахунку та з називанням цього числа.</p>	<p>Виявляє зосередженість в процесі самостійної роботи над аналізом числового ряду. Глобально сприймає кількість предметів, об'єднаних у групи в межах 7-и (якщо дитина справляється до 10) без перерахунку та з називанням цього числа.</p>
<p>Операції об'єднання і роз'єднання кількості предметів.</p>	<p>Привчати дітей супроводжувати свою діяльність мовленням (за їхніми можливостями), при необхідності використовувати жестову мову.</p>	<p>Супроводжує свою діяльність мовленням</p>
<p>Відтворення з пам'яті виконаних дій.</p>	<p>Формувати у дітей вміння</p>	<p>Супроводжує свою діяльність мовленням</p>

<p>Знаходження місця числа в ряду, спираючись на конкретний матеріал.</p> <p>Математичні дії з числами, набуті у навчально-виховному процесі і на власному життєвому досвіді.</p> <p>Розмін монет в межах 5 (10).</p> <p>Назви монет.</p> <p>Узгодження в підсумковому числі числівника з іменником.</p> <p>Порядковий рахунок та називання чисел по порядку.</p>	<p>виконувати операції об'єднання і роз'єднання на предметах. Заохочувати до відтворення з пам'яті виконаних дій, повідомлення про дії, які буде виконувати, звітування про їх виконання.</p> <p>Навчати знаходити місце числа в ряду, спираючись на конкретний матеріал (<i>6 менше 7; 6 більше 5; 6 менше 7, але якщо додати 1, буде 7; 6 більше 5, якщо відняти (узяти) 1, буде 5</i>).</p> <p>Дбати про привчання до уважності під час виконання завдань.</p> <p>Вправляти дітей у об'єднанні та роз'єднанні предметів в межах 6-7 (до 10).</p> <p>Сприяти через дидактичні ігри поглибленню знань і вмінь дітей робити математичні дії з числами, набуті у навчально-виховному процесі і на власному життєвому досвіді.</p> <p>Ознайомлювати дітей з розміном монет в межах 5 (10). (3 коп.= 1коп.+ 1 коп.+ 1 коп.= 1 коп.+ 2 коп.; 5 коп.= 1 коп.+1 коп.+ 1 коп.+ 1 коп.+ 1 коп.= 1 коп.+ 1 коп. + 1коп + 2 коп.= 2 коп.+ 2 коп.+ 1 коп.; 2 коп.= 1 коп.+ 1 коп.).</p> <p>Розвивати пам'ять через запам'ятовування назв монет.</p> <p>Розвивати слухозорове сприймання на матеріалі найбільш знайомих слів та назв монет.</p> <p>Вчити узгодженню в підсумковому числі числівника з іменником. (<i>Шість копійок. До шістьох копійок. Чотири ляльки. Чотирьом лялькам.</i>).</p> <p>Працювати над розвитком умінь порядкового рахунку та умінь</p>	<p>(за можливостями). Може виконувати операції об'єднання і роз'єднання на предметах.</p> <p>Відтворює з пам'яті виконані дії, повідомляє про дії, які буде виконувати, звітує про їх виконання (за можливостями).</p> <p>Знаходить місце числа в ряду.</p> <p>Може бути уважним під час виконання завдань.</p> <p>Об'єднує та роз'єднує предмети в межах 6-7 (до 10).</p> <p>Вміє робити математичні дії з числами, які набув(ла) у навчально-виховному процесі і на власному життєвому досвіді.</p> <p>Вміє розмінювати монети в межах 5коп. (10 коп.).</p> <p>Знає назви монет. Сприймає на слухозоровій основі найбільш знайомі слова та назви монет. Може (намагається) узгоджувати в підсумковому числі числівник з іменником.</p>
---	---	--

<p>Утворення порядкових чисел.</p> <p>Відповіді на запитання «Скільки?» і «Котрий?».</p> <p>Омовлення дій з числами.</p> <p>Зворотній рахунок в межах 3, 4, 5, 6, 7 (до 10) який пов'язаний з дією віднімання.</p> <p>Розвиток пам'яті, лічба пряма і обернена. Рівність і</p>	<p>називати числа по порядку (за можливостями) в межах 7 (10). (Яким в ряду стоїть ведмедик?... ... Перший ведмедик, друга лялька, третьої зайчик, четвертим стоїть слоник, п'ятий півник, шоста машинка, сьомою стоїть мавпочка. Скільки всього іграшок стоїть в ряду? Всього в ряду стоїть сім іграшок. Яким в ряду стоїть хлопчик? Яка в ряду стоїть дівчинка?)</p> <p>Працювати над утворенням порядкових чисел методом додавання 1 до попереднього числа. (Першим стоїть Вова. За Вовою стане Толік. Яким він буде за рахунком? За Толиком стане Оля. Яка вона буде за рахунком у ряді?.)</p> <p>Закріплити вміння правильно відповідати на питання «Скільки?» і «Котрий?».</p> <p>Привчати до супроводження дій мовленням, слухо-зорове сприймання мовленнєвого матеріалу</p> <p>Познайомити дітей зі зворотним рахунком в межах 3, 4, 5, 6, 7 (до 10, якщо дитина справляється з завданням), яке пов'язане з дією віднімання. (Було 4 яблука. Ми заберемо 1 яблуко. Скільки стало яблук? Полічить. (Три яблука.) Тепер ми заберемо ще одне яблуко. Скільки стало яблук? Полічить (Два яблука) і т. д. тепер пригадаємо, скільки яблук у нас було спочатку? (Чотири) Вихователь викладає карточку з цифрою 4. Скільки у нас стало яблук коли ми забрали одне? (Три.)</p>	<p>Має уявлення про порядковий рахунок.</p> <p>Називає числа по порядку (за можливостями) в межах 7 (10).</p> <p>Має уявлення про утворення порядкових чисел методом додавання 1 до попереднього числа.</p> <p>Розуміє різницю між відповіддю на запитання «Скільки?» і відповіддю на запитання «Котрий?».</p> <p>Розуміє, що таке зворотній рахунок.</p> <p>Може зворотно рахувати за допомогою</p>
--	--	--

<p>нерівність груп предметів. Самостійний вибір найбільш зручного способу зіставлення об'єктів залежно від кількості, вираження результату порівняння в словесній формі. Перетворення нерівності в рівність. Ознайомлення зі знаками: + (додати), - (відняти), = (буде).</p> <p>Спряжене називання чисел, математичних знаків, монет тощо.</p>	<p><i>Вихователь викладає карточку з цифрою 3. І т. д. до 1.</i> <i>Прочитайте цифри на карточках які ми виклали: 4, 3, 2, 1. Це називається оберненою лічбою.)</i> Вправляти дітей у пригадуванні вивченого матеріалу (лічба пряма і обернена), розвиток пам'яті. Удосконалення та закріплення уявлень про рівність і нерівність груп предметів. Привчати до самостійного, найбільш зручного вибору способу зіставлення залежно від кількості об'єктів, їх властивостей, просторового розташування і виражати результат порівняння в словесній формі (за можливостями дитини) за допомогою вихователя та жестової мови. Навчати перетворювати нерівності в рівність в межах 6-7,(10) додаючи або віднімаючи 1 або 2 предмети. Ознайомити дітей зі знаками: + (додати), - (відняти), = (буде). Навчати фіксувати процес і результат операцій за допомогою розрізних цифр. Привчати до спряженого називання (за можливостями дитини та за допомогою жестової мови) чисел, математичних знаків, монет тощо. Дбати про засвоєння дітьми складоритму слів, словосполучень, фраз та відтворення на їх основі словесного матеріалу.</p>	<p>вихователя.</p> <p>Вміє лічити прямо і зворотньо (за допомогою).</p> <p>Розуміє рівність і нерівність груп предметів. Може вибирати зручний для себе спосіб зіставлення залежно від кількості об'єктів, їх властивостей, просторового розташування і виражати результат порівняння в словесній формі (за можливостями дитини). Вміє додавати або віднімати 1 або 2 предмети, утворюючи при цьому рівності.. Знає знаки: + (додати), - (відняти), = (буде). Фіксує процес і результат операцій за допомогою розрізних цифр. Вміє спряжено називати (за можливостями)) числа, математичні знаки, монети тощо.</p>
Ситуативно-практичні задачі		
Вирішення	Навчати вирішувати логічні	

<p>логічних (ситуативно-практичних) задач без перерахунку з пам'яті. Розвиток логічного мислення, зорового сприймання, мисленнєвих операцій, аналізу та синтезу. Поглиблення знань і вмінь дітей, набутих у навчально-виховному процесі та особистому життєвому досвіді.</p> <p>Використання предметів-замінників при розв'язанні задач. Здійснення різноманітних дій з предметами та дидактичними іграшками у відповідності до умов задачі, практичного здійснення операцій з числами.</p> <p>Відносність предметів.</p> <p>Відтворення умови задачі з пам'яті з опорою на</p>	<p>(ситуативно-практичні) задачі в межах 7-и (10), без перерахунку з пам'яті. <i>(У Тетянки було 2 чорних олівці. Один олівець вона дала Сашкові. Скільки чорних олівців залишилося у Тетянки?)</i> Розвивати логічне мислення, зорове сприймання, мисленнєві операції аналізу та синтезу. Сприяти через дидактичні ігри, ситуативні операції з числами вирішенню математичних задач, поглибленню знань і вмінь дітей, набутих у навчально-виховному процесі та особистому життєвому досвіді. <i>(За обідом всім принесли компот. Спочатку принесли 6 склянок компоту, а потім ще 2 склянки. Скільки всього склянок компоту принесли? Скільки дітей сьогодні обідало?)</i> Привчати до використання предметів-замінників при розв'язанні задач. <i>(Кружечки замість машин, палички замість яблук, каштани замість людей.)</i> Продовжувати розвивати уміння здійснювати різноманітні дії з предметами та дидактичними іграшками у відповідності до умов задачі, практично здійснювати операції з числами. Привчати до виконання завдань вихователя під час вирішення задач, під його контролем та самостійно. Продовжувати формувати уміння заміщеності об'єктів та удосконалювати розуміння відносності предметів (їх заміну). <i>(Ігри: «Наведи порядок», «Збери яблука», «Три ведмеді» тощо.)</i> Допомагати відтворювати умову задачі з пам'яті, заохочувати до її</p>	<p>Може вирішувати найпростіші ситуативно-практичні задачі в межах 7-и (10).</p> <p>Може ситуативно працювати з числами, вирішуючи нескладну задачу яка пов'язана з набуттям особистого життєвого досвіду.</p> <p>Розуміє та може використовувати предмети-замінники при розв'язанні задач.</p> <p>Вміє здійснювати різноманітні дії з предметами та дидактичними іграшками у відповідності до умов задачі, практично здійснює операції з числами.</p> <p>За допомогою вихователя відтворює</p>
---	---	---

<p>предмети замітники та без опори.</p> <p>Сприймання мовлення на слухо-зоровій основі.</p> <p>Словесно-логічна пам'ять.</p> <p>Складоритм назв чисел умови задачі та відтворення з пам'яті відповідного мовленнєвого матеріалу.</p> <p>Спряжене називання чисел умови задачі.</p> <p>Пригадування раніше вивченого матеріалу (лічба, пряма і обернена).</p> <p>Омовлення своїх дій за умовою задачі.</p> <p>Автоматизація сприймання на слух найбільш вживаних знайомих слів.</p> <p>Сприймання, розуміння і розрізнення значень слів, які складають умову задачі та питання до неї.</p> <p>Самоконтроль, знаходження помилки у власній</p>	<p>розв'язання з опорою на предмети замітники та без опори (з пам'яті). Розвивати сприймання мовлення вихователя на слухо-зоровій основі.</p> <p>Збуджувати виявлення інтересу до змісту задач, активної участі у пошуках відповіді до задачі.</p> <p>Розвивати словесно-логічну пам'ять.</p> <p>Вправляти у засвоєнні складоритмів назв чисел умови задачі та відтворення з пам'яті відповідного мовленнєвого матеріалу.</p> <p>Формувати навички самоконтролю під час мовлення.</p> <p>Привчати до спряженого називання чисел умови задачі та відтворення її з пам'яті.</p> <p>З метою спрощення рішення задач вправляти у пригадуванні раніше вивченого матеріалу (лічба, пряма і обернена).</p> <p>Закріплювати слухо-зорове сприймання назв чисел, умови задачі, питань-відповідей до задачі.</p> <p>Формувати вміння розповідати про свої дії за умовою задачі.</p> <p>Автоматизація сприймання на слух найбільш вживаних знайомих слів.</p> <p>Заохочувати дітей до активності під час обговорення умови задачі та її рішення.</p> <p>Удосконалювати сприймання, розуміння і розрізнення значень слів, які складають умову задачі та питання до неї.</p> <p>Привчати до уважності, зосередженості, працездатності під час виконання завдань вихователя.</p>	<p>умову задачі з пам'яті, вирішує її з опорою на предмети замітники, або з пам'яті.</p> <p>Сприймає мовлення вихователя (знайомих слів) на слухо-зоровій основі.</p> <p>Розрізняє складоритм назв чисел умови задачі та відтворює з пам'яті відповідний мовленнєвий матеріал (за своїми можливостями).</p> <p>Володіє навичками самоконтролю під час мовлення.</p> <p>Володіє прямою і оберненою лічбою в межах 7-и (10).</p> <p>Словесно та за допомогою жестів може розповісти про свої дії за умовою задачі.</p> <p>Проявляє активність, зацікавленість під час рішення задач.</p> <p>Сприймає (словесно, або жестово), розуміє</p>
--	--	---

роботі під час рішення задачі.	Закріпляти навички самоконтролю, самооцінки і звичку знаходити помилки у власній роботі та виправляти їх.	і розрізняє значення слів, які складають умову задачі та питання до неї.
--------------------------------	---	--

Розділ 3

СОЦІАЛЬНО-ОСОБИСТІСНИЙ РОЗВИТОК

Світлана Литовченко

Соціально-особистісний розвиток ми розглядаємо як багатогранний процес, який передбачає присвоєння культурних та моральних цінностей суспільства, формування особистісних якостей, що визначають взаємостосунки з іншими дітьми та дорослими, розвиток самосвідомості, усвідомлення свого місця у суспільстві. У такому контексті актуальними є поняття *соціалізація*, *соціальне виховання*.

Соціалізація особистості в дошкільному дитинстві – процес становлення дитини у взаємодії із соціальним оточенням, результат входження у світ конкретних соціальних зв'язків, оволодіння досвідом людських взаємин та конструювання власного образу світу.

Соціальне виховання розглядається як багатовимірний конструкт із виокремленням таких напрямів:

- сприяння адаптації дитини до умов життєдіяльності, тобто входження її в світ людських стосунків;
- сприяння розвитку самоусвідомлення, що дасть дитині можливість змінювати уявлення про себе та ставлення до себе;
- формування суб'єктивної життєвої позиції дитини.

Соціально компетентна дитина має розвинену потребу в контактах з іншими дітьми та дорослими, вона здатна регулювати власну поведінку та дії, їй притаманні моральні почуття співраді, співпереживання, готовності прийти на допомогу.

Соціально-особистісний розвиток дітей з особливими потребами останніми десятиріччями – один із пріоритетних напрямів спеціальної педагогіки. Сурдопедагогічна наука зосереджує увагу на особливостях соціально-особистісного розвитку дітей з порушеннями слуху.

Вивчення праць сурдопедагогів та психологів, присвячених соціальному розвитку дитини, дозволило виділити *фактори, важливі для соціального розвитку дитини старшого дошкільного віку:*

- ✓ сформованість ігрової діяльності;
- ✓ вміння взаємодіяти з однолітками;
- ✓ вміння взаємодіяти з дорослими;
- ✓ сформованість уявлень про оточуючий світ та про себе;
- ✓ рівень пізнавальної активності (допитливість, готовність до подолання труднощів тощо).

Соціально-особистісний розвиток дитини у процесі виховання та навчання носить багатоаспектний характер, охоплює різні сфери життя дитини та її стосунків із дорослими та однолітками. У соціальному вихованні можна виділити такі основні завдання:

- ✓ формування взаємодії та спілкування дитини з дорослими;
- ✓ розвиток спілкування дитини з однолітками та формування міжособистісних стосунків;
- ✓ розвиток сфери самосвідомості, формування образу самого себе.

Ці лінії соціального розвитку безпосередньо пов'язанні з формуванням моральних уявлень та етичних почуттів дитини, опануванням нормами поведінки, збагаченням її емоціональної сфери, розвитком та складанням особистісних якостей.

Сьогодні особливо актуальним напрямом соціально-особистісного розвитку дошкільників є залучення їх до національних культурних та

моральних цінностей, виховання любові до своєї країни, вивчення народних традицій українського народу.

Перший етап

Зміст <i>Що формуємо?</i>	Види діяльності <i>Як формуємо?</i>	Очікуванні результати <i>Що дитина може?</i>
<p>Стимулювати бажання спілкуватися з батьками, рідними;</p> <p>задовольняти потребу в доброзичливій увазі та позитивному емоційному ставленні дорослих;</p> <p>виховувати довіру до дорослого,</p> <p>формувати вербальні і невербальні способи спілкування; навчати слухати та дивитися на людину, що говорить;</p> <p>стимулювати зосередження та підтримання уваги дитини;</p> <p>стимулювати емоційний відгук на різноманітні об'єкти природи, гарні предмети;</p> <p>навчати розпізнавати своє ім'я.</p>	<p>Забезпечення комунікації (небхідно постійно розмовляти з дитиною, коментувати всі свої дії та дії дитини);</p> <p>забезпечення умов для розглядання дитиною тих, хто поруч, зосередження уваги на них; постійна демонстрація дорослим, що він уважно слухає, що дитина «говорить» (звуки, які дитина промовляє); намагання зрозуміти, вгадати бажання дитини; надання відповідної реакції на «звернення» дитини;</p> <p>демонстрація захоплення щодо ініціативи дитини до спілкування; надання дорослим відповідної реакції на дії дитини (дитина плаче — дорослий нахилиється до неї, лагідно промовляє; дитина вказує на іграшку — дорослий починає гру тощо); реагування дорослого на невербальні, звукові, вербальні звернення дитини; надання позитивної реакції на</p>	<p>розвиток вміння слухати; забезпечення постійного спілкування з дитиною, багаторазового повторювання слів, словосполучень, речень; заохочення дитини до використання всіх своїх почуттів; використання ситуацій, коли дитина дивиться на дорослого, для того, щоб говорити до неї; виховання позитивного сприйняття слухового апарату, усвідомлення дитиною необхідності його використання; поступово дитина навчається поєднувати природні жести зі словами, розуміти слова; спостерігати за обличчям дорослого, зчитувати мовлення з губ.</p>

звуки, які промовляє дитина, повторення дорослим звуків дитини, перетворення на гру; використання ініціативи дитини до спілкування (у т. ч. невербальної) для надання, вивчення слів; дотримання співвідношення міміки, тону голосу, положення тіла, слів (дитина робить щось неправильно — дорослий не усміхається, впевнено каже «ні!» тощо); активне використання природних жестів разом із мовленням (дорослий махає рукою — «до побачення», погладжує себе по животу, облизується — «смачно», піднімає плечі — «не знаю» тощо), жести допомагають дитині розуміти те, про що говорить дорослий; заохочення дитини дивитися на дорослого (словом, усмішкою); уникання примушення; дотримання дорослим такого положення тіла, щоб дитина дивилася на його обличчя, сприймала міміку (міміка допомагає зрозуміти зміст спілкування) (обличчя має бути на рівні очей дитини, не варто нахилити голову — дитина не бачитиме обличчя);

	<p>привертання уваги дитини до обличчя під час говоріння (наприклад, взяти в руки предмет, на який дитина звернула увагу (яким зацікавилася), наблизити до свого обличчя та потримати близько губ); повторення ім'я дитини, щоб привернути її увагу; створення позитивного комфортного оточення; забезпечення умов для гри дитини без надмірного втручання дорослих; дотримання дорослим природної, спокійної моделі поведінки; забезпечення умов для розвитку здатності адекватно реагувати на усмішку, схвалення, незадоволення, запитання, різноманітні дії рідних, знайомих та чужих людей; вправління щодо спокійній реакції на заборону; формування елементарної здатності радіти успішному виконанню найпростіших завдань; дорослий має бути чуйним, дбайливим, фізично та емоційно доступним для дитини: тримати, обнімати, притискати її до себе, усміхатися, розмовляти з нею, реагувати на рухи</p>	
--	--	--

	<p>та сигнали малюка, задовольняти його потребу заспокоїтися та втішитися, розвивати почуття довіри, безпеки та захищеності у колі незнайомих людей, моделювати відкриті та довірчі стосунки, демонструвати повагу та любов до дитини; становленню відчуття у дитини елементарної автономності, спроможності діяти самостійно тощо</p>	
--	--	--

Основні компетенції особистісного розвитку на кінець першого етапу:

дитина

- вирізняє мати з-поміж інших людей, радіє їй, привертає її увагу до себе;
- проявляє елементарну прихильність до матері;
- проявляє похваллення при прояві знайомої людини;
- починає диференціювати своїх і чужих, жваво та радісно реагує на знайомих людей, іграшки;
- проявляє ситуативний інтерес до інших дітей;
- орієнтується на поняття „можна – не можна”;
- проявляє перші бажання „хочу” і „не хочу”;
- радо йде на вулицю, усміхається птахам і тваринам, простягає до них руки, прагне доторкнутися до квітів, листя рослин;
- усміхається своєму відображенні у дзеркалі.

Другий етап

Зміст <i>Що формуємо?</i>	Види діяльності <i>Як формуємо?</i>	Очікуванні результати <i>Що дитина може?</i>
<p>Підтримувати потребу дитини у доброзичливому ставленні, увазі, захисті, допомозі, співчутті, схваленні, впевненості у власних силах;</p> <p>учити орієнтуватися в тому, що таке „добре” і „погане”;</p> <p>формувати елементарні способи спілкування, вправляти в ініціюванні встановлення контактів з однолітками;</p> <p>формувати емоційну сприйнятливність;</p> <p>навчати орієнтуватися в різних емоційних станах дорослих і дітей, адекватно на них реагувати;</p> <p>вправляти в умінні приймати елементарні самостійні рішення щодо надання чомусь переваги, виявляти прихильність, бажання підтримати контакт.</p>	<p>Дорослий під час спільної предметної діяльності допомагає дитині освоїти елементарні моральні правила та норми взаємодії – навчити звертатися, дякувати, просити, запитувати, заявляти про власні бажання та інтереси (звуками, словами, природними жестам, жестовою мовою), проявляти самостійність, використовувати в спілкуванні різні способи комунікації – міміку, жести, звуки, слова;</p> <p>забезпечення постійного спілкування з дитиною (не лише скеровувати діяльність дитини та бути носієм нової інформації, а й пестити її, радіти успіхам, заспокоювати у разі невдач, підтримувати, виявляти довіру до її можливостей, діставати задоволення від спілкування;</p> <p>використання та спеціальне створення ситуацій з метою формування у дитини уміння виділяти власні речі, знаходити власний одяг у роздягальні тощо;</p> <p>диференціювати одяг для дітей та дорослих;</p> <p>розглядання світлин, вправління впізнавати на світлинах батьків та рідних;</p> <p>формування елементарних вмінь поводитися у різних</p>	<p>Розвиток вміння слухати;</p> <p>формування вміння знаходити власні речі, формування елементарних знань про соціальні явища, події, людей, самого себе;</p> <p>розвиток рис характеру, які допоможуть дитині у спілкуванні з іншими дітьми: самостійність, готовність ділитися, щиро цікавитися іншими дітьми;</p>

	<p>ситуаціях: за столом, доглядаючи за одягом тощо;</p> <p>організація спільної діяльності, ігор з дітьми старшого віку;</p> <p>виховання поважного ставлення до роботи, ознайомлення з професіями;</p> <p>створення ситуацій навчання через досвід; навчання дитини правилам безпечної поведінки у побуті, на вулиці тощо, використовуючи ілюстрації, досвіду щоденних ситуацій;</p> <p>надання дитині можливості виявляти елементарні переваги, відстоювати власні інтереси, вчиняти на власний розсуд, обирати щось для гри, практичної чи художньої діяльності за бажанням;</p> <p>схвалення прагнення дитини самостійно діяти; сприяння виробленню оптимістичного погляду на себе, свої можливості, результати діяльності;</p> <p>формування у дитини здатності співпереживати, співрадіти, жаліти інших, робити приємне.</p>	
--	--	--

Основні компетенції особистісного розвитку на кінець другого етапу:

дитина

- виділяє з поміж інших батьків;
- реагує на своє ім'я (дивлячись на обличчя того, хто говорить);

- усвідомлює, що дорослий є помічником, взірцем для наслідування;
- вибірково ставиться до людей, що оточують;
- намагається наслідувати дорослого;
- бере участь у грі (не за правилами і короткочасно), в іграх наслідує дорослих;
- проявляє неслухняність, намагається вплинути на рідних, домогтися від них бажаного;
- проявляє чутливість до оцінних суджень батьків та рідних;
- проявляє ніяковість, бажання подобатися іншим;
- проявляє зацікавленість у спілкуванні з однолітками;
- використовує різні способи спілкування (природні жести „привіт”, „пока” тощо);
- починає диференціювати емоційний стан іншої людини, може пожаліти;
- орієнтується в довкіллі, де постійно перебуває;
- виконує різні дії за вказівкою дорослого, шукає в нього підтримки й допомоги;
- проявляє вибіркового інтерес до діяльності
- відчуває задоволення від певної діяльності;
- проявляє інтерес до рослин і тварин, позитивно реагує на спілкування з ними.

Третій етап

Зміст <i>Що формуємо??</i>	Види діяльності <i>Як формуємо?</i>	Очікувані результати <i>Що дитина може?</i>
-------------------------------	--	--

<p>Формувати навички організованої поведінки вдома, на вулиці, в дошкільному закладі, громадських місцях;</p> <p>привчати до культурного поведіння за столом, догляду за обличчям, волоссям, тілом, одягом;</p> <p>навчати вітатися, прощатися, вибачатися, дякувати, заохочувати вживати солова „спасибі”, „будь ласка”, „вибачте”;</p> <p>спонукати до привітної взаємодії з однолітками;</p> <p>навчати називати інших дітей на ім’я, відповідати на їх запитання, виховувати культуру прояву почуттів (приємно вигравати, гідно програвати);</p> <p>навчати елементарних форм передачі власних переживань, свого настрою, стану;</p> <p>забезпечувати дитині можливість усамітнитися, перепочити від</p>	<p>Формування у дитини <i>моральної свідомості</i> (знань моральних норм, моральних почуттів, зародження совісті як внутрішньої етичної інстанції);</p> <p><i>моральних ставлень</i> (значущих для дитини ділових та особистих взаємин з дорослими та іншими дітьми);</p> <p><i>моральної діяльності</i> (вміння керуватись у своїй поведінці моральними нормами, ініціювати іншим допомогу й підтримку, співчувати й співрадіти, відчувати задоволення від можливості зробити комусь приємне, здійснювати вибори на користь добра, дотримуватися моральних норм, зіставляти з ними поведінку інших людей). Виховання бажання <i>бути приємним для людей, що навколо</i>, привітним, таким, що рахується з бажаннями, здібностями, почуттями інших.</p> <p>Навчання дитини різному поводитися з рідними та близькими (довірливо, щиро, відкрито) та чужими людьми (довірчо-стримано, відкрито-обережно, дистанційно), сприяння виробленню у дитини елементарного чуття <i>межі соціально прийнятної та припустимої поведінки</i>.</p> <p>Розвиток у дитини <i>довільної поведінки</i>, елементарної</p>	<p>розширення словника з теми „<i>Емоційний стан людини</i>”</p> <p>розвиток вміння грати поряд один з одним;</p> <p>виховувати доброзичливе ставлення до однолітків, формувати навички спілкування в процесі спільних ігор, формування вміння відобразити у грі явища повсякденного життя, стосунки між людьми (турботливе ставлення матері до дитини тощо);</p> <p>організація спостережень, розгляд малюнків як підготовчої роботи до сюжетно-рольової гри.</p> <p>вчити дітей використовувати знайомі слова та фрази під час гри, ставити питання, навчити спостерігати, любити рідну природу й берегти її, дбайливо ставитися до самої себе, інших людей, світу речей, вірити у свої сили та здібності.</p>
--	---	--

<p>оточення.</p>	<p>здатності поводитися морально за відсутності контролю з боку дорослого. Схвалення та підтримання таких намагань.</p> <p>Розвиток <i>сприйнятливості</i> як базової особистісної якості дитини, виховання здатності емоційно відгукуватися на природне, предметне та соціальне довкілля, не бути байдужою.</p> <p>Ознайомлення з <i>абеткою емоцій</i> через спостереження, прості етюди, малювання, вироблення у дитини елементарної емоційної грамотності у <i>сприйнятті, аналізі та адекватній інтерпретації</i> основних емоційних станів людини, вміння пов'язувати певну міміку з приємними та неприємними життєвими подіями. Позитивне оцінювання.</p> <p>Навчання <i>адекватно</i> реагувати на різні життєві прояви, зрозуміло для інших <i>виявляти</i> свої переживання, <i>вербалізувати</i> їх (розповісти про них рідним чи близьким), <i>передавати</i> їх мімікою, жестом, інтонацією, кольором, формою, лінією; <i>стримуватися</i> від прояву негативних емоцій (гніву роздратування тощо); <i>оптимістично</i> почуватися.</p> <p>Збільшення тривалості і кількості міжособистісного спілкування з дитиною,</p>	
------------------	---	--

	запитування про її бажання, мрії тощо.	
--	--	--

Основні компетенції особистісного розвитку на кінець третього етапу:

дитина

- з теплотою ставиться до рідних, цінує їх, любить, помічає їх настрій, впізнає знайомих;
- намагається радувати батьків;
- наслідує старших дітей та дорослих;
- надає посильну допомогу дорослим;
- налагоджує товариські взаємини з певними однолітками, виявляє до них симпатію, бажання поділитися чимось;
- небайдужа до визначення свого місця в колі однолітків;
- спілкується з тваринами найближчого оточення, спостерігає за комахами, собаками, кішками тощо;
- виконує нескладні доручення дорослого, посильно допомагає у догляді за тваринами;
- емоційно реагує на яскраві ознаки пір року: барвисте листя на деревах, талий сніг, струмки води, квіти тощо;
- орієнтується в найближчому природному оточенні, прагне підтримувати порядок у житловому середовищі, дбайливо ставиться до предметів побуту, речей;
- проявляє самостійність у виборі іграшок, діяльності;
- усіяко привертає увагу дорослого до своїх малюнків, саморобок;
- чутлива до власного успіху-неуспіху, до оцінних суджень авторитетних дорослих.

Четвертий етап

Зміст <i>Що формуємо?</i>	Види діяльності <i>Як формуємо?</i>	Очікуванні результати <i>Що дитина може?</i>
<p>Створювати сприятливі умови для становлення соціальної компетентності дитини;</p> <p>навчати орієнтуватися у реальних соціальних умовах життя;</p> <p>виховувати потребу в спілкуванні з однолітками, вчити уникати конфліктів;</p> <p>збагачувати внутрішній світ дитини позитивними емоціями, насичувати її життя приємними враженнями;</p> <p>сприяти усвідомленню дитиною основних емоцій;</p> <p>вправляти в умінні використовувати прийнятні для оточення способи реагування на різні життєві події;</p> <p>створювати умови для прояву дитиною чутливості до стану</p>	<p>Створення педагогом <i>емоційного фону</i>, який сприяє формуванню позитивного ставлення до занять, виконання певних видів діяльності (відповідна емоційна поведінка педагога, міміка, жести, інтонація сприяють усвідомленню дітьми інформації, що повідомляється; емоційний фон, з яким говорить педагог, є орієнтиром засвоєння дитиною інформації, яка їм передається, фон, на якому пропонується певний зміст постійно викликає орієнтовну реакцію у дітей); формування почуття „<i>емоційного підйому</i>”, за умови правильного виконання завдання, позитивної оцінки з боку педагога; використання <i>спеціальних ігор</i>, які дозволяють дітям усвідомити емоційний стан, настрої оточуючих; створення відповідних ігрових ситуацій; пояснення значущості завдань діяльності, яка пропонується; розвиток навичок <i>самоконтролю та самооцінки</i>;</p>	<p>Розширення словника з теми „<i>Емоційний стан людини</i>”;</p> <p>виховання взаємодопомоги, турботливого ставлення до молодших дітей та людей похилого віку; формування елементарних „правил ввічливості” (привітання, вибачення, подяка, прохання про допомогу тощо); засвоєння норм поведінки у громадських місцях та транспорті, елементарних правил поведінки на дорозі; формування понять „<i>моє</i>” та „<i>наше</i>” (знання особистих речей, спільних предметів, бережливе ставлення до всіх речей); драматизація коротких оповідань соціально-морального, емоційно-ціннісного змісту (3 – 4 речення), добір малюнків до тексту;</p> <p>вправлення щодо висловлення власного ставлення до різних видів діяльності (<i>Я люблю... Мені подобається... Мені легко (важко)... Я вмю, знаю (забув)... Не розумію...</i>); розвиток елементарних</p>

<p>рідних та близьких;</p> <p>навчати адекватної реакції на успіх – неуспіх у діяльності;</p> <p>виховувати позитивне емоційно-ціннісне ставлення до природи, людей, речей, самої себе.</p>	<p>розвиток здібності регулювати свої почуття, керувати ними;</p> <p>формування <i>соціально значущих почуттів</i>;</p> <p>розвиток особистості дошкільника, усвідомлення притаманних вікових соціальних ролей;</p> <p>вправлення в умінні орієнтуватися в нових умовах життя, віднаходити точку докладання своїх зусиль, самостійно себе зайняти, проявити власні вміння та здібності, брати до уваги нові вимоги і правила;</p> <p>дитина навчається входити в дитяче співтовариство, знаходити в ньому своє місце, опановує правила взаємодії та спільної з іншими діяльності: відстоює власні інтереси, уникає конфліктів, намагаючись розв'язати їх з мінімальними для себе втратами; за допомогою спостережень, етичних бесід, рольових ігор різних видів образотворчої діяльності, ігор-драматизацій дорослий навчає дитину рахуватися з іншою точкою зору, налагоджувати спільну з однолітками діяльність, адекватно реагувати на асоціальні вчинки; дорослий вправляє дитину</p>	<p>ігрових дій;</p> <p>під час <i>сюжетно-рольових ігор</i> навчання дітей правильно користуватися іграшками, відображати дії та явища, що спостерігаються у побуті, на прогулянках; відповідно до рівня сформованості ігрової діяльності навчання дітей співвідносити свої дії із роллю, що взята та сюжету гри.</p> <p>розвиток вміння грати разом, формування певних моральних та етичних, опанування нормами суспільної поведінки;</p> <p>розвиток зацікавленості у дітей до об'єктів природи, зосередження та підтримування уваги в процесі спостереження; формування особистісних якостей</p> <p>формування елементарних знань про себе свою сім'ю дитячий садок</p> <p>формування елементарних уявлень про зв'язок подій та емоцій</p> <p>ти перший раз прийшов до школи розкажи про себе з допомогою педагога</p> <p>сюжетно-рольові, творчі ігри, бесіди, малювання на тему „Про себе”, „Про сім'ю” з метою усвідомлення родинних зв'язків у сім'ї, свого місця у сім'ї (син, дочка; брат, сестра); імена членів сім'ї з віком датами</p>
---	---	--

	<p>в умінні підтримувати слабшого, культурно поводитися;</p> <p>у дитини розвивається дух солідарності, відчуття причетності до інших людей, бажання співробітничати з ними; створення сприятливих умов для формування уміння встановлювати контакти й дорожити ними;</p> <p>розгляд світлин; впізнавання себе, інших дітей, дорослих; копіювання ситуацій, зображених на світлинах; відповіді на питання типу „<i>Чому дівчинка сміється?</i>”, „<i>Що було раніше?</i>” тощо;</p> <p>усвідомлення, відтворення, впізнавання певного емоційного стану; впізнавання та опанування соціально прийнятими виразними рухами, які є компонентами емоцій (постава, хода, рухи рук тощо);</p> <p>інсценування, обговорення сюжетних ситуацій (за серією малюнків; уривками оповідань, казок; реальних ситуацій з життя), наприклад: „<i>Кім захворів – кім здоровий</i>” тощо.</p> <p>створення ігрової ситуації (відвідування занять казковими персонажами, сюжетно-рольові ігри</p>	<p>народження;</p> <p>вправління у проявах добрих стосунків у сім'ї (допомога, ввічливість); закріплення понять „моє” та „наше”;</p> <p>виховання доброзичливих стосунків в см'ї та дитячому колективі.</p>
--	--	---

	<p>„День народження”, „У магазині”, „У лікаря” тощо)</p> <p>використання проблемних ситуацій, використання ігор, оповідань, бесід, екскурсій, спрямованих на розширення уявлень про діяльність вчителя та учнів у школі, соціального статусу школяра; розвиток устремлінь до пошуку відкриттів, вивчення нового; демонстрація кінцевого результату, використання варіативних, а не шаблонних способів дії у процесі виконання завдання, надання самостійності, формування мотивації творчості.</p>	
--	--	--

Основні компетенції особистісного розвитку на кінець четвертого етапу:

дитина

- поважає, любить своїх батьків, родичів, педагогів;
- адекватно реагує на різні життєві ситуації;
- орієнтується в основних емоціях, знає якою мімікою передається кожна з основних емоцій;
- довіряє знайомим дорослим, спілкується з ними, розраховує на них;
- у разі потреби звертається до дорослого по допомогу;
- диференціює поняття „добре” і „погане”;
- позитивно ставиться до своєї зовнішності;

- вміє пропонувати, надавати і приймати допомогу, турбуватися про інших;
- бере участь у суспільно значущій діяльності, бережно ставиться до виготовленого;
- надає перевагу певним видам діяльності;
- у виборі ігрових ролей, сюжетів керується моральними цінностями, дістає задоволення від драматизації, малювання, ліплення тощо;
- помічає зміни у стані рослин та поведінці тварин у зв'язку з нестачею догляду; доглядає за рослинами та тваринами;
- радіє спілкуванню з природним довкіллям.

Рекомендована література

Пропонуємо посібники для батьків та педагогів, підготовлені співробітниками відділу освіти дітей з порушеннями слуху Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України:

✓ *Новий формат освітнього середовища: діти з порушеннями слуху у дошкільні*: навч.-метод. посіб. / С. Литовченко, В. Жук, В. Литвинова. К.: ФОП Симоненко О.І., 2019. 279 с. <https://lib.iitta.gov.ua/729747/>

✓ *Дитина з порушенням слуху: навігація для батьків* / В. Жук, В. Литвинова, С. Литовченко, Н. Піканова, О. Таранченко. Медичний центр слухової реабілітації АВРОРА, Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України. Київ, 2018. <https://lib.iitta.gov.ua/715811/>

✓ *Дитина з порушенням слуху: методичний посібник* / С. Литовченко, В. Жук, О. Таранченко. <http://lib.iitta.gov.ua/714037/1/>

✓ *Навчально-наочний посібник для роботи з дошкільниками з порушеннями слуху (у 3 книгах) «СТЕЖКИ У СВІТ»* / В. Жук, О. Федоренко, В. Литвинова, Н. Максименко, Л. Борщевська, С. Литовченко. Київ, 2014. <https://lib.iitta.gov.ua/7800/7>

✓ *Сучасний курикулум в освіті дітей з порушеннями слуху* : методичні рекомендації / С. Литовченко, О. Таранченко, В. Жук, В. Шевченко, В. Литвинова, О. Федоренко. Кропивницький: Імекс-ЛТД, 2021. 321 с. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/731776>

✓ *Учні початкових класів із порушеннями слуху: навчання та розвиток* : навчально-методичний посібник / С. Кульбіда, С. Литовченко, В. Жук, В. Литвинова. Харків: Вид-во «Ранок», 2020. 144 с. <https://lib.iitta.gov.ua/724437/>

✓ *Навчання дітей із порушеннями слуху: навчально-методичний посібник* / С. Кульбіда, С. Литовченко, О. Таранченко О., В. Жук, О. Федоренко, В. Литвинова. Харків: Вид-во «Ранок», 2019. 216 с. <https://lib.iitta.gov.ua/719471/>

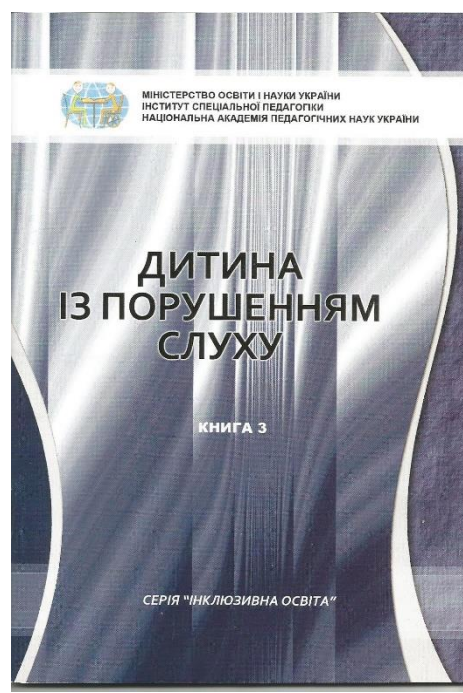
✓ *Новий формат освітнього середовища: діти з порушеннями слуху у початковій школі: навчально-методичний посібник* / О.М. Таранченко, О.Ф.Федоренко. Київ, 2020. 223 с. <https://lib.iitta.gov.ua/730669/>

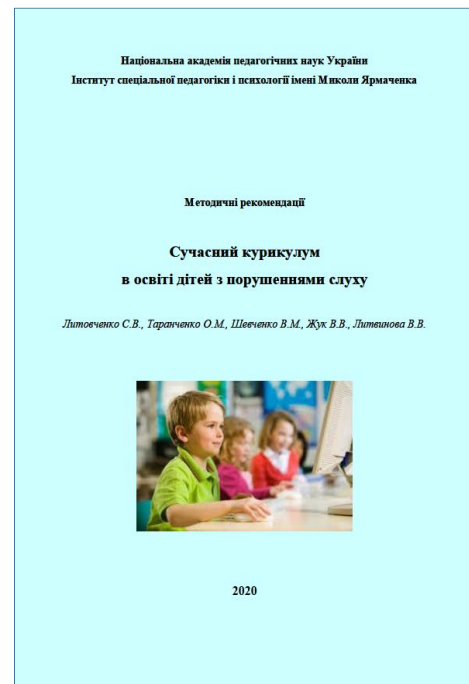
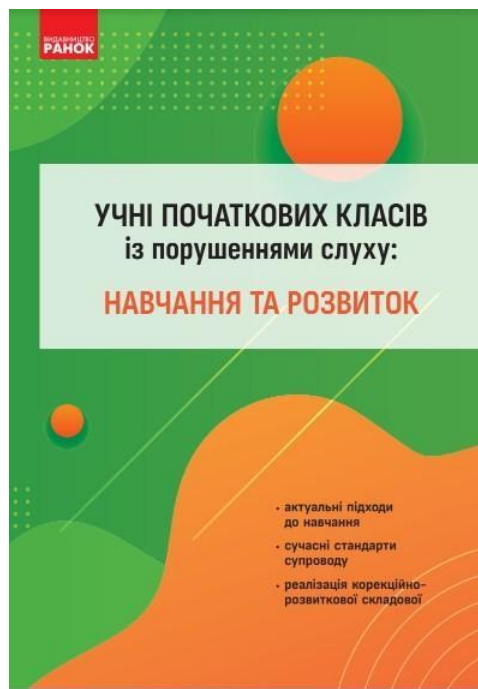
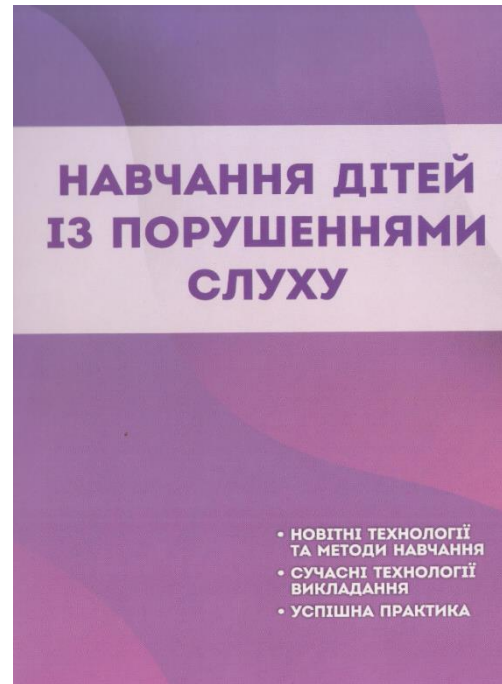
✓ *Освіта дітей з порушеннями слуху: сучасні тенденції та технології: навчально-методичний посібник* / С. Литовченко, О. Таранченко, В. Жук, В. Шевченко, В. Литвинова, О. Федоренко. Київ, 2018. <http://lib.iitta.gov.ua/716978/>

✓ Кульбіда С.В., Чепчина І.І., Адамюк Н.Б., Іванюшева Н.В. Українська жестова мова: жестівник. Київ: Педагогічна думка, 2012. <https://lib.iitta.gov.ua/732036/>

✓ Програми з корекційно-розвиткової роботи: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchannya-ditej-u-specialnih-zakladah-osviti/osvita-ditej-z-osoblivimi-potrebami/navchalni-programi/korekcijni-programi/programi-z-korekcijno-rozvitkovoyi-roboti-dlya-ditej-z-porushenniyami-sluhu>

✓ Підручники для дітей глухих, зі зниженим слухом: <https://lib.imzo.gov.ua/yelektronn-vers-pdruchnikv/1-klas/15-pdruchniki-dlya-osb-z-osoblimi-osvtnmi-potrebami-1-klas/>

Корисні ресурси

- ✓ Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України <https://ispukr.org.ua>, <https://www.facebook.com/ispukr>
- ✓ Відділ освіти дітей з порушеннями слуху <https://www.facebook.com/groups/268693925325131/>, https://t.me/surdo_ISPP_NAPN, https://instagram.com/widdil_surdo?igshid=YmMyMTA2M2Y=
- ✓ Електронна бібліотека НАПН України, де можна ознайомитися з напрацюваннями науковців Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України <https://lib.iitta.gov.ua/view/divisions/ins=5Fspe=5Fped/>, Відділу освіти дітей з порушеннями слуху <https://lib.iitta.gov.ua/view/divisions/dechd/>
- ✓ Психологічний консультативно-тренінговий центр Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України – консультативна та методична допомога для педагогів та батьки <https://ispukr.org.ua/?p=6083>
- ✓ фахові періодичні видання Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України – журнал «Особлива дитина: навчання і виховання» https://ojs.csnukr.in.ua/index.php/Exceptional_child та науково-методичний збірник «Освіта осіб з особливими освітніми потребами: шляхи розбудови» <https://spp.org.ua/index.php/journal>
- ✓ курси підвищення кваліфікації педагогів Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України https://ispukr.org.ua/?page_id=344
- ✓ Електронна бібліотека Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти» bit.ly/36SHZg7 (підручники і посібники).

Відділ освіти дітей з порушеннями слуху

<https://www.facebook.com/groups/268693925325131/>,

https://t.me/surdo_ISPP_NAPN,

https://instagram.com/widdil_surdo?igshid=YmMyMTA2M2Y=

науковий підрозділ Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України, який проводить фундаментальні та прикладні дослідження з питань розвитку та навчання дітей з порушеннями слуху, у співпраці з партнерами визначає стратегії удосконалення освіти дітей з порушеннями слуху у контексті євроінтеграційних та національних освітніх реформ.

Відділ (на час створення – лабораторія сурдопедагогіки) як самостійний підрозділ було відкрито у 1968 р. за ініціативи Українського товариства глухих (УТОГ).

Метою діяльності відділу є теоретичне обґрунтування та науково-методичне забезпечення освіти дітей з порушеннями слуху у контексті сучасних психолого-педагогічних підходів та освітніх тенденцій; вивчення та упровадження прогресивного національного та міжнародного досвіду навчання та супроводу дітей з порушеннями слуху; створення науково-методичного підґрунтя для модернізації діяльності спеціальних закладів освіти, інклюзивних груп та класів.

Основними напрямками діяльності відділу є:

- ✓ вивчення та узагальнення національного та міжнародного досвіду освіти дітей з порушеннями слуху;
- ✓ обґрунтування та розроблення сучасних технологій раннього втручання та корекційно-розвивального супроводу дітей з порушеннями слуху в спеціальних та інклюзивних умовах навчання;

- ✓ дослідження особливостей реалізації Державних стандартів освіти, формування ключових компетенцій дітей з порушеннями слуху у контексті положень сучасних освітніх документів;
- ✓ дослідження векторів модернізації спеціальної освіти в умовах реалізації концепції «Нова українська школа», а також:
- ✓ підготовка наукових кадрів, надання освітніх послуг з підвищення кваліфікації педагогічних працівників за сучасними освітньо-професійними програмами;
- ✓ експертиза законодавчих і нормативно-правових документів у галузі спеціальної освіти;
- ✓ організація та проведення науково-практичних заходів (форумів, конференцій, семінарів, тренінгів тощо) з актуальних проблем освіти дітей з порушеннями слуху;
- ✓ здійснення спільних досліджень із закладами освіти, реалізація освітніх проектів, підготовка та експертиза навчально-методичної літератури.

В межах проведення наукових досліджень «Теоретико-методичні засади навчання дітей з порушеннями слуху в умовах модернізації освіти» (2018-2020), «Науково-методичне забезпечення навчання дітей раннього та дошкільного віку з порушеннями слуху» (2021-2023) та ін. науковці відділу працюють над розробкою актуальних проблем освіти дітей з порушеннями слуху: ранній розвиток, розвиток слухового сприймання та мовлення, формування ключових освітніх компетентностей, супровід дітей з кохлеарними імплантами, організація освітнього середовища за умов інклюзивного навчання, з використанням дистанційних технологій, впровадження рівнів підтримки відповідно до ступенів прояву освітніх труднощів, психологічна підтримка, врахування психологічних особливостей та індивідуальних потреб дітей, міждисциплінарна взаємодія фахівців тощо.

За результатами досліджень підготовлено та впроваджено монографії, концепції, посібники для педагогів, психологів та батьків, навчальні матеріали (програми, підручники, методичні рекомендації, дидактичні розробки та ін.), публікації у фахових виданнях, що індексуються у міжнародних наукометричних базах. Найбільш актуальні публікації: Концепція розвитку дошкільної освіти дітей із порушеннями слуху, Концепція розвитку системи освіти дітей із порушеннями слуху в Україні, посібники «Дитина з порушенням слуху: навігація для батьків», «Навчання дітей з порушеннями слуху», «Учні початкових класів із порушеннями слуху: навчання та розвиток», «Сучасний курикулум в освіті дітей з порушеннями слуху» та ін. (праці співробітників відділу представлено у Електронній бібліотеці НАПН України <https://lib.iitta.gov.ua/view/divisions/dechd/>).

Вчені відділу проходять міжнародні стажування, беруть участь в освітніх проектах (Канадсько-український проект «Інклюзивна освіта для дітей з особливими потребами в Україні», Всеукраїнський експеримент «Науково-методичні засади організації професійного навчання дітей з порушеннями слуху в умовах навчально-виховного комплексу» та ін.), тісно співпрацюють з закладами освіти, реабілітаційними установами, громадськими організаціями; вагомим аспектом діяльності відділу є співпраця з МОН України.

Визнанням високого фахового рівня співробітників є залучення до участі в експертних групах (ГЕР 01 «Педагогіка» Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти, Експертна комісія зі спеціальної педагогіки Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти» та ін.); спеціалізованих вчених радах, екзаменаційних комісіях закладів вищої освіти, журі всеукраїнських конкурсів (Всеукраїнський конкурс «Ерудит» для учнів з порушеннями слуху та ін.).

Співробітники відділу готові надавати методичну та консультативну підтримку з організації освітнього процесу в умовах воєнного стану.

Додаток

Спеціальні заклади дошкільної освіти для дітей з порушеннями слуху (станом на 01.11.2019 р.)

<https://utog.org/osvita/doshkilna-osvita>

Вінницька область

**Обласна спеціальна загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів з дошкільним відділенням
для дітей з порушеннями слуху**

м. Вінниця

Директор: Т. Фоміна

oblinternat@ukr.net

**Кисляцька спеціальна загальноосвітня школа Гайсинського району Вінницької
обласної ради з дошкільним відділенням**

Вінницька обл., Гайсинський р-н, с. Кисляк

Директор: В. Порохнявий

kisliyk-specscool@ukr.net

Піщанська спеціальна загальноосвітня школа з дошкільним відділенням

Вінницька обл., Піщанський р-н, смт. Піщанка

Директор: О. Ацеховська

pisch_school@ukr.net

Волинська область

Дошкільний навчальний заклад №28 компенсуючого типу (спеціальний)

м. Луцьк

Директор: О. Марковець

Дніпропетровська область

**Комунальний заклад освіти Навчально-реабілітаційний центр «Веселка»
Дніпропетровської обласної ради**

м. Дніпро

Директор: Т. Шара

www.centri-veselka.in.ua

**Комунальний заклад «Дошкільний навчальний заклад (ясла-садок) № 264
комбінованого типу» Криворізької міської ради**

м. Кривий Ріг

Директор: Н. Колодиста

kkdnz264@ukr.net

dnz264.dnepredu.com

**Комунальний заклад «Дошкільний навчальний заклад (ясла-садок) №238
комбінованого типу» Криворізької міської ради**

м. Кривий Ріг

Директор: М. Бичкова

kkndz238@ukr.net

kkdnz238.dnepredu.com

Житомирська область

Дошкільний навчальний заклад №33

м. Житомир
Директор: С. Тишковська
dnz-33@ukr.net
33.sadok.zt.ua

Комунальний навчальний заклад «Житомирська спеціальна загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів №2» Житомирської обласної ради (дошкільна група)

м. Житомир
Директор: М. Міняйло
interforgluh@i.ua

Закарпатська

Ужгородська спеціальна загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів Закарпатської обласної ради (дошкільні групи)

м. Ужгород
Директор: Н. Бушко
specdeef@ukr.net
www.specdeef.uz.ua

Хустська спеціальна загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів Закарпатської обласної ради (дошкільні групи)

Закарпатська обл., м. Хуст
Директор: Б. Геленко
khust.spetsshkola@gmail.com
www.khust-specinternat.com.ua

Запорізька область

Комунальний заклад «Кам'янська загальноосвітня школа» Запорізької обласної ради (дошкільні групи)

Запорізька обл., с. Кам'янське
Директор: Г. Панченко
kam-internat@ukr.net

Комунальний заклад «Запорізька спеціальна загальноосвітня школа «Джерело» Запорізької обласної ради (дошкільні групи)

м. Запоріжжя
Директор: О. Нішенко
zsdjerelo@gmail.com

Київська область

Білоцерківська спеціальна загальноосвітня школа І-ІІ ступенів (дошкільні групи)

Київська обл., м. Біла Церква
Директор: О. Верзун
bc_spec-int_p90@ukr.net

Дошкільний навчальний заклад №582 для дітей з порушеннями слуху

м. Київ
Директор: К. Скуйбіда
dnz582@i.ua

Кіровоградська область

Комунальний заклад «Навчально-виховне об'єднання №3 «Спеціальна загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів - дитячий садок» Кіровоградської міської ради Кіровоградської області»

м. Кропивницький
Директор: В. Фундова
nvo_kirov@ukr.net
www.facebook.com/groups/577919695903505

Львівська область

Дошкільний навчальний заклад компенсуючого типу №35 Львівської міської ради Сихівського району

м. Львів
Директор: Г. Заславська
lviv35.lvivedu.com

Комунальний заклад Львівської обласної ради «Підкамінська спеціальна загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів з поглибленою професійною підготовкою» (дошкільні групи)

Львівська обл., Бродівський р-н, смт. Підкамінь
Директор: Б. Українець
pidkaminspec@ukr.net

Миколаївська область

Миколаївська спеціальна загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів №6 Миколаївської обласної ради (дошкільні групи)

м. Миколаїв
Директор: С. Митько
mykolaivska.szoshi6@gmail.com
www.internat6.mk.sch.in.ua

Одеська область

Одеський спеціальний садок-ясла №113

м. Одеса
Директор: А. Міліховська
super-sadik113@ukr.net

Комунальний заклад «Болградська спеціальна загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів з дошкільними групами корекційного та реабілітаційного спрямування»

Болградський р-н, м. Болград
Директор: Л. Аврамова
bolgradinternat45@ukr.net
www.facebook.com/profile.php?id=100015876468625

Полтавська область

Полтавський дошкільний навчальний заклад (ясла-садок) комбінованого типу №59 «Малютко» Центру ранньої соціальної адаптації дітей з інвалідністю Полтавської міської ради

м. Полтава
Директор: Л. Січкач
nvk.pok@meta.ua
www.internat6.mk.sch.in.ua

**Дошкільний навчальний заклад «Ясла-садок» комбінованого типу №32
Кременчуцької міської ради Полтавської області**
м. Кременчук
Директор: Л. Малікова
krdnz32@ukr.net

Сумська область

Навчальний дошкільний заклад (ясла-садок) № 21 «Волошка»
м. Суми
Директор: В. Супрун
dnz@gmail.com

Тернопільська область

Тернопільський дитячий дошкільний навчальний заклад для дітей з порушеннями слуху
м. Тернопіль
Директор: Н. Безкоровайка

Харківська область

Комунальний заклад «Дошкільний навчальний заклад (ясла-садок) №240 комбінованого типу» Харківської міської ради
м. Харків
Директор: О. Рибалко
dnz240@kharkivosvita.net.ua
www.dnz240.edu.kh.ua

Комунальний заклад «Харківська спеціальна школа №5» Харківської обласної ради (дошкільні групи)
м. Харків
Директор: О. Мірошник
gluh@internatkh.org.ua
internat-gluh.ptu.org.ua

Херсонська область

Херсонська спеціальна загальноосвітня школа-садок I ступеня №29 Херсонської міської ради
м. Херсон
Директор: Т. Яковлева
khersonnvk29@ukr.net
nvk29.ucoz.ua

Херсонська спеціальна загальноосвітня школа I-III ступенів Херсонської обласної Ради (дошкільні групи)
м. Херсон
Директор: В. Меренков
schoolgluhih@ukr.net

Хмельницька область

Хмельницька спеціальна загальноосвітня школа № 33 (дошкільні групи)
м. Хмельницький
Директор: Г. Воробель

Новоушицька школа для глухих дітей (дошкільні групи)

Хмельницька обл., смт. Нова Душиця

Директор: С. Черноконь

Черкаська область

Комунальний заклад «Черкаський навчально-реабілітаційний центр «Країна добра» Черкаської обласної ради» (дошкільні групи)

м. Черкаси

Директор: І. Зганяйко

school37@i.ua

www.facebook.com/krainadobra1997

Комунальний заклад «Уманський навчально-реабілітаційний центр Черкаської обласної ради» (дошкільні групи)

м. Умань

Директор: В. Майдан юк

detdom_um@ukr.net

umandet-dom.ucoz.ua

Чернівецька область

Чернівецький обласний навчально-реабілітаційний центр №1 (дошкільне відділення)

м. Чернівці

Директор: О. Савчук

cvnrc.com

www.facebook.com/cvnrc

Чернівецька спеціальна загальноосвітня школа №2 (дошкільне відділення)

м. Чернівці

Директор: Н. Ткачук

specschoo2.at.ua

Чернігівська область

Сосницька школа для дітей з порушеннями слуху (дошкільні групи)

Чернігівська обл., смт. Сосниця

Директор: Л. Саприкіна

sinternat@ukrpost.ua

Комунальний заклад «Чернігівський навчально-реабілітаційний центр №1» Чернігівської міської ради Чернігівської області (дошкільні групи)

м. Чернігів

Директор: А. Коломієць

nrc1@os.chernigiv-rada.gov.ua

www.facebook.com/ЧНРЦ1-Чернігівський-навчально-реабілітаційний-центр-1-1894620267522058

<http://www.suvag.hr/en/kontakt/>

Міський медичний центр проблем слуху та мовлення «СУВАГ» вже понад 20 років працює у Києві.

Основне завдання Центру – забезпечення дітей та дорослих кваліфікованою консультативно-діагностичною та корекційно-педагогічною допомогою при порушеннях слуху та мовлення
<http://www.suvag.kyiv.ua/about.html>

В основі роботи – верботональний метод Петара Губеріна і Младена Ловріча (Загреб, Хорватія), спрямований на пізнавальний та мовленнєвий розвиток дітей з порушеннями слуху.

Важливими умовами реалізації методу та забезпечення хороших результатів є міждисциплінарний підхід до реабілітації та супроводу дітей з порушеннями слуху, поєднання послуг лікарів, фахівців зі слухопротезування, педагогів та психологів.

Сутність методу полягає у розвитку слухового сприймання навіть при тяжких порушеннях слуху та формування мовлення через вплив на всі відчуття.

Дитина вчиться відчувати звуки, сприймати за допомогою різних органів чуття – вестибулярний апарат, зір, слух, дотик; для цього використовується

спеціальне обладнання та апаратура. Особлива увага звертається на розвиток моторики тіла засобами фонетичної ритміки, музичних занять.

Сьогодні це світові стандарти надання послуг дітям при порушеннях слуху: комплексний підхід та супровід міждисциплінарної команди фахівців, залучення батьків, інформаційна підтримка та навчання батьків щодо розвитку дитини вдома в природньому середовищі, починаючи з раннього віку; розвиток пізнавальних процесів дитини – мислення, уваги, пам'яті у комплексі з розвитком мовлення, знову ж таки перевага – природньому шляху, проходження всіх етапів розвитку мовлення (як у дітей за відсутності порушення слуху).

Відтак, у центрі СУВАГ можна отримати консультації отоларинголога, лікаря-невропатолога, лікаря-психіатра, лікаря-сурдолога, пройти повне обстеження слуху з використанням суб'єктивних та об'єктивних методів на сучасному обладнанні для всіх вікових груп.

Психолого-педагогічний супровід здійснюється колективом педагогів-дефектологів (сурдопедагогів, логопедів, психологів, музичних реабілітологів).

У центрі працюють досвідчені фахівці, які підвищують свій фаховий рівень, проходять навчання з реабілітації дітей з порушенням слуху та мовлення за Верботональною системою SUVAG Загреб, враховують індивідуальні потреби кожної дитини, комплексно підходять до розвитку та навчання своїх учнів.

Свідченням хороших результатів є численні відгуки батьків, досягнення дітей, історії успіху, які починалися із занять у київському Центрі СУВАГ.

На сьогодні у Центрі можна пройти Програму слухо-мовленнєвої реабілітації дітей Фонду соціального захисту осіб з інвалідністю за постановою КМ України № 309 (це комплекс медичних, психологічних та педагогічних заходів). На виконання бюджетної програми за законом України «Реабілітація дітей з інвалідністю».

На сайті розписаний алгоритм батьків для замовлення такої послуги <http://www.suvag.kyiv.ua/about.html> <https://www.facebook.com/suvagkiev.i.ua>

Програма реабілітації для кожної дитини визначається індивідуально, фінансується державними коштами.

У відділенні діагностики дітей з порушеннями слуху та мовлення команда висококваліфікованих фахівців надає послуги:

- Консультація отоларинголога
- Консультація сурдолога
- Консультація дитячого психіатра
- Аудиометричне обстеження

У відділенні навчання та соціальної реабілітації дітей з порушеннями слуху та мовлення, міждисциплінарна команда висококваліфікованих фахівців надає послуги за напрямками:

– Комплексна психолого-педагогічна діагностика та реабілітація дитини з порушеннями слуху та мовлення (ЗМР, ЗПР, ЗПМР)

- Психологічна корекція
- Сурдопедагогічна корекція
- Логопедична корекція
- Дефектологічна корекція
- Нейрокорекція (сенсорна інтеграція)

Очолює відділення навчання та соціальної реабілітації дітей з порушеннями слуху та мовлення Світлана Глазунова – кандидат педагогічних наук, яка проводила і захищала своє дослідження у нашому відділі освіти дітей з порушеннями слуху Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України.

Навчально-методичне видання

**Жук Валентина Володимирівна
Литвинова Віра Володимирівна
Литовченко Світлана Віталіївна**

**ПРОГРАМА РОЗВИТКУ
ДІТЕЙ РАНЬОГО ТА ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ
З ПОРУШЕННЯМИ СЛУХУ**